

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА

**ЛІТЕРАТУРА
ПРО ЧЕРНІГІВСЬКУ ОБЛАСТЬ
ЗА 2010-2011 РОКИ**

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

ЧЕРНІГІВ – 2014

ББК 91.9

Л 64

ЛІТЕРАТУРА про Чернігівську область за 2010-2011 роки: бібліогр. покажч. /уклад. Гонза Н.Ф., Каганова І.Я., Солонікова В.І., Студьонова Л.В.; відп. за вип. Аліференко І.М. – Чернігів, 2014. – 156 с.

У щорічнику «Література про Чернігівську область за 2010-2011 роки» вміщено бібліографічний опис книг і статей з різноманітних за змістом періодичних видань. Матеріал систематизований за розділами, які в комплексі відображають основні питання краєзнавства. Література згрупована згідно рекомендацій Національної історичної бібліотеки України.

Бібліографічний опис супроводжується короткими анотаціями. Довідковий апарат складається з алфавітного покажчика авторів і назв статей, іменного та географічного покажчиків.

Щорічник «Література про Чернігівську область за 2010-2011 роки» може бути корисним викладачам і студентам вузів, журналістам і літераторам, бібліотечним і музейним працівникам, всім, хто вивчає історію рідного краю.

Опис літератури здійснено відповідно існуючих державних стандартів.

Укладачі: Гонза Н.Ф., Каганова І.Я.,
Солонікова В.І., Студьонова Л.В.
Відп. за випуск Аліференко І.М.
Комп'ютерний набір Студьонова Л.В.
Комп'ютерна верска та дизайн Попович О.П.
Ризограф ОУНБ ім. В.Г. Короленка
Тираж 25 прим.

© Чернігівська ОУНБ
ім. В.Г. Короленка,
2014 рік

ОБЛАСТЬ У ЦІЛОМУ

2010

1. ЄВРОПЕЙСЬКА інтеграція на регіональному рівні [Текст]: Чернігівська область: зб. матеріалів /упоряд.: Ю.С. Вдовенко, С.І. Федусь. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 200 с.

2. ЖІНКИ Чернігівщини: історія і сучасність. Проблеми сучасної дискримінації: гендерний аспект [Текст] : матеріали обл. наук.-практ. конф. 27 квіт. 2010 р., м. Чернігів /редкол.: І.В. Дорожкіна та ін. – Чернігів: ФОП Падалко О.В., 2010. – 107 с.

3. ТИЩЕНКО М. О. Земля Чернігівська = Земля Черниговская = The Land of Chernihiv [Текст]: фотоальбом /Микола Тищенко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 159 с.: фото. – укр., рос., англ.

2011

4. ЕКСКУРСІЇ по Україні для школярів [Текст]: односторонні заміські екскурсії //Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2011. – №48 (груд.). – С.3 – 19.

С.7 – 9: Чернігівська область.

5. ЖІНКИ Чернігівщини: історія і сучасність. Проблеми подолання гендерних стереотипів і формування гендерної культури в суспільстві [Текст]: матеріали обл. наук.-практ. конф. 27 квіт. 2011р., м. Чернігів /редкол.: І.В. Дорожкіна та ін. – Чернігів: ФОП Падалко О.В., 2011. – 91 с.

6. МІСЦЕВА політика нового Президента [Текст]: Чернігівська область /авт. – упоряд.: П. Пущенко, В. Андрійченко. – Чернігів, 2011. – 37 с.

7. РОССИЙСКО-Украинское пограничье [Текст]: двадцать лет разделенного единства /отв. ред.: В.А. Колосов и О.И. Вендина. – М.: Новый хронограф, 2011. – 352 с.

С.112 – 113, 115 – 116, 119, 122 – 125, 180 – 185, 230, 235, 274 – 275: Деякі показники рівня та умов життя населення Чернігів. обл. у 2006-2008 рр.

8. ХОМЕНКО В. Чернігівщина: твердим поступом реформ [Текст] /Володимир Хоменко; спілкувався [з головою ОДА] М. Ткач //Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.3 – 12.

Здобутки і проблеми області за двадцять років Незалежності України.

9. ЧЕРНІГІВСЬКА область. Пізнай Чернігівщину [Текст] = Chernihiv Region. Meet Chernihiv Ares /фотоіл. М.П. Турчина. – Чернігів: СТАР, 2011. – 129 с. – укр. англ.

10. ЧЕРНІГІВЩИНА [Текст]: 20 років незалежності України: довідник /упоряд.: В.Ф. Ступак, С.В. Соломаха, С.В. Бутко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 135 с.

ВИДАТНІ ДІЯЧІ І ОБЛАСТЬ. ВИДАТНІ УРОДЖЕНЦІ ОБЛАСТІ 2010

11. ДЕМИДЕНКО В.В. Остались здесь их душ частички... [Текст] /Вячеслав Демиденко. – К.: журнал «Радуга», 2010. – 120 с.: 48 с. ил.

У книзі чернігів. краєзнавця розповідається про діячів культури та мистецтва, що творчістю пов'язані з Чернігівщиною (І.П. Мартос, П.П. Забіла, М.І. Глінка, В.М. Забіла, Л.М. Толстой та ін).

12. РУБАН В.В. Художники і сімейство Галаганів [Текст] /В. Рубан; Срібнян. район. б-ка. – Срібне, 2010. – 88 с. : іл.

13. КАВУННИК О.А. Тимофій Докшицер – трубач-легенда [Текст] /Олена Кавунник. – Ніжин: видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 110 с. – укр., рос., англ.

Т. Докшицер (13.12.1921-16.03.2005) – уродженець Ніжина, народний артист РРФСР.

14. ЧУХНО В. Заблоцькі-Десятівські – видатні уродженці Чернігівської губернії [Текст] /Володимир Чухно //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.87 – 100.

Основні етапи життя і діяльності братів – уродженців хут. Напрасновка Новгород-Сіверського пов., державних діячів, вчених та істориків другої пол. ХІХ ст.

15. КРИВЕЦЬ Н.В. Мельникова Ірина Миколаївна [24.10.1918-2.11.2010] [Текст] /Н. Кривець //Укр. істор. журн. – 2010. – №6. – С.228 – 229.

Пам'яті доктора істор. наук, професора, члена-кореспондента НАНУ, засл. діяча науки і техніки України, уродженки Мени.

16. СКОТНІКОВА Л. Високий замок Володимира Пашенка [Текст] /Лідія Скотнікова //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.129 – 132 с. : іл. – (укр. і рос. мовами).

Нарис про В.М. Пашенка, доктора географ. наук, поета, редактора, мандрівника, фотографа, уродженця смт. Мала Дівиця Прилуц. р-ну.

16а. ШЕПЕЛЕВ Ю. Победитель [Текст] /Юрий Шепелев // Тхия. – 2010. – 3 июня.

Нарис про Й.А. Рапопорта (14.03.1912-31.12.1990) – видатного вченого-генетика, лауреата Ленінської премії, Героя Соц. Праці, уродженця Чернігова. За участь у спільних бойових діях під час Другої світової війни відзначений урядом США.

17. «Я ДУМАВ, які теми були б цікаві...» [Текст]: праці Григорія Кураса, спогади і матеріали про українського історика /упоряд.: В.М. Бойко, Т.П. Демченко, І.Я. Каганова. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 80 с.

2011

18. ТЕРЛЕЦЬКИЙ В. Уродженці Чернігівщини на сторінках «Основи» [Текст]: (до 150-річчя появи першого укр. часопису) /Віктор Терлецький //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.92 – 102.

* * *

19. КАРАНДА Я. Не голосом, а серцем... [Текст]: Марк Бернес повернувся на батьківщину через століття /Ярослав Каранда //Деснян. правда. – 2011. – 17 листоп. – С.1, 4.

Урочистості у Ніжині з нагоди 100-річчя народного артиста Росії М.Н. Бернеса (1911-1969), народженого у цьому місті, відкриття пам'ятника актору.

20. БУДНИЦЬКИЙ Б. Мои школьные учителя [Текст]: рассказ из книги «Эвакуация» /Борис Будницкий //Деснян. неделя. – 2011. – 11 авг. – С.4.

Спогади Б. Будницького – уродженця Чернігова, випускника міської школи №10, а нині відомого рос. художника і письменника. Живе у Новгороді (Росія).

21. СТУДЬОНОВА Л. «Не захоплюйтесь каліченням людей!» [Текст] /Людмила Студьонова //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.169 – 172.

Нарис про І.В. Буяльського (6.08.1789-8.12.1866) – уродженця с. Вороб'ївка Новгород-Сіверського р-ну, засл. професора анатомії, академіка Імператорської медико-хірургічної академії, лікаря-консультанта смертельно пораненого О.С. Пушкіна.

22. ДІДОВЕЦЬ М. Вічне перехрестя Вороних [Текст] / Михайло Дідовець //Деснян. правда. – 2011. – 28 квіт. – С.1 – 2.

Нарис про Ю.Г. Вороного (9.08.1895-13.05.1961) – видатного хірурга, доктора мед. наук, який 3.02.1933 р. першим у світі провів у Херсоні операцію по пересадці нирок людині. Народився у с. Журавка Варвин. р-ну в родині видатного математика Г.Ф. Вороного.

23. ЧИЖОВА О. Чернігівський слід космонавта Гречка [Текст] / Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2011. – 13 квіт. – С.14.

Космонавт, двічі Герой Рад. Союзу Г.М. Гречко під час Великої Вітчизняної війни три роки провів у Чернігові, в родині свого двоюрідного брата А. Омеляненка.

24. ОСКОЛЬСЬКИЙ В. Альпініст економічних просторів [Текст] /Валентин Оскольський //Уряд. кур'єр. – 2011. – 2 листоп. – С.5.

Г.В. Дзісь (1.11.1926-27.07.2003) – академік Академії економічних наук України. дійсний член Міжнар. академії менеджменту, кандидат економ. наук, життям і діяльністю пов'язаний з Ніжином і Черніговом.

25. ЧЕРНЯКОВА О. Лицар морських глибин [Текст] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2011. – 4 черв. – С.3.

М.О. Кітицин (29.09.1885-22.08.1960) – командир підводного човна «Тюлень», учасник Першої світової війни, народився у Чернігові у дворянській родині. Помер у США. Вулиця Квітнева у Чернігові віднині носить ім'я Кітицина.

26. ТОВСТОПЯТ В.Л., Білоусько Я.К. Великий внесок у розвиток техніко-технологічного оснащення аграрної сфери [Текст]: (до 85-річчя з дня народження М.П. Кононенка) [17.10.1926] /В. Товстопят, Я. Білоусько //Економіка АПК. – 2011. – №10. – С.179 – 181.

Вчений народився у с. Мала Кошелівка Ніжин. р-ну.

27. ЧЕЧЕЛЬ Л. Дім, де сходами ідуть твої нащадки... [Текст] /Людмила Чечель //Культура і життя. – 2011. – 18 листоп. – С.8.

Благодійна діяльність Ю.В. Коптева (19.07.1962) – рос. і укр. підприємця будівельної галузі, уродженця, почесного громадянина і мецената Прилук.

28. СТЕПОВИК Д. Між небом і землею, між сьогоднім і майбуттям [Текст]: Василеві Лопаті вже 70 років /Дмитро Степовик //Слово Просвіти. – 2011. – 14-20 квіт. – С.14.

В.І. Лопата (28.04.1941) – укр. художник-графік і письменник, лауреат Нац. премії ім. Т.Г. Шевченка, уродженець с. Нова Басань Бобровиц. р-ну. Живе у США.

29. КЛОЧКО О. Прилуки в житті і творчості Сергія Маслова [Текст] /Олена Клочко //Прилуки. Фортеця. – 2011. – №6 (верес.). – С.10 – 15: іл. – (укр., рос. мов.).

С.І. Маслов (28.11.1880-11.01.1957) – літературознавець, член-кореспондент АН УРСР, професор Київського університету ім. Т.Г. Шевченка.

30. ПАТИКА Володимир Пилипович [Текст] //Мікробіологічний журнал. – 2011. – Т.73. – №5 (верес. – жовт.). – С.73 – 74.

В.П. Патика (10.09.1946) – український учений у галузі біотехнології, екології, агроекології, доктор біол. наук, професор, академік НААНУ. З 1980 р. – доцент Чернігів. філіалу КПІ, у 1997-2000 рр. – директор Інституту сільськогосподарської мікробіології в Чернігові.

31. О РОДЕ дворян Полуботок [Текст]. – Чернігів, 2011. – 65 с. – Вых. дан. ориг.: Киев: В тип. И. и А. Давиденко, аренд. С. Кульженко и В. Давиденко, 1870. – Ксерокопия.

32. САМОЙЛЕНКО Г. Автор пісні «Оренбургский пуховый платок» Григорій Пономаренко був родом з Чернігівщини [Текст] /Ганна Самойленко //Гарт. – 2011. – 3 берез. – С.12.

До 90-річчя видатного рос. композитора Г.Ф. Пономаренка (2.02.1921-1996), який народився у с. Морівськ Козелец. р-ну.

33. ГУРЖИЙ О.І., Реєнт О.П. Від гетьмана до гетьмана [Текст]: рід Скоропадських в історії України /Олександр Гуржий, Олександр Реєнт. – К.; Суми: Сумський держ. ун-т, 2011. – 228 с.

34. НАЗАРЕНКО О. У Києві відкрилася виставка вітражів польського художника [Адама Сталони-Добжанського. 19.10.1904-22.03.1985] [Текст] /Олександр Назаренко //Наше слово. – 2011. – 22 жовт.

Відомий у світі графік, реставратор пам'яток мистецтва, професор Краківської Академії мистецтв, уродженець Мени.

35. ПРОВОЗІН В. Юрія Фокіна знав весь Радянський Союз. А ми і не підозрювали, що він – з Новгорода-Сіверського [Текст] /Володимир Провозін //Сіверський край. – 2011. – 12 листоп. – С.2.

Про Ю.В. Фокіна (23.10.1924-19.04.2009) – відомого тележурналіста Центрального телебачення рад. епохи, фундатора жанру телерепортажу, академіка Академії космонавтики ім. К.Е. Ціолковського. Похований у Москві.

ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

2010

36. РУДИЙ Г. Пам'яткоохоронна справа на сторінках української преси 1917-1920 років [Текст] /Григорій Рудий //Пам'ять століть. – 2010. – №4-5. – С.64 – 78.

Автор досліджує публікації в газетній періодиці про охорону пам'яток старовини і мистецтва також на Чернігівщині доби Центральної Ради.

37. ЯСЕНЧУК О. Свастика на Чернігівщині [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2010. – 1 квіт. – С.14.

Свастика (або сварга, як її називають слов'яни) на стінах Чернігів. Спасо-Преображенського собору. Пояснення дають відомий історик, археолог Ю.Шилов і народний майстер Л. Смолякова.

2011

38. АНТОНЕНКО П. Софія Русова єднає Україну [Текст] /Петро Антоненко //Слово Просвіти. – 2011. – 13-19 жовт. – С.15.

Відкриття меморіальної дошки в ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка на честь видатного педагога і просвітянки С.Ф. Русової (18.02.1856-1940).

39. БЕЛЬМАН С. Березнянський меморіал [Текст] /Семен Бельман //Деснян. тиждень. – 2011. – 22 сент. – С.2.

Про відкриття пам'ятної плити на місці розстрілу (21 жовтня 1941 року) мирних мешканців селища Березна Менського р-ну.

40. ВІДРОЖДЕНІ перлини України [Текст] = The long journey of Ukraine /[упоряд., голов. ред. В. Семанцо, авт. тексту В. Очеретько та ін.]. – К.: Гама-Принт, 2011. – 206 с.: фотоіл. – укр., англ.

До книги увійшли матеріали про відроджені пам'ятники Чернігівщини (Батурин, Качанівка, Тростянець, Чернігів, Ніжин, Густинський монастир).

41. ЛЕВОН О. Чернігівці увічнили пам'ять легенди флоту [Текст] /Олена Левон //Чернігів. відом. – 2011. – 27 квіт. – С.2.

Відкриття меморіальної дошки видатному підводнику часів Першої світової війни, уродженцю Чернігова М. Кітицину (29.09.1885-22.08.1960) у мікрорайоні Масани.

42. ЛУГИНА Н. На Чернігівщині 20-річний ювілей незалежності України відзначили відкриттям пам'ятника Тарасові Шевченку [Текст]: [подія відбулась в Острі Козелец. р-ну] /Наталія Лугина //Гарт. – 2011. – 1 верес. – С.11.

43. МИХАЙЛИЧЕНКО І. Вони захистили нас від атомного лиха [Текст]: 26 квітня в селищі Ладан на Прилуччині відкрито пам'ятний знак ліквідаторам аварії на Чорнобильській АЕС /Ірина Михайличенко //Деснянка вільна. – 2011. – 30 квіт. – С.3.

44. ПАМ'ЯТНЬЕ места города Щорса [Текст] /под ред. И.А. Гузея. – [2-е изд., испр. и доп.]. – [Б. м., б. и.], 2011. – 35 с.

45. ПОДАРУНОК від учня [Текст] //Сіверщина. – 2011. – 8 верес. – С.3.

м. Чернігів, вул. Щорса, 2: відкриття пам'ятної дошки на будинку, де жив Л. Пашин – заслужений артист УРСР, засновник і керівник нар. хору «Десна».

46. РИЖЕНКО А. Новий пам'ятник у Прилуках [Текст] / Анатолій Риженко //Біла хата. – 2011. – 10 листоп. – С.5.

За фінансової підтримки почесного громадянина міста, мецената Ю.В. Коптева, відкрито пам'ятник поетесі Л.В. Забашті (3.02.1918-21.07.1990), яка народилась у Прилуках.

47. САПОН В. Легендарній Михайлині [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 24 верес. – С.4.

Відкриття мемор. дошки на приміщенні Чернігів. школи №17 на честь відомого літературознавця, лауреата Нац. премії ім. Т.Г. Шевченка М.Х. Коцюбинської (1931-2011), яка тут навчалась у 1947-1949 рр.

48. САПОН В. Чому в сльозах калина [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 28 квіт. – С.4.

Відкриття пам'ятника Героям Чорнобиля у Корюківці.

49. СТУДЁНОВА Л., Димич А. Легендарная «тридцатьчетверка»: марш-бросок на Чернигов [Текст] /Людмила Студёнова, Андрей Димич //Слово Черниговщины. – 2011 – 21 сент. – С.3.

Історія пам'ятника танку Т-34 в Чернігові.

50. ЧАЙКА Х. У Ніжині встановили пам'ятник Марку Бернесу [Текст] /Христина Чайка //Деснянка вільна. – 2011. – 17 листоп. – С.1.

Автор монумента – В. Чепелик. Фінансував спорудження та встановлення меценат з Прилук, нині житель Москви, Ю. Коптев.

51. ЯНОВСЬКА А. Барельєф Святого Антонія з'явився у Любечі [Текст] / Анастасія Яновська // Гарт. – 2011. – 14 січ. – С.3.

52. ЯСЕНЧУК О. На людей Хмельницький не дивитиметься [Текст] / Олександр Ясенчук // Сіверщина. – 2011. – 4 серп. – С.12.

Із засідання громадської ради при ОДА, на якому розглянуто план приведення до ладу чернігівського Дитинця до 2015 р., бо вже розпочався процес розробки документів для занесення історичного центру Чернігова до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

КРАЄЗНАВСТВО

2010

53. БОЙКО Н. Слово про ювіляра [Текст] / Надія Бойко // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2010. – Вип. 60. – С.5 – 7.

До 75-річчя Г.В. Самойленка (1.05.1935) – доктора філологічних наук, професора НДУ ім. М. Гоголя, відомого краєзнавця.

54. МИЛІЧ К. А душею він молодий [Текст]: (Віталію Пригоровському – 75) / Костянтин Миліч // Літ. Чернігів. – 2010. – №4. – С.160 – 161.

В.М. Пригоровський (19.12.1935) – відомий журналіст і краєзнавець, уродженець с. Сальне Ніжин. р-ну. Живе у Ніжині.

2011

55. ДЕМЧЕНКО Т. Про село Пакуль і не тільки [Текст] / Тамара Демченко // Краєзнавство. – 2011. – №4. – С.284 – 286.

Рецензія на зб. ст. і матеріалів «Пакуль поживемо тут» (Ніжин, 2010) про історію села Пакуль Чернігів. р-ну, аналіз роботи упорядника книги, відомого краєзнавця А.Л. Курданова.

56. ДОМОЦЬКИЙ Б. Подвижник із Новгорода-Сіверського [Текст]: до 80-річного ювілею відомого педагога та дослідника історії краю Івана Коломійця / Борис Домоцький // Деснянка вільна. – 2011. – 23 черв. – С.5.

57. НАЗАРЕНКО В. Дар заглядати вглиб [Текст]: самородок сучасної історичної науки / Віталій Назаренко // Деснян. правда. – 2011. – 13 січ. – С.2.

Нарис про Ервіна Мідена – юного краєзнавця із Седнева Чернігів. р-ну.

58. ПАВЛЮЧЕНКО І. Про історію, культуру, архіви і майбутнє [Текст] /Ігор Павлюченко //Прилуки. Фортеця. – 2011. – №6 (верес.). – С.18 – 22 : іл. – (укр., рос. мов.).

Інтерв'ю з прилуц. краєзнавцем В. Моренцем, який знайшов журнал «Гасло» за 1919-1920 рр., що видавався у Прилуках.

59. РУДИЙ Г. Відображення краєзнавчого процесу в Україні 1930-х років у газетній періодиці [Текст] /Григорій Рудий //Краєзнавство. – 2011. – №1. – С.15 – 10.

В т.ч. і на Чернігівщині (Чернігів, Остер).

60. СІВЕРСЬКІ скрижалі [Текст]: краєзн. портрет Чернігівщини /упоряд. Л. Горлач; за заг. ред. В. Ткаченка. – К.: Дім, сад, город, 2011. – 646 с.: іл. – (Т-во «Чернігів. земляцтво»).

61. ШИПКО Л. Краєзнавчі дослідження Михайла Бережкова [Текст] /Людмила Шипко //Київ. старовина. – 2011. – №2. – С.123 – 133.

М.М. Бережков (1850-1932) – професор рос. історії Ніжин. історико-філолог. інституту князя Безбородька (НІФІ). Його внесок в історичну науку. Похований у Ніжині.

ІСТОРІЯ ОБЛАСТІ. АРХЕОЛОГІЯ. ЕТНОГРАФІЯ.

ІСТОРІЯ

2010

62. БОЙКО В.М., Пригородський В.М. Сосниця – європейське місто [Текст] /Володимир Бойко, Віталій Пригородський. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 61с.: іл.

63. ГАЙДАЙ Г.Ф. Прилуки. Місто старовинне [Текст]: істор.-краєзн. нариси /Георгій Гайдай. – 2-е вид., доп. – Прилуки: АІР – Поліграф, 2010. – 143 с.: іл.

64. ГУБСЬКИЙ О.Ф. Короп – європейське місто [Текст] /О. Губський; Міжнарод. фонд «Відродження» [та ін.]. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 45 [1] с.: іл.

65. ЕВРЕИ Левобережной Украины [Текст]: история и культура: материалы V-го Междунар. науч. семинара /редкол.: С. Бельман, И. Липкина, В. Мудрицкая, А. Чеван. – Чернигов: издавец Лозовий В.М., 2010. – 104 с.: ил.

До кн. увійшли ст. про життя і побут євреїв Чернігівщини та публікації з історії краю.

66. КОНДРАТЬЄВ І. Радутє – Радутовщина – Радуль (або скільки років Радулю) [Текст] /Ігор Кондратьєв //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.65 – 68.

Поселення Ріпкин. р-ну.

67. ЛЕП'ЯВКО С.А. Чернігів – європейське місто [Текст] /Сергій Леп'явко; Міжнарод. фонд «Відродження» [та ін.]. – Чернігів: видавець Лозовий В. М., 2010. – 55 с.

68. ЛІТЕРАТУРА та культура Полісся [Текст]: зб. наук. праць /[відп. ред. і упоряд. Г.В. Самойленко]. – Ніжин: вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. –

Вип. 57. – Ніжин, 2010. – 318 с.

Вип. 58. – Ніжин, 2010. – 346 с.

Вип. 59. – Ніжин, 2010. – 202 с.

Вип. 60. – Ніжин, 2010. – 390 с.

До зб. увійшли ст., в яких досліджуються проблеми історії та культури Чернігівщини ХІХ і ХХ століть.

69. ЛУКАШ О. Ф. Таємниці прилуцьких вулиць [Текст]: літ.-краєзн. розвідки /Ольга Лукаш. – Прилуки: АР – Поліграф, 2010. – 75 с.: іл. – (3 нагоди 925-річчя заснування міста Прилуки).

70. ЛЮБЕЧ. Lyubech [Текст] /Гол. упр. культури, туризму і охорони культур. спадщини Чернігів. ОДА. – Чернігів, Домінант, 2010. – 1 розг. арк. с.: іл. – (Чернігівщина туристична). – укр., рос., англ.

71. НЕ БУВАВ ти у наших краях! [Текст]: істор.-краєзн. книга /[упоряд. – ред. Д.Головко]. – К.: Рада, 2010. – 398 с. : фото.

Історія Бобровиц. р-ну.

72. НІЖИНСЬКА старовина: вип. 9 (12) [Текст] /редкол.: С.І. Посохов (гол. ред.), О.Б. Коваленко, О.М. Титова, О.Д. Бойко та ін. – К., 2010. – 198 с. – (Сер. «Ніжинознавчі студії». №7).

Вип. 10 (13). – К., 2010. – 188 с.

У зб. міститься низка статей істор., пам'яткознавчого та краєзн. спрямування. Окремий розділ присвячено 205-річчю від часу заснування Ніжин. вищої школи. Вміщено також матеріали до 150-річчя відомого укр. художника-баталіста М.С. Самокиша і Перших Спаських міжнар. наук. читань, проведених у Ніжині.

73. САМОЙЛЕНКО Г.В., Самойленко О.Г. Ніжин – європейське місто [Текст] /Григорій Самойленко, Олександр Самойленко; Міжнарод. фонд «Відродження» [та ін.]. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 71 с.

74. СИДОРЕНКО І. Літопис с. Піски [Бобровицького р-ну] та його навкружжя в топонімах [Текст] /Іван Сидоренко //Літ. Чернігів. – 2010. – №4. – С. 162 – 176.

75. СКАРБНИЦЯ української культури: вип. 12 [Текст] /редкол.: О.Б. Коваленко (гол.) та ін. – Чернігів, 2010. – 238 с.: іл. – (ЧІМ ім. В.В. Тарновського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України).

Вміщено матеріали, присвячені історії ЧІМ ім. В. Тарновського та його колекціям, дослідження з краєзнавства, а також надані авторами доп. і повідомл., виголошені на наук. конф., проведених музеєм у 2009 і 2010 роках.

76. УКРАЇНСЬКИЙ вимір [Текст]: міжнар. зб. інформ., освітніх, наук., метод. ст. і матеріалів з України та діаспори: число 9 /редкол.: С. Пономаревський, Л. Найдено та ін.; відп. ред. С. Пономаревський. – Чернігів, 2010. – 160 с.

У кн. публ. ст., в яких розкрито деякі аспекти істор.-культурного значення в житті Чернігівщини.

2011

77. БАТУРИНСЬКА старина [Текст]: зб. ст. Віктора Бондаренка /упоряд. Ю.А. Блажко, Л.Г. Кіяшко. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011. – 168 с.

У зб. зібрані ст. кандидата філолог. наук, краєзнавця, дослідника історії Батурина В.М. Бондаренка (5.01.1941-12.06.1984) – уродженця с. Матіївка Бахмац. р-ну. Помер у Дубно під Москвою.

78. БИЧКОВ О.Ф., Гузоватий С.М. Семенівка – європейське місто [Текст] /О. Бичков, С. Гузоватий. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 79 с.: іл. – (Міжнар. фонд «Відродження» та ін.).

79. БЛАКИТНИЙ М. З історії села Костобобрів [Семенівського р-ну] [Текст] /Максим Блакитний //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.44 – 55.

80. БОБРОВНИК П.В. Голос пам'яті. Історія сіл Вороб'їв та Великий Зліїв [Ріпкинського р-ну] [Текст] /Петро Бобровник. – [Б. м.: б. в.], 2011. – 35 с.: іл.

81. ДЕЩЕНКО В.М. Зламани долі [Текст] /Валентина Дещенко. – Козелець: Новини Придесення, 2011. – 28 с.: іл.

Історія с. Пісоцьке Козелец. р-ну.

82. ДНІПРОВСЬКЕ: минуле та сьогодення [Текст] : зб. ст. та матеріалів /редкол.: О.Б. Коваленко (відп. ред.), В.П. Коваленко, А.Л. Курданов (відп. секретар). – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 752 с.: 24 іл.

Черговий вип. багатотомного серіалу з історії населених пунктів Чернігів. р-ну присвячений минувшині та сьогоденню села Дніпровське (до 1962 року – Навози).

83. ЛІТЕРАТУРА та культура Полісся [Текст]: зб. наук. праць /[відп. ред. і упоряд. Г.В. Самойленко]. – Ніжин: вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. –

Вип. 61. – Ніжин, 2011. – 219 с.

Вип. 62. – Ніжин, 2011. – 323 с.

Вип. 63. – Ніжин, 2011. – 287 с.

Вип. 64. – Ніжин, 2011. – 401 с.

Вип. 65. – Ніжин, 2011. – 363 с.

Вип. 66. – Ніжин, 2011. – 395 с.

Вип. 67. – Ніжин, 2011. – 290 с.

У зб. висвітлюються питання історії та культури у контексті чернігів. та загальноукр. особливостей їх вивчення.

84. НОВГОРОД-СІВЕРСЬКИЙ район [Текст]: путівник /Новгород-Сіверська РДА, Новгород-Сіверський історико-культурний музей-заповідник. – [Чернігів]: Домінант, [2011]. – 144 с.: іл.

85. ОПИС землі Козелецької [Текст]: (наук.-популярне дослідження з минувшини рідного краю) /під ред. В.М. Гузія, А.Г. Пенського. – [Вишгород], 2011. – 572 с.

86. ПЕНСЬКИЙ А. Під вітрилами Міклухо-Маклая [Текст]: історія та сучасність сіл Омелянів. сільради [Козелец. р-ну] /Анатолій Пенський. – Козелець: Новини Придесення, 2011. – 72 с.: іл.

87. ПЕНСЬКИЙ А.Г., Лавренчук П.Я. Остер – європейське місто [Текст] /Анатолій Пенський, Петро Лавренчук; редкол.: В.М. Бойко (голова) та ін. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 87 с.: іл. – (Сіверський інститут регіон. досліджень та ін.).

88. ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ 860-річчя з дня народження новгород-сіверського князя Ігоря Святославича, головного героя давньоруської поеми «Слово о полку Ігоревім» [Текст]: постанова Верховної Ради України //Голос України. – 2011. – 22 верес. – С.3.

89. СІВЕРЩИНА incognita [Текст]: вип.1 /[ініціатор та ред. В.Чепурний]. – Чернігів: ТОВ РВЦ «Сіверщина», 2011. – 195 с.: іл.

До вид. увійшло вибране із численних істор. розвідок газети «Сіверщина», які належать чернігів. краєзнавцям і журналістам.

90. СКАРБНИЦЯ української культури [Текст]: зб. наук. праць: вип. 13 /редкол.: О.Б. Коваленко (гол.) та ін. – Чернігів: вид-во Чернігів. ЦНП, 2011. – 231 с.: іл. – (ЧІМ ім. В.В. Тарновського, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України).

Вид. складається з істор.-краєзн. і культурологічних ст. чернігів. істориків, музейних працівників та краєзнавців.

91. УКРАЇНСЬКИЙ вимір [Текст]: міжнар. зб. інформ., освітніх, наук., метод. ст. і матеріалів з України та діаспори: число 10 /редкол.: В. Тандура, С. Пономаревський та ін.; відп. ред. С. Пономаревський. – Чернігів, 2011. – 157 с.

У кн. публ. ст., в яких розкрито деякі аспекти історико-культурного значення в житті Чернігівщини.

92. ХАЛІМОН Н.М. Ковчин мій – краплиночка на карті [Текст]: нариси з історії с. Ковчин Куликів. району Чернігів. обл. /Н. Халімон. – [Б. м.: б. в.], 2011. – 36 с.: іл.

93. ЧУМАК Т.В., Шара Л.М. Козелець – європейське місто [Текст] /Т. Чумак, Л. Шара. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 55 с.: іл. – (Міжнар. фонд «Відродження» та ін.).

94. ШРАГІВСЬКІ читання [Текст]: зб. ст. і матеріалів: вип. I /відп. ред. О.Б. Коваленко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 128 с.

До зб. увійшли матеріали I-III Шрагівських читань, які відбулися у Чернігові 2007-2010 рр. і мають історико-краєзнавчий зміст.

95. JUVENIA studia [Текст]: зб. студент. наук. праць: вип. I /редкол.: М.К. Кеда (гол.), Ю.М. Петровська, І.І. Еткіна та ін.; відп. за вип. О.Б. Коваленко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 160 с.

Зб. вміщує ст., в яких розкриті деякі сторінки історії Чернігівщини у роки Другої світової війни, стан храмів, діяльність діячів науки і культури на території краю.

ІХ – XVIII ст.

2010

96. ГЕДЬО А. Приватноправові акти XVIII – XIX ст. як інформаційне джерело з історії Ніжинської грецької громади [Текст] /Анна Гедьо //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.86 – 97; Краєзнавство. – 2010. – №3. – С.117 – 122.

97. ГРИНЬ О. Два нововиявлені описи Новгород-Сіверського намісництва [Текст] /Олена Гринь //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.30 – 35.

98. ЄВСТРАТОВ В. Відносини між Чернігово-Сіверщиною та половцями в II половині XII ст. [Текст]: (до походу князя Ігоря у 1185 році) /Віталій Євстратов //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.9 – 16.

99. ЄВСТРАТОВ В. Похід Новгород-Сіверського князя Ігоря проти половців у 1185 році та його наслідки [Текст] /Віталій Євстратов //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.3 – 8.

100. КАЗІМІРОВ Д. Менська сотня Чернігівського полку за переписними книгами 1666 р. [Текст] /Дмитро Казіміров //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.20 – 29.

101. ПЕТРЕНКО І. Дітозгубництво в контексті позашлюбних відносин мирян XVIII ст. [Текст] /Ірина Петренко //Київ. старовина. – 2010. – №5. – С.35 – 46.

С.38 – 42: Про жінок-дітовбивць з Новгород-Сіверського, села Хотіївка Новгород-Сіверського намісництва, містечка Почепа Мглин. пов. Новгород-Сіверського намісництва, села Молочки під Любечем Городнян. сотні, села Гужівки Борзнян. пов. Чернігівського намісництва.

102. ПИРІГ П. Перепис населення українських міст XVII ст. [Текст] /Петро Пиріг //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.16 – 82.

Зокрема і на Чернігівщині.

103. СЛАВУТИЧ Є. До історії козацького мундира в Гетьманщині [Текст] /Євген Славутич //Військово-історичний альманах. – 2010. – Число 1(20). – С.72 – 87.

На прикладі Ніжин., Чернігів., Стародуб. полків. У ст. є посилання на праці О. Шафонського, публікується портрет К. Розумовського невідомого художника кінця 18 ст.

104. СОКИРКО О. Малоросійська регулярна рота 1733-1739 рр. [Текст] /Олексій Сокирко //Київ. старовина. – 2010. – №5. – С.16 – 28.

У ст. висвітлюються події тогочасного військово-політичного життя – війни з Польщею й Туреччиною, в яких брали участь чернігів., ніжин., стародуб. та прилуц. козаки.

105. ЧУГАЄВА І. Частотність згадування чернігівських князів у давньоруських літописних зводах як елемент контент-аналізу чернігівських фрагментів літописання [Текст] /Ірина Чугаєва //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.3 – 10.

106. ЧУХЛІБ Т. Козаки та Яничари [Текст]: Україна у християнсько-мусульманських війнах 1500-1700 років /Тарас Чухліб. – К.: ВД «КМА», 2010. – 446 с.

С.181, 187, 293, 365, 367-368, 404 – 407: Про чернігівське козацтво.

107. ЩОДЕННИК бойових дій шведської королівської армії на Сіверщині 1708 року: мовою документів [Текст]: (публ. та комент. О. Дубини, пер. з нім. В. Дятлова) //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.140 – 168.

Події стосуються с. Гірки Новгород-Сіверського р-ну, Батурина, Ніжина, Новгорода-Сіверського.

2011

108. БАТУРИНСЬКА старовина [Текст]: зб. наук праць: вип. 2 (6) /редкол.: О.Б. Коваленко (відп. ред.), Н.Б. Реброва (заст. відп. ред.), С.І. Білокінь та ін. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 124 с. – (НКЗ «Гетьманська столиця» та ін.).

Зб. наук. праць впорядковано за результатами роботи Міжнар. наук. конф. «Батурин та його роль в історії Української козацької держави», присвяченої 300-літтю трагічної загибелі гетьманської столиці.

109. БУЛО колись в Україні [Текст]: краєзн. альманах: вип. 6. Ревізійна відомість 1732 року та інші джерела до історії Вибельської сотні Чернігівського полку. – Київ; Орлівка: [б. в.], 2011.

Історія сіл Виблі, Горбів, Бакланова Муравейка, Вершинова Муравейка Куликів. р-ну першої пол. XVIII ст.

110. ГАЛЬ Б. Міста-фортеці Лівобережної України на зламі XVIII – XIX ст. [Текст] /Богдан Галь //Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.17 – 26.

На прикладі міст-фортець Чернігова, Козельця, Прилук, Ніжина, Сосниці, Новгорода-Сіверського, Стародуба, Конотопа, Глухова, Мглина, Батурина та ін.

111. ГОРОБЕЦЬ С., Рябцев В. До історії участі українських козаків у військових подіях початкового етапу Північної війни (1700-1702 рр.) [Текст] /Сергій Горобець, Віталій Рябцев //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.23 – 38.

У ст. подаються важливі відомості щодо персонального складу Чернігів. полку, який брав участь у Північній війні.

112. ЗВАГЕЛЬСЬКИЙ В.Б. Маршрут сіверських полків у половецький степ навесні 1185 року [Текст]: історіографія питання /Віктор Звагельський //Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – №XIV-XV. – С.69 – 78.

Розглядаються питання двохсотлітнього студіювання маршруту походу сіверських полків під проводом Ігоря Святославича навесні 1185 р., поетично оспіваного у «Слові о полку Ігоревім».

113. КАЗІМІРОВ Д. Козацькі родини м. Мени за Генеральним описом Лівобережної України 1765-1769 гг. [Текст] /Дмитро Казіміров //Краєзнавство. – 2011. – №4. – С.216 – 222.

114. КОНДРАТЬЄВ І. Скільки років Ріпкам? [Текст] /Ігор Кондратьєв //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.23 – 32.

Розглядаються час та причини заснування Ріпок.

115. КРИВОШЕЯ І. Неурядова старшина Чернігівського полку за присягами XVII – XVIII ст. [Текст] /Ірина Кривошея //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.3 – 11.

Уперше публ. вибірка з присяг Чернігів. полку XVII – XVIII ст., яка містить імена урядників та неурядової старшини полку.

116. КРИВОШЕЯ І. Присяги російським царям XVII – XVIII ст. як джерело історії неурядової старшини Гетьманщини [Текст] /Ірина Кривошея //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.17 – 26.

Аналізуються присяги Ніжин., Прилуц., Стародуб., Чернігів. та ін. полків.

117. МОСЛІЙЧУК В. Дитина на північному Лівобережжі у другій половині XVIII ст. [Текст] /Володимир Мослійчук //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.63 – 68.

Виховання у сім'ї на прикладі Чернігів. та Новгород-Сіверського намісництв.

118. ПИРИГ П. Соціально-економічний розвиток Стародуба у другій половині XVII століття [Текст] /Петро Пиріг //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.34 – 43.

Найбільше, але малодосліджене місто в північній Чернігово-Сіверщині.

119. ПИРИГ П. Стародуб у вирі визвольної боротьби українського народу середини – другої половини XVII століття [Текст] /Петро Пиріг //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.33 – 44.

120. ПРИСЯГА Чернігівського полку 1718 року [Текст] /упоряд. та вступ. ст.: І. Ситий, С. Горобець, передмова І. Кривошея. – Чернігів:

Десна Поліграф, 2011. – 341 с.: табл. + 2 арк. карт. – (Джерела до вивчення козацтва; т.1).

121. САЛТАН О. Уростай – «князь» менський [Текст] /Олександр Салтан //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.3.

У ст. аналізується постать літописного князя Урустая, з ім'ям якого пов'язана достовірна історична згадка про місто Мена.

122. ЯРЕМЕНКО М. Характерні риси латинського шкільництва Гетьманщини (на прикладі Переяславського колегіуму) [Текст] /Максим Яременко //Київ. старовина. – 2011. – №2. – С.13 – 33.

В ст. дається географія проходження переяславських студентів. Серед полків, епархій, воєводств – Чернігів. і Прилуц. полки. Йдеться також і про Чернігів. колегіум.

Персоналії

2010

123. НЕТУДИХАТКІН І. Дослідження портрета Василя Дуніна-Борковського в ближчих інфрачервоних та у відбитих ультрафіолетових променях [Текст]: істор. інтерпретація /Ігор Нетудихаткін //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.116 – 123.

124. ПАВЛЕНКО С. Герой моторошної легенди [Текст]: 370 років тому народився знаменитий «чернігівський упир», генеральний обозний Василь Касперович Дунін-Борковський /Сергій Павленко //Сіверщина. – 2010. – 18 лют. – С.12.

125. ПАВЛЕНКО С. Зображення гетьмана І. Мазепи (кінець XVII – початок XX століть) [Текст] /Сергій Павленко. – Чернігів: Русь, 2010. – 144 с.

126. КОНОНЕНКО В.П. Інтелектуальна біографія Павла Полуботка: обстоювання традиції «модернізаційною» риторикою [Текст]: (до 350-річчя Павла Полуботка) /Василь Кононенко //Укр. істор. журн. – 2010. – №4. – С.39 – 59.

П.Л. Полуботок – полковник чернігівський.

2011

127. СИТИЙ І. Виступ Івана Мазепи очима сучасників [Текст] /Ігор Ситий //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.18 – 25.

Про історичні нотатки бунчукового товариша І.І. Забіли – з відомого чернігів. роду Забіл.

128. МИХАЙЛЕНКО В.М. Дем'ян Многогрішний – гетьман Сіверський [Текст] / Валентина Михайленко; худож. А. Книр; фотохудож. Р. Шевченко; Короп. ЦРБ. – Мена: Домінант, 2011. – 62 с.: іл.

129. КЕЛЕМБЕТ С. Сіверські князі Наримунтовичі [Текст] / Станіслав Келембет // Сіверян. літопис. – 2011. – №2. – С.3 – 11.

У ст. досліджується генеалогія та діяльність сіверських Наримунтовичів – однієї з гілок литовсько-руської династії Гедиміновичів, представники якої наприкінці XIV – початку XV ст. володіли кількома удільними князівствами у Сіверській землі.

130. ДЕГТЯРЬОВ С.І., Тютюнник В.В. Майнові документи родини Розумовських [Текст]: (за матеріалами Державного архіву Сумської області) / Сергій Дегтярьов, Вікторія Тютюнник // Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – №XII-XIII. – С.43 – 53.

Аналізуються майнові док. родини Розумовських за 1800-1801 рр.

131. КОТЛЯР М.Ф. Князі-ізгої та удільна роздробленість на Русі [Текст] / Микола Котляр // Укр. істор. журн. – 2011. – №3. – С.4 – 20.

Дім князів Рюриковичів, представники якого протягом XI – XII ст. боролися за батьківські землі на території Чернігівського та інших князівств Київської землі.

132. ЧУХНО В. Садиба Судієнків в Очкиному [тепер Середино-Будського р-ну Сумської області] [Текст] / Володимир Чухно // Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.26 – 32.

Садиба була зведена в середині 80-х років XVIII ст. уродженцем Новгорода-Сіверського, таємним радником О.С. Судієнком (бл. 1743-04.12.1811).

XIX – XX ст.

2010

133. ГЕРАСИМЧУК О. Міграції чернігівського селянства до початку столипінської аграрної реформи (1861-1906 рр.) [Текст] / Олександр Герасимчук // Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.199 – 211.

134. ДОРОШОК Н. Маловідомі сторінки з історії Чернігівського земства [Текст]: (кінець 70-х – початок 80-х рр. XIX ст.) / Наталія Дорошок // Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.50 – 53.

Досліджується факт трирічного призупинення роботи статистичного бюро при Чернігівському земстві.

135. ЗІНЕВИЧ Л.В. Чернігівські громадівці в боротьбі за українську мову та розширення сфер українського мововжитку [Текст] /Л. Зіневич //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Чернігів, 2010. – Вип. 75. – С.135 – 137.

Діяльність Чернігівської громади у 50-60-х роках XIX ст.

136. КОСТЕНКО Л. Шевський кустарний промисел на Лівобережному Поліссі [Текст]: (друга половина XIX – 60-і роки XX століття) /Людмила Костенко //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.20 – 33.

На прикладі найбільших шевських кустарних осередків Чернігівщини. Описано побут та звичаї шевців-кустарів.

137. КРИВОБОКО. Ліберально-демократичний рух на Північному Лівобережжі України [Текст] /Олег Кривобок //Пам'ять століть. – 2010. – №4-5. – С.31 – 50.

На прикладі Чернігівщини середини XIX – початку XX століття.

138. КУДІНОВ Д.В. До питання революційних подій у Ніжині 1905 р. [Текст]: селянський вимір /Дмитро Кудінов //Укр. істор. журн. – 2010. – №2. – С.95 – 102.

139. ЛЕМІШ Н.О. Канцелярія Чернігівського цивільного губернатора [Текст]: особливості побудови, функціонування та реорганізації в першій пол. XIX ст. /Наталія Леміш //Сумська старовина. – 2010. – №№XXXI-XXXII. – С.67 – 73.

140. МИЛЬКО В. Регіональна діяльність депутатів від українських губерній I – IV Державних Дум Російської імперії (1906-1917) [Текст] /Володимир Милько //Краєзнавство. – 2010. – №3. – С.163 – 170.

С.167: Про депутата П.Приходька від Чернігів. губ., члена соціал-дем. фракції II Державної Думи, арештованого за звинуваченням у зв'язках із забороненою РСДРП.

С.168: Історія, пов'язана з побиттям депутата-октябриста IV Державної Думи від Чернігів. губ. Є. Судієнка.

141. НЕСТЕРЕНКО Л. Волості Чернігівської губернії в першій половині XIX ст. [Текст] /Лідія Нестеренко //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.100 – 104.

142. ПЕТРОВА І. Повсякденне життя українських селян за матеріалами військово-топографічних описів XIX ст. [Текст]: [на прикладі описів Чернігів. та Херсон. губ.] /Інна Петрова //Краєзнавство. – 2010. – №3. – С.123 – 131.

143. ПЕТРОВСЬКА Ю.М. Діяльність земських установ Чернігівської губернії з продовольчого забезпечення населення (друга половина XIX – початок XX ст.) [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. істор. наук. /Юлія Петровська. – Чернігів: НПУ ім. Т. Шевченка, 2010. – 20 с.

144. ПОЛОНСЬКИЙ М. Спогади священника [Текст] /Матвій Полонський; упоряд.: Є. Марховська, О. Тарасенко. – К., 2010. – 360 с.: іл.

Рец. : Демченко Т. //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.169 – 171.

Мемуари священнослужителя й активного громад. діяча М.Т. Полонського (8.08.1860-1946) є цінним джерелом для вивчення повсякденного життя містечка Нової Басані Бобровиц. р-ну та інших населених пунктів Чернігівщини другої пол. XIX – першої пол. XX ст. Мемуарист народився у с. Тополівці Сосницького пов. Чернігівської губ. (нині Семенівський р-н Чернігівської обл.).

145. РАХНО О. Земська реформа 1864 р. і утворення органів земського самоврядування в Чернігівській губернії [Текст] /Олександр Рахно //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.101 – 111.

146. СТАРОВОЙТЕНКО І. Чернігівщина на сторінках щоденної української газети «Рада» (1906–1914 роки) [Текст] /Інна Старовойтенко //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.226 – 233.

147. ФОМСЬКА С. Становлення та діяльність Чернігівської «Просвіти» (1906-1908 рр.) [Текст] /Світлана Фомська //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.185 – 192.

148. ШАРА Л. Чернігівська міська дума (70-90-ті роки XIX ст.) [Текст] /Любов Шара. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 223 с. : іл.

149. ШЕВЧЕНКО В.М. Земельний ринок України (1861-1917 рр.) [Текст]: монографія /Віктор Шевченко. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2010. – 342 с.

На основі маловідомих джерел автор висвітлює формування та еволюцію укр. земельного ринку другої пол. XIX – поч. XX ст. Дано періодизацію цього процесу, визначено його особливості у різних районах України, в т.ч. і на Чернігівщині.

2011

150. АСКЕРОВА Л. Реклама в Чернігові в ХІХ – на початку ХХ століття [Текст] //Людмила Аскерова //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.100 – 110.

151. БЛАКИТНИЙ М. Офіцери колишньої російської імператорської армії, поховані у Чернігові (1900-1918 рр.) [Текст] /Максим Блакитний //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.65 – 75.

У ст. оприлюднений матеріал, зібраний з метричних книг про 103 офіцерів колишньої російської імператорської армії, що поховані у Чернігові.

152. ГЕРАСИМЕНКО О. Переселенська політика на Лівобережжі під час столипінської аграрної реформи [Текст] /Олена Герасименко //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.82 – 88.

В тому числі, і в Чернігівській губернії.

153. ГЕРАСИМЕНКО О.В. Селянський рух на Лівобережній Україні (1900-лютий 1917 рр.) у радянській історіографії [Текст] /Олена Герасименко //Сумська старовина. – 2011. – Т. XXXV. – С.179 – 190.

На прикладі Чернігів. та ін. обл.

154. ГЕРАСИМЧУК О. Переселення Чернігівського селянства в роки столипінської аграрної реформи (1906-1916 рр.) [Текст] /Олександр Герасимчук //Київ. старовина. – 2011. – №5. – С.56 – 72.

155. ГЕРАСИМЧУК О. Ставлення чернігівського селянства до аграрної реформи Столипіна [1907-1914 рр.] [Текст] /Олександр Герасимчук //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.72 – 85.

156. ДЗАГАЛОВ А. Православні храми на Терекі та українські переселенці [Текст] /Анатолій Дзагалов //Краєзнавство. – 2011. – №4. – С.150 – 161.

Опис минулого і сучасного стану церков у різних населених пунктах Кабардино-Балкарії та Північної Осетії, де проживають українці і нащадки українських переселенців ХІХ і ХХ віків, в тому числі із Чернігів. губ. (Сосниц., Борзнян. пов., Ніжин, Мена, Прилуки).

157. ДОРОШОК Н. Діяльність земського статистичного відділення по опису та оцінках промислових підприємств Чернігівської губернії [Текст] /Наталія Дорошок //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.103 – 107.

158. ДОРОШОК Н. Чернігівська земська статистика на зламі XIX – XX століть [Текст] /Наталія Дорошок //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.86 – 90.

159. ЕВРЕИ Левобережной Украины [Текст]: история и культура: материалы VI-го Междунар. науч. семинара /БЕФ «Хасде Эстер», Чернигов. обл. еврейская община; редкол.: С. Бельман, И. Липкина, В. Мудрицкая, А. Чеван. – Чернигов: видавець Лозовий В.М., 2011. – 112 с. : ил.

Життя чернігівських євреїв наприкінці XIX – на початку 30-х рр. XX ст.

160. ІВАНИЦЬКА С. Чернігівські кадети та влада в 1905-1914 роках: імперський та регіональний виміри [Текст] /Світлана Іваницька //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.108 – 124.

161. КАЧМАЛА В. Наростання загальної кризи на Лівобережній Україні в роки Першої світової війни [Текст] /Вікторія Качмала //Краєзнавство. – 2011. – №4. – С.238 – 246.

У ст. проаналізовано вплив Першої світової війни на соціально-економічне та демографічне становище населення Лівобережної України, в тому числі Чернігів. губ. (Чернігів, Ніжин, Сосниця, Короп, Батурин і всі повіти на матеріалах ДАЧО).

162. КОНОТОПСЬКІ читання [Текст]: вип. II: зб. публ. за результатами Конотоп. читань 2011 р. /ред.: В.А. Метла, Ш.М. Акічев, Н.В. Несвідоміна. – Конотоп: ПЦ «Олімп», 2011. – 180 с. : іл.

До кн. увійшли ст. біограф. характеру про укр. історика О.М. Лазаревського, директора Тиницької профшколи Бахмац. району Т.І. Осадчого, розвиток шовківництва у Батурині тощо.

163. ЛЕМЕШ Н.О. «Рапорт» як основний вид звітної документації адміністративних установ Лівобережної України першої половини XIX ст. [Текст]: (за матеріалами фондів Державного архіву Чернігів. обл.) /Наталія Лемеш //Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – №XII-XIII. – С.54 – 60.

164. ЛИСТУВАННЯ П.Я. Стебницького [Текст] /ДВНЗ «Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди»; [за ред. В.П. Коцура; упоряд. вступ. ст. і комент. І.О. Демуз]. – Корсунь-Шевченківський: ФОП В.М. Гаврищенко, 2011. – 248 с.

У зб. уперше опубліковані листи, адресовані знаному укр. громад.-політ. діячеві П.Я. Стебницькому (1862-1923) та листи, написані ним власноручно.

С.36 – 110: Листування П.Я. Стебницького з чернігів. громад. діячами, письменниками і журналістами Б.Д. Грінченком, М.М. Грінченком, В.П. Науменком та О.О. Русовим.

165. НЕСТЕРЕНКО Л. Діяльність волосних правлінь Чернігівщини в першій пол. XIX ст. по організації рекрутської повинності [Текст] /Лідія Нестеренко //Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.89 – 98.

166. ПИЛИПЕНКО О. Експортно-імпорتنі операції в Чернігівській губернії на початку XX ст. [Текст] /Олександр Пилипенко //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.60 – 64.

У ст. на основі маловідомих фактів досліджується організація зовнішньої торгівлі у Чернігів. губ. на початку XX ст., а також особливості економ. розвитку регіону.

167. ПОЛЕТАЕВА Т.М. Золотые страницы краеведения [Текст]: ист.-краевед. миниатюры /Татьяна Полетаева. – Климово: Климовская типография, 2011. – 189 с.: ил.

До кн. вміщено ст. автора, бібліотекаря за фахом, опубл. у газеті «Авангард» за період 2005-2011 рр. про історію Климівського р-ну Брянської обл. З 1802 до 1918 р. ці землі входили до складу Новозибків. пов. Чернігів. губ.

168. РЕЄНТ О.П. До проблеми скасування кріпосного права в 1861 р. [Текст] /Олександр Реєнт //Укр. істор. журн. – 2011. – №1. – С.34 – 51.

У ст. розкривається процес визрівання об'єктивних умов цього кроку, уточнюється, у чиїх інтересах відбувалися процеси та які наслідки вони мали як для України, так і Чернігів. губ. зокрема, а також Російської імперії загалом.

Персоналії 2010

169. ДЕНИСЕНКО А. Операція «Бубновий туз», або три любові Миколи Кибальчича [Текст]: докум. повість /Анатолій Денисенко //Пам'ять століть. – 2010. – №4-5. – С.200 – 260.

М.І. Кибальчич (31.10.1853-15.04. 1881) – винахідник і революціонер-народник. Автор схеми першого у світі реактивного літального апарату. Страчений за замах на імператора Олександра II. Уродженець Коропа.

170. ГАРМАШ Т. Питання благоустрою Полтавської, Чернігівської губерній у діяльності першого малоросійського губернатора князя

О.Б. Куракіна [Текст] /Тетяна Гармаш //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.44 – 49.

171. РАХНО О. Чернігівський губернський земський гласний О.Ф. Ліндфорс [12.02.1837-23.05.1890] [Текст]: (до 120-х роковин від дня смерті) /Олександр Рахно //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.142 – 153.

172. ЄМЧУК О. До проблеми спадковості таланту: родина Сергія Івановича Маслова [Текст] /Оксана Ємчук //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.69 – 74.

У ст. розповідається про талановиту родину видатного книгознавця, бібліографа, літературознавця та педагога С.І. Маслова (28.11.1880-11.01.1957), уродженця Ічні.

173. КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Н.А. Діяльність І. Петрункевича у Чернігівському губернському земському зібранні (1868-1879 рр.) [Текст] /Назар Котельницький //Укр. істор. журн. – 2010. – №2. – С.62 – 74.

174. НАУМЕНКО В. Александр Александрович Русов и его общественная и литературно-научная работа в Украине и для Украины [Текст] /Владимир Науменко; [сост.: В. Шевченко и др.]. – Чернигов: Аспект-Полиграф, 2010. – 79 с. – рус., укр. язык.

Перевид. праці В.П. Науменка (19.07.1852-8.07.1919) – укр. педагога, журналіста і філолога, уродженця Новгород-Сіверського, про відомого чернігів. земського діяча О.О. Русова (7.02.1847-8.10.1915).

175. ЧУХНО В.Є. Михайло Осипович Судієнко – український історик, археограф і меценат середини ХІХ ст. [Текст] /Володимир Чухно //Укр. істор. журн. – 2010. – №3. – С.175 – 185.

М.О. Судієнко (1802 або 1803-8.09.1871) народженням, життям та діяльністю пов'язаний з Новгородом-Сіверським. Похований на території Спасо-Преображенського Новгород-Сіверського монастиря. Уродженець с. Очкине Новгород-Сіверського пов. (нині Сумської обл.).

176. КУРДАНОВА. Злети і падіння губернатора з Олишівки [Текст] /Андрій Курданов //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.137 – 140.

Нарис про М.М. Шрамченка (?-1919) – керманіча Нижньогородської (1907-1910) та Вологодської (1910-1913) губерній, народженого в дворянській родині с. Олишівка Чернігів. р-ну і розстріляного більшовиками в 1919 р. у Чернігівській в'язниці.

2011

177. ПАНЧЕНКО В. Іван Петрович Білоконський [Текст]: біографія (1855-1931 рр.) /Валентин Панченко //Сіверян. літопис. – 2011. – №2. – С.70 – 80.

Ст. присвячена життю та діяльності відомого земського діяча, учасника народницького руху, публіциста, науковця і письменника І.П. Білоконського (25.05.1855-7.02.1931), народженого у Чернігові. Життям і діяльністю пов'язаний з Городнею, Борзнян. пов., Черніговом. Помер у Харкові.

178. ГЕЙДА О. Нездійснений бібліографічний проект Дмитра Бочкова [Текст] /Ольга Гейда //Шрагівські читання. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.101 – 105.

Д.П. Бочков (1887-1982) – маловідомий дослідник історії Чернігівщини, уродженець Остра, випускник Чернігів. духовної семінарії. У ст. йдеться про його бібліографічні праці та про незавершену роботу над упорядкуванням покажчика до «Черниговского листка».

179. ЛИСТИ П.М.Жолтовського зі згадками про Чернігівщину [Текст]: (підгот. до друку, комент. І. Тарасенко) //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.112 – 116.

П.М. Жолтовський (1904-1986) – видатний укр. вчений-мистецтвознавець, уродженець с. Мислятин Ізяславського району на Хмельниччині.

180. АНДРІЙЧУК Т. Родина Лебедів у національно-культурному житті Чернігова на початку ХХ ст. [Текст] /Тамара Андрійчук //Шрагівські читання. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.83 – 93.

Д.К. Лебідь (1873-1937) та його діти – напівзабуті діячі укр. нац.-дем. відродження, з яких формувалося чернігівське оточення І. Шрага.

181. МОРОЗОВ В. Внесок дворянського роду Марковичів-Маркевичів у культурно-освітні процеси Лівобережної України другої половини ХІХ – початку ХХ ст. [Текст] /Віталій Морозов //Сіверян. літопис. – 2011. – №2. – С.81 – 87.

182. ВАЩЕНКО П., Жмурков В. Піти, щоб повернутися?.. [Текст] /Петро Ващенко, Владислав Жмурков //Голос України. – 2011. – 18 серп. – С.22.

До 160-річчя від дня народження М.М. Неплюєва (11.09.1851-21.01.1908) – богослова, педагога, мислителя, публіциста,

мецената, засновника Кресто-Воздвиженського трудового братства на х. Воздвиженському Глухів. пов. Народився в Ямполі Глухів. пов. Чернігів. губ.

183. СОРОКІНА Л.Ф. Видатний вчений-лісівник [Текст]: (до 150-річчя від дня народження В.Д. Огієвського) /Людмила Сорокіна //Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – №XII-XIII. – С.107 – 111.

В.Д. Огієвський (12.02 (30.01)1861-1.06.1921) – уродженець м. Кролевця Чернігів. губ., із дворянської родини. Професор Петербурзького лісового інституту. Проводив дослідження у лісництвах Чернігів. губ.

184. СТУДЬОНОВА Л. Губернатор-ліберал і ліберальна преса [Текст] /Людмила Студьонова //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.36 – 37.

Чернігів. губернатор О.О. Панчулідзев (30.01.1870-19.12.1875) та його ставлення до періодичної преси.

185. ФЕДОРОВА Л. Стеллецький Борис Семенович – маловідомий діяч пам'ятко – охоронного руху в Україні [Текст] /Лариса Федорова //Краєзнавство. – 2011. – №2. – С.263 – 273.

Б.С. Стеллецький (23.08.1872-25.02.1939) – полковник армії Рос. імперії, генерал-хорунжий армії Укр. держави, начальник штабу гетьмана П. Скоропадського, діяч Київського відділу Російського військово-історичного товариства. Емігрант. Помер у Белграді (Югославія).

С.265, 266 – 267: Перебування Б.С. Стеллецького у лютому 1911 р. у Новгороді-Сіверському з метою перевірки стану пам'яток історії та культури.

186. ЧУХНО В. Новгород-Сіверський предводитель дворянства Олександр Михайлович Судієнко та його нащадки [Текст] /Володимир Чухно //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.64 – 69.

1917-1920 рр.

187. КОВАЛЬЧУК М. Комуністичний режим та українське повстанство наприкінці 1919 – на початку 1920 рр. [Текст] /Михайло Ковальчук //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.166 – 173.

Зокрема, і на Чернігівщині.

188. КРУТИ. Січень 1918 року [Текст]: док., матеріали, дослідження, кіносценарій /упоряд. Я. Гаврилюк. – К.: Просвіта, 2010. – 880 с.

189. НЕПОТЕНКО І. Бюджетні обстеження як джерело вивчення повсякденності жителів Чернігова 1920-х рр. [Текст] //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.36 – 47.

190. ПОПОВ І. Повстанський рух селян на Чернігівщині за доби Директорії (грудень 1918 – січень 1919 рр.) [Текст] /Ігор Попов //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.150 –157.

2011

191. ЖВАНКО Л.М. Нормативно-правова база та органи соціальної опіки біженців Першої світової війни за доби Української держави (квітень – грудень 1918 р.) [Текст] /Любов Жванко //Укр. істор. журн. – 2011. – №3. – С.108 – 122.

На прикладі Чернігів. та ін. губ. України.

192. КАЧМАЛА В. Проблема біженців на Лівобережній Україні під час Першої світової війни [Текст] /Вікторія Качмала //Київ. старовина. – 2011. – №4. – С.97 – 107.

На прикладі Чернігів. і Полтав. губ.

193. НАСЕЛЕВЕЦЬ Є. До останнього не складали зброї [Текст] /Євген Населевець //Сіверщина. – 2011. – 3 листоп. – С.15.

Маловідомі стор. історії антибільшовицького повстанського руху на Чернігівщині 1918-1924 рр., зокрема в с. Браниця Козелец. пов. (нині Бобровиц. р-ну) на чолі із отаманом П.Д. Хижняком.

194. НЕПОТЕНКО І. Офіційні та неофіційні форми відпочинку у системі «правильних» практик дозвілля 1920-х рр. [Текст]: (на прикладі міста Чернігова) /Інна Непотенко //Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.27 – 37.

195. ПАВЛЕНКО С. Биринську республіку охороняли повинь і Десна [Текст]: 90 років тому більшовики ліквідували задеснянську «державку» [в с. Бирине Новгород-Сіверського р-ну] /Сергій Павленко //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. 1. – С.4 – 5.

196. СКОБЕЛЬСЬКИЙ В. Гарячі спогади з Печі [Текст] /В.Скобельський //Голос України. – 2011. – 29 січ. – С.31.

Спогади мешканців с. Печі Борзнян. р-ну про факти, пов'язані з боєм під Крутами.

197. ФОМСЬКА С. Чернігівська «Просвіта» за часів Української Центральної Ради [Текст] /Світлана Фомська //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.55 – 61.

198. ЧЕРВОНОЕ Казачество. 5 лет. 1918-1923 [Текст]: сб. материалов по истории Червоного Казачества. – Репринт. изд. – Москва: РуПаб+, 2011. – 310, [4] с.: ил. – Вых. дан. ориг.: [Б.м.]: Путь просвещения: Молодой рабочий, [1923?].

До кн. увійшли матеріали, в яких висвітлені бойові дії частин Червоного козацтва на терені Чернігів. губ.

199. ЯСЕНЧУК О. Чернігівщина отаманська [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.186 – 192.

Деякі сторінки історії часів громадянської війни і короткі біографії отаманів, які очолювали селянські повстання 1919-1923 рр. проти денікінців та більшовиків.

Персоналії

2010

200. БАРАНОВ В. Ангел не завжди був Ангелом [Текст] /Виктор Баранов //Сіверщина. – 2010. – 18 берез. – С.6.

Отаман часів Громадянської війни Євген Ангел (1897-1919), противник більшовиків, народився у с. Власівка Ічнян. р-ну.

201. БУЛАВНИЙ І. Михайло Білозерський [27.09.1897-7.07.1961] [Текст] //Сіверщина. – 2010. – 22 лип. – С.13.

Учасник укр. збройних повстань, нагороджений Воєнним Хрестом. Народився на х. Мазаїв біля с. Локнистого Менського р-ну. Помер у Канаді.

202. ЯСЕНЧУК О. Смерть генерала [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2010. – 4 лют. – С.17.

Про О.В. Дорошкевича (20.08.1874-1918) – генерал-майора царської армії, командувача 31-го армійського корпусу, народженого на Чернігівщині у дворянській родині, розстріляного у Чернігівській в'язниці чекістами.

2011

203. СОЛОМАХА С., Ясенчук О. Безславний кінець чекіста [Ф. Гончарова, який вбив отамана Галаку] [Текст] /Сергій Соломаха, Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 30 черв. – С.14.

204. АСТАФ'ЄВ О. Командир студентського куреня [Текст] /Олександр Астаф'єв //Слово Просвіти. – 2011. – №5 (лют.). – С.8.

Про С.М. Довгаля (1.10.1896-15.10.1975) – одного із активних учасників бою під Крутами. Народився у Носівці. Помер у Мюнхені.

205. МАЛИШКО (Березовська) О. Трагедія дворян Комаровських [Текст] /Олена Малишко (Березовська) //Сіверщина. – 2011. – 17 листоп. – С.14.

Як у 1918 р. було вбито колишнього губ. і повітового предводителя Чернігів. дворянства Х.М. Комаровського та його сім'ю.

206. ЯСЕНЧУК О. Зразкова доля чекіста [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 4 серп. – С.14.

Док. нарис про Я.А. Лівшиця (1896-1.02.1937) – керівника Чернігів. ЧК від серп. 1920 р. по лют. 1921 р. Заарештований і розстріляний як троцькіст. Реабілітований 1988 р.

207. ЯСЕНЧУК О. «Ви чували про Ромашку, про Тютюнника, Махно?» [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 17 лют. – С.12.

Отаман періоду 1917-1921 рр. Д. Ромашка – уродженець с. Ярославка Бобровиц. р-ну (Козелец. пов.), сферою впливу якого були Остерщина, Козелеччина, Басанщина, Броварщина. Боротьба з ним органів радянської влади.

208. ЯСЕНЧУК О. «Любо, братці, любо» [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 28 квіт. – С.15.

Нарис про Ф. Щуся, «праву руку» Н. Махна, який у квітні-травні 1921 року вступив у бій з міліціонерами біля с. Дорогинка Ічнянського р-ну, серед яких були ніжинські міліціонери. На честь загиблих в бою з махновцями у Ніжині споруджено пам'ятник.

1921-1940 рр.

2010

209. ГОЛОДОМОР 1932-1933 років в Україні за документами ГДА СБУ [Текст]: анот. довід. /Людмила Аулова, Василь Даниленко, Валентина Лавренюк; відп. упоряд. В.М. Даниленко. – Львів: Центр досліджень визвольного руху, 2010. – 472 с.

Довід. містить велику кількість док., які розкривають не лише голодомор на Чернігівщині, але й справи селян, звинувачених у контрреволюційних антирад. виступах.

210. УКРАЇНСЬКИЙ голокост 1932-1933 [Текст]: свідчення тих, хто вижив: т.7. /упоряд. Ю.А. Мицик. – К. : ВД «КМА», 2010. – 542 с.

С.303 – 315: Із сімейних спогадів мешканців Чернігівської області.

2011

211. БАЖАН О.Г. «Національні операції» НКВС у період «Великого терору» за документами Галузевого архіву СБУ [Текст] /Олег Бажан //Сумський історико-архівний журнал. – 2011. – №XIV-XV. – С.114 – 132.

С.120: Донесення наркома внутрішніх справ УРСР комісара держбезпеки 2 рангу І. Леплевського від 30 груд. 1937 р. про розкриття групи шпигунів, латишів за національністю, у Чернігів. обл. управлінні НКВС.

С.131: Відомості про заарештованих, які перебували під слідством в органах НКВС УРСР по Чернігів. обл. 3 листоп. 1938 р.

212. ГОРОБЕЦЬ С. У голодному 1933-му [Текст] /Сергій Горобець //Дніпровське: минуле та сьогодення [Текст]: зб. ст. та матеріалів. – Чернігів, 2011. – С.99 – 105.

Із спогадів старожилів с. Дніпровське Чернігів. р-ну про Голодомор.

213. ГОРОХ М. Торгсин [Текст] /Микола Горох //Сіверщина. – 2011. – 24 листоп. – С.15.

Істор. розвідка, присвячена 80-річчю (1932) від дня появи в Чернігів. обл. першої крамниці з назвою «Торгсин» – своєрідної пам'ятки про Голодомор.

214. ДЕМЧЕНКО Т. «Розстріляні ГПУ» [Текст] /Тамара Демченко //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.45 – 54.

У статті аналізуються записи загсівських книг померлих м. Чернігова про жертви розстрілів ВЧК (1920-1922), наводяться дані про їхній вік, стать, національність, соціальний статус, визначаються дати страт.

215. РЕАБІЛІТОВАНИ Історією [Текст]: у 27 т. Чернігівська область. Т.3 /[НАН України та ін.]; головна редкол.: П.Т. Тронько (голова) та ін.; обл. редкол.: В.М. Хоменко (голова) та ін. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 598 с.: іл.: табл.

216. СМОЛЬСЬКА О. Як Рябченко ледь Городню не захопив [Текст] /Олена Смольська //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.29 – 30.

Загадкове повстання на Городнянщині у червні 1931 р. під проводом колишнього червоного партизана Якіма Рябченка.

217. ШКВАРЧУК В. Природжений християнин [Текст]: (за матеріалами «Справи №37058» СПВ УДБ ЧОУ НКВС і «Справи №4225» слідчастини ЧОУ МДБ. Фонд зберігання П-14829 і П-1360) /Володимир Шкварчук //Дніпровське: минуле та сьогодення [Текст]: зб. ст. та матеріалів. – Чернігів, 2011. – С.105 – 111.

Нарис про П.Я. Зеляка – уродженця с. Навози Чернігів. р-ну, на момент арешту студента Чернігів. учительського інституту, непоступливого християнина, засудженого по двох справах і реабілітованого 1989 і 1991 рр.

1941-1945 рр. 2010

218. ДРУГА світова війна в історичній пам'яті України [Текст]: за матеріалами Українського інституту національної пам'яті /Укр. ін-т нац. пам'яті; [упоряд.: Л. Герасименко, Р. Пилявець]. – Київ; Ніжин : видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 247 с.

С.124 – 129: Становлення партизанського руху на Чернігівщині.

219. КОРЮКІВКА, 1943: злочин проти людяності [Текст]: зб. док. і матеріалів /упоряд.: С.В. Бутко, Т.В. Макаренко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 87 с.: фото. – (Пам'ять народу неубієнна).

220. ПАРТИЗАНСКАЯ война на Украине [Текст]: дневники командиров партизанских отрядов и соединений. 1941-1944 /сост.: О.В. Бажан, С.И. Власенко, А.В. Кентий, Л.В. Легасова, В.С. Лозицкий (рук.). – М.: Центрполиграф, 2010. – 670 с. – (Сер.: «На линии фронта. Правда о войне»).

У вид. вміщено щоденники провідних командирів партизанських з'єднань та загонів – С. Ковпака, С. Руднева, М. Попудренка, Г. Балицького, М. Шукаєва, М. Наумова, які діяли або рейдували на території Чернігівщини.

221. ПАТРИЛЯК І.К., Боровик М.А. Україна в роки Другої світової війни [Текст]: спроба нового концептуального погляду /Іван Патриляк, Микола Боровик. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2010. – 590 с.

С.174 – 175: Намічений німцями склад Генерального Комісаріату «Чернігів».

С.232, 234 – 236, 237, 242, 243, 257, 265, 268, 273 – 274, 292: Партизанський рух на Чернігівщині. Каральні акції проти партизанів.

222. ПОДГОРНЫЙ Е. Оглашаю весь список [Текст]: неизвестные потери сталинского генеральского корпуса 1941-45 гг.: ч. 1 /Евгений Подгорный. – Чернигов: видавець Лозовий В.М., 2010. – 335 с.

Автор книги Є.Г. Підгорний (1945) з 1952 до 2000 р. жив у Чернігові, працював прокурором обл. прокуратури. Нині живе у німецькому місті Аахені.

С.89–91, 172–173, 188, 203: Про рад. генералів І.М. Скугарєва, П.В. Сисоєва, В.І. Неретіна, К.В. Фікселя, М.М. Зінковича, які потрапили у полон або загинули на території Чернігів. обл.

223. САВЕРСЬКА-ЛИХОШВА В. Антифашистські повстання в роки тимчасової окупації України німецько-фашистськими загарбниками (1941-1943) та їх роль у визволенні Вітчизни [Текст] /Валентина Саверська-Лихошва //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.32 – 43.

На прикладі Варви і Павлограда Дніпропетровської обл.

2011

224. ПРО ВШАНУВАННЯ пам'яті жертв Корюківської трагедії під час Другої світової війни [Текст]: постанова Верх. Ради України №3965-VI від 22 жовт. 2011 р. //Уряд. кур'єр. – 2011. – 5 листоп. – С.21.

225. ПРО ЗАХОДИ у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії [Текст]: указ Президента України № 925/2011 від 22 верес. 2011 року //Уряд. кур'єр. – 2011. – 28 верес. – С.22.; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

* * *

226. ВЕДЕНЄЄВ Д. Кров і попіл Корюківки [Текст] /Дмитро Веденєєв //Дзеркало тижня. – 2011. – 26 лют. – С.14.

227. ВРОНСЬКА Т., Лисенко О. Історія війни, написана кров'ю [Текст] /Тамара Вронська, Олександр Лисенко //Краєзнавство. – 2011. – № 2. – С.126 – 136.

У ст. висвітлюється маловідома сторінка історії Другої світової війни, складова окупаційного режиму, встановленого

гітлерівцями на захопленій території України – обставини утримання в'язнів нацистських тюрем, в тому числі в Чернігові, Прилуках, Новгороді-Сіверському, Ніжині, Щорсі.

228. ДИМИЧ А., Студёнова Л. Корюковка – город Феникс [Текст] /Андрей Димич, Людмила Студёнова //Слово Черниговщины. – 2011. – 24 авг. – С.2.

229. КОВАЛЕНКО М. Минуте – з нами [Текст] /Михайло Коваленко //Деснян. правда. – 2011. – 20 верес. – С.3.

Семенівка і Семенівський р-н в період окупації та визволення від нім.-фашист. окупантів восени 1943 р.

230. КОРНІЄВСЬКА Д. Свідки корюківської трагедії [Текст] /Дарина Корнієвська //Деснян. правда. – 2011. – 7 трав. – С.3.

231. КОРЮКІВКА 1-2 березня і 9 березня 1943 року. Знищення гітлерівськими карателями містечка разом із мирним населенням [Текст]: буклет /упоряд.: С.В. Бутко, Т.В. Макаренко. – [Б. м.: б. в.], [2011]. – 1 розг. арк. с.: іл. – (Пам'ять народу неубієнна).

232. КУЗЬМЕНКО Л. Спи спокійно, солдате... [Текст] /Людмила Кузьменко //Деснян. правда. – 2011. – 25 черв. – С.3.

Перепоховання на Лисій Горі с. Оболоння Короп. р-ну двох невідомих солдатів, які загинули на початку війни у 1941 р.

233. КУРДАНОВ А. Хроніка втрат у Другій світовій війні (1941-1945 рр.) [Текст]: село Шестовиця /Андрій Курданов. – Чернігів, 2011. – 38 с. – (Укр. ін-т нац. пам'яті, Чернігів. район. орг. Нац. спілки краєзнавців України).

234. КУРДАНОВ А. Хроника потерь земляков на фронтах Второй мировой войны (1941-1945 гг.). [Текст]: уточненные данные о воинах, захороненных в селе [Навозы Чернигов. р-на] /Андрей Курданов //Дніпровське: минуле та сьогодення: зб. ст. та матеріалів. – Чернігів, 2011. – С.292 – 360.

235. ЛИТВИНЕНКО Н. Вічний біль Корюківки [Текст] /Наталя Литвиненко //Сільські вісті. – 2011. – 17 берез. – С.3.

236. МАРТИРОЛОГ встановлених жертв Корюківської трагедії 1943 року [Текст]: довід. /упоряд.: С.В. Бутко, О.О. Толкачова; відп. ред.: Р.І. Пилявець. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 220 с. – (Укр. ін-т нац. пам'яті; Чернігів. ОДА; Корюків. РДА; Корюків. істор. музей).

237. МИХАЙЛИЧЕНКО І. Трагедія Прилуцького «Бабиного яру» [яка сталася 20 травня 1942 року у Плискунівському яру] [Текст] /Ірина Михайличенко //Деснянка вільна. – 2011. – 21 трав. – С.4.

238. НАЗАРЕНКО В. Пам'ять неубієнна [Текст] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 5 берез. – С.2.

Офіційні заходи річниці трагедії, яка сталася у Корюківці в березні 1943 р.

239. НАУМЕНКО В. Ті, що пройшли через пекло [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 7 трав. – С.3.

Спалені живцем жителі с. Загребельна Слобода Щорського р-ну. Пам'ятник «Замученим фашистами мешканцям села».

240. ПАРТИЗАНСЬКА слава [Текст]: Чернігівська область /обл. редкол.: В.М. Хоменко (гол.), М.І. Стрілець (заст. гол.), В.М. Тканко (заст. гол.) та ін.; упоряд.: О.Б. Коваленко, О.В. Лисенко, І.М. Цимбаленко. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 495 с.

241. САВЧЕНКО В. Із словника війни [Текст]: біженці //Демократична Україна. – 2011. – 28 січ. – С.10.

Козелець восени 1941 року.

242. СТРАШКО Є.М., Шпитяк В.А. Ніжинська фельдшерсько-акушерська школа в період німецької окупації 1941-1943 рр. [Текст] /Є. Страшко, В. Шпитяк //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 67. – С.172 – 188.

243. СТУДЬОНОВА Л. Село Навози як один з форпостів битви за Дніпро у вересні 1943 р. [Текст] /Людмила Студьонова //Дніпровське: минуле та сьогодення: зб. ст. та матеріалів. – Чернігів, 2011. – С.121 – 137.

244. СУКАЛІН І.П. Втеча партизана [Текст]: (сторінки боротьби щорського підпілля) /І. Сукалін; [уклад. Л.Куса]; Щорс. центр. район. б-ка ім. 40-річчя Перемоги. – Щорс, 2011. – 36 с.: іл.

245. СЫРОВЕЦ А. Здесь все дороги вели к переправам [Текст] /А. Сыровец //Киев. вестн. – 2011. – 22 сент. – С.2.

Бойові дії партизан. з'єднання ім. Щорса під керівництвом Ю.О. Збанацького на терені Остерського р-ну.

246. ШМАТОК З. «Корюківка, 1943: злочин проти людяності» [Текст]: у інституті національної пам'яті хочуть підняти тему Корюківської трагедії на міжнародному рівні /Зоя Шматок //Деснянка вільна. – 2011. – 29 січ. – С.4.

247. ШМАТОК З. «Мій батько був священиком» [Текст]: 1-3 березня – Дні пам'яті жертв Корюківської трагедії в роки Великої вітчизняної війни /Зоя Шматок //Деснянка вільна. – 2011. – 1 берез. – С.3.

Нарис містить нові факти і документи про цю трагедію.

248. ЯСЕНЧУК О. Корюківська трагедія: запитань багато [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.140 – 143.

Персоналії

2010

249. СТУДЬОНОВА Л. Смерть перетворила її життя на долю [Текст]: (до 85-річчя з дня народження О.Й. Білевич) [30.10.1924-2.05.1943] /Людмила Студьонова //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.44 – 57.

Партизанська зв'язкова. Народилась у Чернігові.

250. НОВОДІД В. Ми називаємо себе кімовцями [Текст]: (спомини про пережите під час війни) /Віра Новодід //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.58 – 64.

В.Т. Новодід (21.04.1931) уродженка с. Сорокошичі Остерського р-ну (нині Козелец. р-н). Вся її сім'я у роки окупації працювала у підпіллі під керівництвом рад. розвідника К.С. Гнідаша (Кіма. (20.10.1914-19.06.1944).

251. КАЧУРОВСЬКИЙ І. П'ять вересневих днів [Текст] /Ігор Качуровський //Сіверщина. – 2010. – 4 лют. – С.17.

Спогади укр. письменника з Мюнхена про пережите у с. Крути і Ніжині в останні години німецької окупації.

252. ГАРКУША В. Кавалер трьох орденів Слави [Г.О. Саєнко (1905-1949)] [Текст] /Віра Гаркуша //Гарт. – 2010. – 14 трав. – С.2.

Уродженець с. Кладьківки Куликів. р-ну.

253. КЛИМЧУК О. Українські герої китайського неба [Текст] /Олександр Климчук //Хроніка 2000. – 2010. – №1(83). – С.440 – 449.

Рад. льотчики в небі Китаю 1937-1941 рр. в рамках відповідного договору.

С.446 – 447: Григорій Тхор (1902-1943) – генерал-майор авіації, уродженець с. Підлипне Конотоп. пов. Чернігів. губ. (тепер Сумської обл.). Початок війни з Німеччиною зустрів заступником командира 62-ї бомбардувальної авіаційної дивізії КОВО, штаб якої базувався у Чернігові.

2011

254. НЕСКОРЕНІ [Текст]: (свідчення в'язня концтабору Дахау) /підгот. до друку, передм. та комент. А. Морозової //Сіверян. літопис. – 2011. – №2. – С.119 – 127.

Уперше оприлюднені свідчення чернігівця В. Демиденка, в'язня Дахау, про концтабір 1942-1945 рр. Документ зберігається у ДАЧО.

255. МАГУЛА В. 92-ге Різдво Івана Могильного [Текст] /Валерій Магула //Деснянка вільна. – 2011. – 11 січ. – С.2.

Нарис про І.С. Могильного з Мени – учасника оборони Москви, битви на Курській дузі, Берлінської наступальної операції, охоронця представників Потсдамської конф., учасника Параду Перемоги у Москві.

256. ЯСЕНЧУК О. Підполковник Армії УНР, сотник СС «Галичина», полковник УПА Іван Ремболович [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.62 – 71.

З використанням маловивченого матеріалу зроблено спробу дослідити життя уродженця Городні І. Ремболовича (1897-15.05.1950) – учасника перших нац.-визвольних змагань.

257. ШМАТОК З. Як Семен генералу коня поміняв. Три подяки [Текст] /Зоя Шматок //Деснянка вільна. – 2011. – 7 квіт. – С.5.

Розповідь про Є.С. Тихоновську (1924) – колишню мешканку Авраменкового хутора (неіснуючого нині) Корюків. р-ну, яка стала партизанкою з'єднання О. Федорова і автором вірша «На опушке леса старьй дуб стоит». Потім цей вірш перетворився на партизанську пісню.

258. ГАЛЬЧИНСЬКИЙ В.Л. О.Ф. Федоров – керівник народної боротьби проти нацистських окупантів на території Чернігівщини 1941-1943 рр. [Текст] /Володимир Гальчинський //Сумська старовина. – 2011. – Т.ХХХV. – С.106 – 113.

1980-2000-ні рр.

2011

259. БЕРЕЗКІНА О. Дружба довжиною у двадцять років [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2011. – 16 берез. – С.8.

Нарис про «Товариство Дружби та співробітництва Чернігів – Меммінген».

260. СЕРЕДНИЦЬКИЙ Я. Козацькими шляхами-91 [Текст] /Ярослав Середницький //Сіверщина. – 2011. – 26 серп. – С.14.

Спогади львів'янина – учасника походу «Козацькими шляхами» у липні 1991 р. з хором «Просвіта», який проліг від Львова до Чернігівщини (Борзнянський р-н, Батурин).

261. ЧЕПУРНИЙ В. Гаряча осінь Свободи [Текст] /Василь Чепурний //Сіверщина. – 2011. – 24 листоп. – С.1,2.

Події помаранчевої революції кінця листоп. – поч. груд. 2004 р. у Чернігові.

262. ЯСЕНЧУК О. 20 років тому було відновлено діяльність Чернігівського відділення Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.130 – 133.

АРХЕОЛОГІЯ

2010

263. КУРИЛЕНКО В. Щільність заселення округи в кам'яному віці [Текст] /Василь Куриленко //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.3 – 8.

У ст. йдеться про поселення людей в окрузі Мезина Коропського р-ну у кам'яному віці, виявлені під час археологічних розкопок артефакти.

264. КУХАРЧУК Ю.В., Конча С.В. До 60-річчя Леоніда Львовича Залізняка [19.01.1951] [Текст] /Ю. Кухарчук, С. Конча //Археологія. – 2010. – №4. – С.140 – 144.

Доктор істор. наук, професор. У 1980-1982 рр. вивчав мезоліт Новгород-Сіверського Полісся, що знайшло відображення в його монографії «Культурно-хронологическая периодизация мезолита Новгород-Северского Полесья» (1986).

265. МЕЗЕНЦЕВ В. Розкопки залишок палацу гетьмана Мазепи в Батурині [Текст] /Володимир Мезенцев //Старожитності та сучасність (Чернівці). – 2010. – 23 квіт.

266. ПАЛІЄНКО С. Матеріали Середнього Подніпров'я та Подесення як основа культурної диференціації пізнього палеоліту України [Текст] /Сергій Палієнко //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.3 – 8.

267. СИТИЙ І. Князівська булла XI ст. [Текст] /Гор Ситий //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.9 – 10.

Ст. присвячена знайдений печатці поблизу с. Рудка Чернігівського р-ну.

268. СИТИЙ Ю., Мироненко Л. Декоративні кахлі з оздоблення нововиявленої споруди палацового комплексу Івана Мазепи на Гончарівці [у Батурині] [Текст] /Юрій Ситий, Людмила Мироненко //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.11 – 15.

269. СКОРОХОД В. Садибна забудова північної частини посаду городища Коровель [Шестовицького археологічного комплексу] у Х – на початку XI ст. [Текст] /В'ячеслав Скороход //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.11 – 19.

270. ЩИСЛОВСЬКИЙ Г. Римська монета на Прилуччині [Текст] /Геннадій Щисловський //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.12 – 15. – (укр. і рос. мовами).

271. ЩИСЛОВСЬКИЙ Г. Язичницькі обереги VI – VII ст. знайдені на Прилуччині [Текст] /Геннадій Щисловський //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.19 – 21. – (укр. і рос. мовами).

2011

272. АБАШИНА Н.С. Євген Володимирович Максимов [Текст]: до 90-річчя від дня народження /Наталя Абашина //Археологія. – 2011. – №2. – С.149 – 150.

Є.В. Максимов (28.01.1921-2.08.2008) – відомий археолог-славіст, доктор істор. наук, лауреат Держ. премії України в галузі науки і техніки, один із дослідників Чернігівщини.

273. ДОЛЖЕНКО Ю. До питання про дискретні ознаки на людських черепах із Чернігова X – XIII ст. [Текст] /Юрій Долженко //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.3 – 16.

Ст. є наслідком продовження дослідження дискретно-варіюючих ознак на черепах із ґрунтових поховань давньоруського міста Чернігова, що датуються X-XIII ст.

274. ДОЛЖЕНКО Ю.В. Населення чернігівського літописного Передгороддя XI-XIII ст. за краніологічними даними [Текст] /Юрій Долженко //Археологія. – 2011. – №2. – С.53 – 72.

За матеріалами розкопок 1989-2009 рр. проаналізовано антропологічний склад населення чернігівського Передгороддя.

275. ЗАЛІЗНЯК Л. Дмитро Якович Телегін [26.10.1919-1.01.2011] [Текст] /Леонід Залізник //Археологія. – 2011. – №1. – С.143 – 145.

Пам'яті патріарха укр. археології доктора істор. наук, професора, лауреата Держ. премії України. В його наук. розробках відтворено археолог. достопам'ятності Чернігів. краю.

276. КОЗЮБА В.К. До 60-річчя Валентини Олексіївни Петрашенко [11.12.1950-14.12.2006] [Текст] /Віталій Козюба //Археологія. – 2011. – №1. – С.133 – 138.

Видатний укр. археолог, учасниця польових експедицій на Чернігівщині, брала участь у істор.-археолог. семінарах «Чернигов и его округа в IX-XIII вв.», «Слов'яни і Русь у науковій спадщині Д.Я. Самоквасова», які проходили у Чернігові. Народилась у с. Чемер Козелец. р-ну.

277. МОРОЗОВ О. Ніжинський скарб давньоруських срібників 1852 р. [Текст]: доля знахідки /Олександр Морозов //Ніжинська старовина. – К., 2011. – Вип. 11(14). – С.99 – 104.

278. СТУПАК Д.В. Дослідження епіграветських стоянок півдня середньої Десни [Текст] /Дмитро Ступак //Археологія. – 2011. – №1. – С.51 – 68.

Основна увага у ст. приділена матеріалам нової пам'ятки Оболоння Короп. р-ну, виявленої у 2010 році. Розглянуті в загальних рисах стоянки Бужанка 1 і 2 за 1,0 км нижче с. Бужанка Короп. р-ну.

279. ТРОЦЬКА В. З історії дослідження випалювальних споруд X-XIII століть Лівобережної України [Текст]: [про історію дослідження гончарних горнів доби Русі і на Чернігівщині] /Валентина Троцька //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.3 – 9.

280. ЧЕРНЕНКО О.Є. Пам'ятники писемності давньоруського Новгород-Сіверського [Текст] /Олена Черненко //Сумська старовина. – 2011. – Т.ХХХV. – С.191 – 199.

Наслідки археолог. досліджень.

281. ЧЕРНОВОЛ І.В. Спадщина Федора Вовка в Інституті археології НАН України [Текст] /Ірина Черновол //Археологія. – 2011. – №1. – С.110 – 116.

Дослідник Мезенської стоянки у Короп. р-ні.

ЕТНОГРАФІЯ

2010

282. КОСТИЧ О. Носівські читання проходили у Городні [Текст] /Олена Костич //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 5 черв. – С.8.

Про нову етнокультурну традицію – читання, присвячені діяльності видатного етнографа ХІХ ст. С. Носа, яку започаткували науковці Чернігівщини.

283. ЛАВРЕНЧУК Л. На Івана Купала [Текст] /Лариса Лавренчук //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.83 – 87: іл. – (укр. і рос. мовами).

Традиції народного свята у Прилуках.

2011

284. БУШАЙ Н. В колегіумі відкрилась етнографічна виставка [з унікальної колекції старожитностей Ю. Дахна із с. Москалі Чернігів. р-ну] [Текст] /Наталія Бушай //Деснянка вільна. – 2011. – 17 листоп. – С.12.

285. КОСТЕНКО Л. Магічні прийоми впливу на урожай у період оранки та сівби на Лівобережному Поліссі [Текст] /Людмила Костенко //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.69 – 75.

У ст. публ. обряди, записані у селах Новгород-Сіверського, Чернігів., Городнян., Носів., Бобровиц., Козелец., Щорського, Семенів., Менського, Короп., Куликів. р-нів.

286. ЛИТВИН К. З історії формування етнографічної колекції виставки ХІV археологічного з'їзду в Чернігові [1908 р.] [Текст] /Катерина Литвин //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.95 – 99.

287. ПРЕМІЯ імені Степана Музиченка [Текст] //Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.189.

Заснована Чернігів. організацією СП України та Яготинським фітоцентром Є. Товстухи в галузі етнографії. Першим лауреатом премії став голова Благодійного фонду «Відродження» с. Макіївки Носів. р-ну, громадський діяч О. Баклан – земляк С. Музиченка.

288. РАХНО К. Горщик і горщиця [Текст]: феномологічний вияв метафізики статі /Костянтин Рахно //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.76 – 84.

Ст. присвячена метафізичним аспектам символізму статі в укр. діалектних номінаціях глиняного посуду, пов'язаних із традиційними віруваннями.

С.77: Словотворча модель і міфопоетичні уявлення в Чернігів. губ. в другій пол. XIX ст. і в с. Переходівка Ніжинського району.

С.79: Вірування, пов'язані з дерев'яним та керамічним посудом, у сс. Велика Вісь та Олешня Ріпкинського р-ну та в інших місцевостях Чернігівщини.

289. ЯСЕНЧУК О. Відбувся «Мезинський меандр» [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 18 серп. – С.2.

Перший молодіжний етнофестиваль «Мезинський меандр» відбувся у с. Мезин Короп. р-ну.

ПРИРОДА І ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ОБЛАСТІ 2010

290. ДОПОВІДЬ про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2009 рік [Текст] /Держупр. охорони навколиш. природ. середовища в Чернігів. обл.; [відп. за вип. С.В.Горонович]. – Чернігів, 2010. – 270 с.: табл.

291. ПОЛІЩУК Н. Такою мілкою Десна не була за останні 125 років [Текст] /Назар Поліщук //Деснянка вільна. – 2010. – 21 серп. – С.2.

Наслідок спекотного літа 2010 р.

292. ФЕДУСЬ В. Німецькі фахівці допомагатимуть очистити наші річки [Текст] /Валентина Федусь //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 30 берез. – С.6.

Міжнар. семінар у Чернігові в рамках втілення проекту «Німецько-українське партнерство у сфері водного господарства – завдання науки і практики».

2011

293. ДОПОВІДЬ про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2010 рік [Текст] /Держупр. охорони навколиш. природ. середовища в Чернігів. обл.; відп. за вип. С.В. Горонович. – Чернігів, 2011. – 348 с.: іл.: табл.

294. ЛІСІВНИЧО-екологічні проблеми Східного Полісся України [Текст]: зб. наук. праць: вип.2 /редкол.: А.М. Жежкун та ін. – Новгород-Сіверський: ДП «Новгород-Сіверська ЛНДС», 2011. – 144 с.

До зб. увійшли ст., присвячені лісовим заказникам, лісовим культурам, збереженню лісів у Чернігів. обл.

295. НАЗАРЕНКО В. Джерело життя, а не вбивця мільйонів [Текст] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 28 лип. – С.2.

Стан води в річці Десна у межах Чернігівщини.

296. НАЗАРЕНКО В. Перспективи зачарованої Десни [Текст]: на Чернігівщині планують створити найбільший в Україні природний парк /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 21 лип. – С.2.

Робота науковців Нац. еколог. центру України щодо створення на території заплави Десни Нац. природного парку за назвою «Подесіння» попередньо узгоджена з облрадою та ОДА.

297. СИМОНЕНКО Н. Мезинські скарби [Текст] /Ніна Симоненко; розмову вела Л. Василевич //Деснян. правда. – 2011. – 10 лют. – С.4.

Бесіда з директором Мезин. нац. природного парку у Короп. р-ні, який святкує своє п'ятиріччя.

298. ТИЩЕНКО М. Завершальні акорди [Текст] /Микола Тищенко //Деснян. правда. – 2011. – 5 листоп. – С.3.

Лісогосподарська галузь Чернігів. обл.

НАРОДНЕ ГОСПОДАРСТВО

2010

299. ПАРХОМЕНКО Л. Бізнесмени теж «плачуть» [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2010. – 22 черв.

Ситуація у пром. комплексі обл. та перспективи його розвитку на 2010-2014 роки – тема зустрічі голови ОДА В. Хоменка з керівниками підприємств Чернігівщини.

300. ПІДПРИЄМНИЦТВО в області [Текст]: за даними єдиного реєстру: статистика /Гол. упр. стат. у Чернігів. обл. //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 30 січ. – С.1.

301. ЧЕРНІГІВЩИНА 2009 [Текст]: стат. щорічник /Голов. упр. статистики у Чернігів. обл.; [за ред. Д.І. Ашихміної]. – Чернігів, 2010. – 502 с.

2011

302. МУСІЄНКО Р. Думати не про центнери, а життя [Текст] /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 19 трав. – С.2.

Презентація проекту середньострокової програми соц.-економ. розвитку обл. на 2011-2015 роки «Чернігівщина 2015. Добробут для всіх», яку провів на засіданні Регіонального комітету з економ. реформ його голова В.М. Хоменко.

303. СОЛОМАХА С. Підприємці об'єднались у Раду [Текст] /Сергій Соломаха //Біла хата. – 2011. – 17 берез. – С.2.

Про створення нового руху – Ради підприємців Чернігівщини.

304. СОЦІАЛЬНО-економічне становище Чернігівської області за січень-листопад 2011 року [Текст] /Держкомстат України, Гол. упр. стат. у Чернігів. обл.; [відп. за вип. О.М. Радченко]. – Чернігів, 2011. – 130 с. : табл.

305. ЧЕРНІГІВЩИНА 2010 [Текст]: стат. щорічник /Гол. упр. стат. у Чернігів. обл.; [за ред. Д.І. Ашихміної; відп. за вип. Т.В. Козар]. – Чернігів, 2011. – 486 с.

306. ЧЕРНІГІВЩИНА: здобутки, рубежі і плани [Текст]: тези звіту голови облдержадміністрації в обл. раді «Про хід виконання програми соціально-економічного розвитку та бюджету за січень-жовтень 2011 року» /[Володимир Хоменко] //Деснян. правда. – 2011. – 17 груд. – С.1 – 3.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ 2011

307. ДУДКО В.В. Гроші. Сила і примарливість [Текст] /Валерій Дудко; [зап. Л. Пархоменко] //Деснян. правда. – 2011. – 12 лют. – С.1 – 2.

Про стан обл. бюджету розповідає начальник головного фін. управління ОДА.

308. ІНОЗЕМНІ інвестиції в економіку області [Текст] /Гол. упр. стат. в Чернігів. обл. //Деснянка вільна. – 2011. – 24 лют. – С.2.

309. ІНФОРМАЦІЯ щодо виконання обласного бюджету 2010 року [Текст] //Деснян. правда. – 2011. – 17 берез.

310. МИКОЛАСНКО О. Кожній бюджетній гривні – ефективне використання [Текст]: управлінню Держ. казначейства в місті Чернігові – 15 років //Чернігів. відом. – 2011. – 16 лют. – С.7.

311. МУСІЄНКО Р. Інвестиція: анфас і профіль [Текст] /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 27 верес. – С.1 – 2.

П'ятий Міжнар. інвестиційний форум, який відбувся у Чернігові.

312. ПЕТРЕНКО В. Для Чернігівської області Кабмін передбачив збільшення субвенцій на 19,7 млн. грн. [Текст] /Володимир Петренко //Деснянка вільна. – 2011. – 25 січ. – С.2.

313. ПОДОЛЯК Л. Ріка без кордонів [Текст] /Леонід Подоляк //Деснян. правда. – 2011. – 30 черв. – С.2.

Ексклюзивне інтерв'ю начальника гол. упр. економіки ОДА про експортний потенціал Чернігів. обл. і про єврорегіон «Дніпро», як базу для реалізації проектів транскордонного співробітництва.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

2010

314. «ЧЕРНІГІВГАЗ»: боятися труднощів – це не про нас [Текст] /Прес-служба ВАТ «Чернігівгаз» //Гарт. – 2010. – 3 верес. – С.6.

Видобуток газу на Чернігівщині. Історія газового підприємства. Сучасний стан.

315. ШИЛО О. Король плюс Купцов плюс тролейбус? [Текст] /Олександр Шило //Деснян. правда. – 2010. – 31 лип.

У Чернігові директором ВАТ «Белкомунмаш» В. Королем і головою правління ЗАТ «Чернігівський автозавод» В. Купцовим урочисто підписано протокол про спільний випуск на Чернігів. автозаводі тролейбусів.

2011

316. АНТОНЕНКО П. Чернігівський тролейбус поїхав у Білорусь! [Текст] /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2011. – 21 квіт. – С.3.

Чернігів. автозавод: перший тролейбус моделі 321 спільного виробництва з ВАТ «Белкомунмаш» (Республіка Білорусь).

317. ЛУКІН О. У нас є свої нафта і газ! [Текст] /Олександр Лукін; бесіду вела Г. Самойленко //Гарт. – 2011. – 31 берез. – С.4.

Розповідь директора Чернігів. від-ня Укр. держ. геолого-розвідувального ін-ту, члена-кореспондента НАН України.

318. МОЛОЧНА продукція найвищої якості [Чернігів. молокозаводу визнана по всій Україні] [Текст] //Деснянка вільна. – 2011. – 20 січ. – С.3.

319. МУСІЄНКО Р. Шпалери рівня інтервенції [Текст] //Деснян. правда. – 2011. – 10 груд. – С.1.

Нарис про Корюків. ПАТ «Слов'янські шпалери – КФТП», продукція якого стала європейським лідером.

320. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Світло і тепло [Текст]: Чернігів. ТЕЦ відзначила золотий ювілей /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2011. – 28 груд. – С.5.

У грудні 1961 р. пушено першу чергу ТЕЦ.

321. У ЧЕРНІГОВІ відкрито польсько-український завод [ТОВ «Пласт-Бокс Україна»] [Текст] //Сіверщина. – 2011. – 15 верес. – С.2.

Основний напрямок роботи – виробництво пластикової тари для м'яса, риби, овочів тощо.

322. ФТОМОВА І. Тютюновий прес-тур... без тютюну [Текст] /Інеса Фтомова //Сіверщина. – 2011. – 14 квіт. – С.12.

Нарис про компанію «Бритіш Америка Тобакко Україна», чії виробничі потужності розташовані у Прилуках.

БУДІВНИЦТВО

2011

323. БОЖОК С. Як, для кого і за скільки будують житло у Чернігові? [Текст] /Сніжана Божок //Деснянка вільна. – 2011. – 13 серп. – С.2.

Будівельна галузь обл. центру.

324. ЄЛІСЄЄВА М. Золоте свято «Домобудівника» [Текст] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2011. – 26 січ. – С.20.

Нарис про сучасне ВАТ «Домобудівник», яке є правонаступником Чернігів. домобудівного комбінату, заснованого у 1961 р.

325. СОБЧЕНКО В. КП «Чернігівбудінвест»: 600 мільйонів гривень інвестицій у розвиток міста [Текст] /Віталій Собченко; спілкувалася О. Чижова //Чернігів. відом. – 2011. – 20 квіт. – С.4.

В. Собченко – директор цього підприємства, яке здійснює будівництво у місті.

ТРАНСПОРТ

2011

326. ГРОМОВИЙ П. Капітально відремонтований шляхопровід через залізницю Київ-Москва було офіційно відкрито минулої п'ятниці [25 листоп.] у Носівці [Текст] /Петро Громовий //Деснянка вільна. – 2011. – 1 груд. – С.2.

327. ДИМИЧ А. Мы поедем, мы помчимся... [Текст] /Андрей Димич //Слово Черниговщины. – 2011. – 21 сент. – С.11.

Міський транспорт Чернігова у 2-й пол. ХХ ст.

328. ШИЛО О. Цей білий теплохід, гудка тривожний бас [Текст] /Олександр Шило //Деснян. правда. – 2011. – 7 лип. – С.1.

Чим сьогодні живе ПАТ «Чернігівський річковий порт».

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

2011

329. БОЖОК С. Про оренду землі на Чернігівщині та перспективи зняття мораторію з вуст начальника Головного управління Держкомзему в Чернігівській області В'ячеслава Шведа [Текст] /Сніжана Божок //Деснянка вільна. – 2011. – 14 трав. – С.2.

330. ГАНЖА Ю. Хорали на гречаних плантаціях [Текст] /Юрій Ганжа //Деснян. правда. – 2011. – 18 серп. – С.1.

Бджільницька галузь Чернігівщини.

331. КАЧМАЛА В.І. Сільське господарство Чернігівщини в структурі економіки Лівобережжя на початку ХХ ст. [Текст] /Вікторія Качмала //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 67. – С.109 – 124.

332. НАЗАРЕНКО В. Інвестор має дбати про село [Текст] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 8 листоп. – С.2.

Про збори обл. асоціації «Ради Чернігівщини» на тему «Сучасний розвиток та досвід реалізації інвестиційних проєктів у агропромисловому комплексі області», які відбулись на Борзнянщині.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. МЕДИЧНІ УСТАНОВИ

2010

333. ДОРОШ О. Флагман високих хірургічних технологій [Текст] /Олекса Дорош //Деснянка вільна. – 2010. – 25 груд. – С.3.

Нарис про Центр серцево-судинної хірургії у Чернігові.

334. МИРОСЛАВСЬКА Я. Лікарня, доброзичлива до дитини [Текст] /Ярина Мирославська //Чернігів. відом. – 2010. – 24 лют. – С.7.

Таке міжнар. звання має Чернігів. пологовий будинок, де дотримуються сучасних вимог надання медичної допомоги матері й дитині.

335. ПОТАПЧУК Н. Поважне зібрання в Чернігові [Текст] /Наталія Потапчук //Деснян. правда. – 2010. – 26 черв.

З V з'їзду Укр. товариства радіаційних онкологів (УТРО), який 21-23 черв. проходив у Чернігові.

336. ШАРА Л. Медичне обслуговування населення Чернігова (70-90-і роки ХІХ ст.) [Текст] /Любов Шара //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.171 – 178.

337. ЯНОВСЬКА А. Діалізний центр у Чернігові [Текст] /Анастасія Яновська //Гарт. – 2010. – 22 жовт. – С.3.

Відкриття другого в Україні центру гемодіалізу «Фрезеніус» за участю посла ФРН Ганса-Юргена Гаймзбота.

2011

338. БЕРЕЗКІНА О. Миський хоспіс прийняв перших пацієнтів [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2011. – 19 жовт. – С.3.

Офіційне відкриття хоспісного відділення у Чернігів. міській лікарні №4.

339. БЕРЕЗКІНА О. У Чернігові вперше оперували хворого з гострим інфарктом міокарда [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2011. – 13 лип. – С.18.

Операцію здійснили фахівці Центру серцево-судинної хірургії лікарні №2.

340. БЕРЕЗКІНА О. Як «небесні» лікарі стали наземними [Текст] /Олена Березкіна //Чернігів. відом. – 2011. – 27 лип. – С.18.

Фахівці від-ня санітарної авіації Чернігів. обл. лікарні.

341. БУК С. Ефективна медицина – здорова людина! [Текст] /Сергій Бук //Деснянка вільна. – 2011. – 6 серп. – С.3.

Меценатство у галузі охорони здоров'я на Чернігівщині.

342. ДОМОЦЬКИЙ Б. Козаки та козачки в медичних халатах [Текст] /Борис Домоцький //Деснянка вільна. – 2011. – 21 квіт. – С.2.

Новгород-Сіверське мед. училище, яке бере свій початок з трагічного 1937 р.

343. ДОРОШ О. Клініка європейського зразка [Текст] /Олекса Дорош //Деснянка вільна. – 2011. – 3 листоп. – С.7.

Нарис про гемодіалізний центр у Чернігові – один із двох інвестиційних проектів компанії «Фрезеніус Медікал Кер Україна».

344. КАДИНА Л.З. Здоровий образ життя – залог здорової життя [Текст] /Лариса Кадина //Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. – Чернігів, 2011. – С.47 – 49.

Головний невропатолог Чернігова – про стан із захворюванням серцево-судинної системи та програму Профілактики і лікування артеріальної гіпертензії, розроблену міським упр. охорони здоров'я спільно із депутатами міськради.

345. МУСІЄНКО Р. Оптимізм проти коронарних нападів [Текст] /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 8 верес. – С.2.

Спільне засідання Регіон. комітету з економ. реформ та президії Громад. ради при ОДА, на якому розглянуто проект обл. програми «Запобігання та лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань на 2012-2015 роки».

346. НАЙДЮК Н. Крах «безкоштовної» медицини [Текст] /Н. Найдюк //Деснянка вільна. – 2011. – 25 серп. – С.5.

Реформування медицини області.

347. СИНЕЛЬНИК І. Пологовий будинок отримав медичне обладнання [Текст]: Чернігів. пологовий будинок отримав від Фонду допомоги та розвитку дітям Чорнобиля (США) медичне обладнання для проведення інтенсивної терапії новонародженим /Ірина Синельник //Чернігів. відом. – 2011. – 8 черв. – С.3.

348. ЧЕРНЯКОВА О. Унікальна зброя проти інфаркту [Текст] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2011. – 21 лип. – С.2.

Рентгено-васкулярний ангиограф для коронарних артерій, який функціонує на базі Чернігів. лікарні №2. Придбаний за державний кошт.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ. ТУРИЗМ 2010

349. АКТИВНИЙ та екстремальний відпочинок [Текст] /Гол. упр. культури, туризму і охорони культ. спадщини Чернігів. ОДА. – [Чернігів], 2010. – 1 розг. арк.: іл. – (Чернігівщина туристична).

350. ГЕРАСИМЕНКО О. Зелений туризм на Чернігівщині [Текст] /Олег Герасименко //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 13 трав. – С.11.

351. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Спортивний календар: місяць за місяцем. Яким був 2009 рік для спортсменів Чернігівщини та України [Текст] /Сергій Козлянський //Гарт. – 2010. – 8 січ. – С.21.

352. МУХА В.А. Піввіку «Десни» [Текст]: [історія чернігів. футбольної команди] /Віктор Муха. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 263 с., [32] с. іл.

353. МУХА В. Старт дає Ванкувер [Текст]: [участь чернігівців у XXI зимових Олімпійських іграх у США] /Віктор Муха //Деснян. правда. – 2010. – 11 лют.

354. ПІД СУЗІР'ЯМ дружби. Сеньківка – 2010 [Текст] /Гол. упр. культури, туризму і охорони культ. спадщини Чернігів. ОДА. – [Чернігів]: Домінант, 2010. – 1 розг. арк.: іл. – (Чернігівщина туристична). – Текст укр., рос., білорус., англ.

355. ПІЗНАВАЙМО Чернігівщину [Текст]= Let's explore Chernihiv Land!: туристично-екскурсійні маршрути /Гол. упр. культури, туризму і охорони культ. спадщини Чернігів. ОДА. – Чернігів, 2010. – 22 с.: іл. – (Чернігівщина туристична). – Текст укр., англ.

356. ТУРИСТИЧНИЙ дивосвіт Чернігівщини [Текст]: [матеріали тур. виставки «Чернігівщина туристична – 2010»]. – Чернігів, [2010]. – 1 тека (12 окр. бр.): іл.

2011

357. БЕРЕГОВИЙ В. Відбулася четверта асамблея обласного осередку Національного Олімпійського комітету України [Текст] /Віктор Береговий //Деснянка вільна. – 2011. – 29 груд. – С.12.

358. БЕРЕГОВИЙ В. Питання важливе, невідкладне [Текст] /Віктор Береговий //Деснянка вільна. – 2011. – 10 берез. – С.16.

Чергове засідання виконкому Чернігів. обл. осередку НОК України, де обговорювався хід підготовки спортсменів області до Олімпійських, Параолімпійських ігор 2012 року в Лондоні.

359. ВІТКОВСЬКА І. Водний туризм на Чернігівщині [Текст]: у світлі перспектив /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2011. – 8 черв. – С.19.

360. ДРОЗДОВА К. Наші параолімпійці з нагородами [повернулись з чемпіонату України із спортивних танців на візках] [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2011. – 21 квіт. – С.3.

361. ДРОЗДОВА К. Незрячі на полі [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2011. – 17 листоп. – С.11.

Футбольний клуб інвалідів за зором, створений на базі громад. орг. «Чернігівська міська асоціація «Конкордія»: досягнення, проблеми, сподівання.

362. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Яким був 2010 рік для спортсменів Чернігівщини та України [Текст] /Сергій Козлянський //Гарт. – 2011. – 14 січ. – С.21.

363. ПРОГУЛКИ по Чернигову [Текст]: турист. путеводитель /[авт. текста О. Герасименко, В. Топчий]. – Чернигов: Деснян. правда, 2011. – 103 с.: фото.

364. ТЮТЮННИК Є. Слідами Сквороди, Шевченка і Пушкіна [Текст]: [турист. маршрути Чернігівщини] /Євдокія Тютюнник //Уряд. кур'єр. – 2011. – 27 січ. – С.13.

365. ЧИЖОВА О. Чернігівські яхтсмени хочуть на Кубу [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2011. – 16 листоп. – С.17.

Нарис про Чернігів. яхт-клуб, створений восени 2011 р.

ДЕРЖАВНА ВЛАДА ТА УПРАВЛІННЯ 2010

366. БОЖОК С. На 765 мільйонів гривень Чернігів житиме цілий рік [Текст] /Світлана Божок //Деснянка вільна. – 2010. – 30 груд. – С.2 – 3.

Бюджет міста на 2011 р. прийнято на 4-й сесії Чернігів. міськради 6-го скликання.

367. ДОРОШ О. Друге призначення Володимира Хоменка [на посаду голови Чернігів. ОДА] [Текст] /Олекса Дорош //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 22 квіт. – С.2.

368. СОЛОМАХА С. На Чернігівщині обрали обласну владу [Текст] /Сергій Соломаха //Сіверщина. – 2010. – 11 листоп. – С.2.

369. ТЕЗИ звіту міського голови О.В. Соколова про роботу виконавчих органів міської ради (2007-2010 рр.) [Текст] /Олександр Соколов //Чернігів. відом. – 2010. – 23 черв. – С.2 – 3.

370. ШПАК О. Переможців не судять? [Текст]: [Чернігівщина за лаштунками президентських виборів] /Олег Шпак //Гарт. – 2010. – 19 лют. – С.3.

371. ЯСЕНЧУК О. Чи є життя після виборів? [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2010. – 4 листоп. – С.1 – 2.

Як відбувались вибори у місцеві ради на Чернігівщині 31 жовт. 2010 р.

2011

372. ГРОМОВИЙ П. Сесія друга. Програмна [Текст] /Петро Громовий //Деснянка вільна. – 2011. – 1 січ. – С.2.

На сесії облради розглянуто питання розвитку регіону у 2011 році.

373. ДОРОШ О. Як жити будемо до 2015-го? [Текст] /Олекса Дорош //Деснянка вільна. – 2011. – 16 черв. – С.2.

Про чергову сесію облради, на якій розглянуто середньострокову програму соц.-економ. розвитку області на 2011-2015 роки «Чернігівщина – 2015».

374. ЄВРОПЕЙСЬКІ традиції міського самоврядування в Україні [Текст] /упоряд. В.М. Бойко. – Чернігів: РВЦ «Сіверщина», 2011. – 84 с.

Вид. створено в рамках проекту Сіверського ін-ту регіон. досліджень за сценарієм док. фільму «Європейські традиції міського самоврядування в Україні: магістрат-дума-рада».

С.19, 25 – 26, 30 – 31, 34, 45, 54, 56 – 57, 68 – 72: Витоки самоврядування, поширення магдебурзького права на Чернігово-Сіверщині, реформи місцевої влади і модернізація міського господарства на Чернігівщині ХІХ – ХХ ст., сучасний стан самоврядування Чернігів. області (Чернігів, Ніжин, Борзна).

375. ІЛЛІН О. Чернігів знайшов побратима на Балканах [Текст] /Олександр Іллін //Деснянка вільна. – 2011. – 10 груд. – С.3.

Укладання угоди про співробітництво у сфері культури і спорту з македонським містом Прилеп, яку підписали Чернігів. міський голова О. Соколов та його колега Мар'ян Ристески під час відвідин Чернігова делегацією з Македонії.

376. КУПРІЄНКО Н. Не втратити шанс [Текст] /Наталія Купрієнко //Деснян. правда. – 2011. – 26 лют. – С.2.

Розширене засідання колегії ОДА: розглянуто підсумки виконання Програми соц.-економ. розвитку та місцевих бюджетів області у 2010 р. та визначено завдання на 2011 рік.

377. МЕЛЬНИК А. Перший рік роботи обласної ради шостого скликання – час дієвих рішень і перспектив [Текст]: тези звіту голови обл. ради А.І. Мельника на п'ятій сесії обл. ради шостого скликання /Анатолій Мельник //Деснян. правда. – 2011. – 17 верес. – С.2.

378. МУСІЄНКО Р. Генерали голубих озер і піщаних кар'єрів [Текст] /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 24 трав. – С.1.

Про стан соц.-економ. співробітництва органів держ. влади і місцевого самоврядування Ріпкин. р-ну з прикордонням Республіки Білорусь.

379. НАЗАРЕНКО В. Європа за вікном [Текст] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 24 трав. – С.2.

Із засідання загальних зборів обл. асоціації «Ради Чернігівщини» та керівників райрад, на якому проаналізовано участь органів місцевого самоврядування у впровадженні проекту

Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду».

380. ПАВЛЕНКО С. Два регіони співробітничатимуть напряму [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2011. – 15 лют. – С.5.

Про підписання угоди про співробітництво між адміністрацією Курської обл. РФ та Чернігів. ОДА.

381. ПАРХОМЕНКО Л., Назаренко В., Тищенко М. Півсотня рішень, програми і запити... [Текст]: нотатки з сесії обл. ради /Людмила Пархоменко, Віталій Назаренко, Микола Тищенко //Деснян. правда. – 2011. – 4 жовт. – С.2.

382. ПАРХОМЕНКО Л., Назаренко В., Тищенко М. Рік минулий і день прийдешній [Текст]: нотатки з сесії обласної ради /Людмила Пархоменко, Віталій Назаренко, Микола Тищенко //Деснян. правда. – 2011. – 29 груд. – С.2.

Заслухано звіт голови облради про проведену роботу у 2011 р., розглянуто різні питання життєзабезпечення області.

383. ПІДГОРНИЙ Д. Практики належного управління Естонії – для українських місцевих влад [Текст] /Дмитро Підгорний //Деснянка вільна. – 2011. – 17 січ. – С.2.

Проект «Практики належного управління Естонії – для українських місцевих влад» стартував на Чернігівщині.

384. САВЕНОК В., Головатенко О. Пригоди Соколова у Китаї і В'єтнамі [Текст] /Владислав Савенок, Олег Головатенко //Сіверщина. – 2011. – 3 листоп. – С.3.

Як мер Чернігова О. Соколов мандрував Південним Сходом з метою залучення інвестицій.

385. СИНЕЛЬНИК І. Чернігів відвідав китайський спеціаліст із залучення іноземних інвестицій [Текст] //Чернігів. відом. – 2011. – 30 листоп. – С.2.

Зустріч Чернігів. міського голови О. Соколова з колишнім заст. голови Народного уряду м. Усі (КНР), спеціалістом із питань залучення іноземних інвестицій Франком Чжао, який відвідав місто з робочим візитом.

386. СИНЕЛЬНИК І. Чернігів зацікавлений у співпраці з GTZ [Текст] /Грина Синельник //Чернігів. відом. – 2011. – 27 лип. – С.2.

Зустріч Чернігів. міського голови О.Соколова з експертом систем енергомоніторингу К. Хаарсом та керівником проекту GTZ (Німецьке товариство технічного співробітництва)

«Енергоефективність у будівлях» Іммою Хреновою-Шимкіною, в ході якої було обговорено перспективи подальшої співпраці.

387. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Сесія затвердила енергетичний план м. Чернігова на 2012-2015 роки [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2011. – 7 груд. – С.5.

388. ХОМЕНКО В. Влада і громада. Скорочення відстані [Текст] /Володимир Хоменко //Деснян. правда. – 2011. – 1 верес. – С.2.

Прес-конф. голови Чернігів. ОДА В. Хоменка.

389. ХОМЕНКО В.М. І гроші, і робочі місця, і стимули... [Текст]: прес-конф. після колегії /Володимир Хоменко //Деснян. правда. – 2011. – 29 листоп. – С.2.

390. ХТО є хто в Чернігівській обласній раді шостого скликання [Текст] /авт. – упоряд.: П. Пущенко, В. Андрійченко. – Чернігів, 2011. – 57 с.: табл. – (Чернігів. освіт. центр «Ініціатива»).

391. ЧИЖОВА О. У Чернігові будуть: хорова школа, художній лицей і театральна вітальня [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2011. – 23 лют. – С.2.

Виконком Чернігів. міськради затвердив Програму розвитку культури та мистецтва у місті на 2011-2015 роки.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ

2010

392. БОСЬКО М. До Чернігова прибули добровольці Корпусу Миру США [Текст] /Марина Босько //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 13 квіт. – С.2.

393. БОСЬКО М. Під Черніговом вшанували жертв сталінських репресій [Текст] /Марина Босько //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 18 трав. – С.1.

Неподалік с. Халявин Чернігів. р-ну поховані мешканці Чернігова і навколишніх сіл, розстріляні у 1937-1938 рр.

394. ГЕРАСИМЕНКО О. Прилуки готуються до ювілею [Текст] /Олег Герасименко //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 25 лют. – С.20.

Підготовка здійснюється відповідно розпорядженню Кабміну України від 27 січ. 2010 р. «Про підготовку та відзначення в 2010 році 925-річчя заснування м. Прилуки Чернігівської області».

395. ЗАЛЕСЬКА Г. Польське місто Тарнобжег приймало чернігівську делегацію [Текст] /Галина Залеська //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 11 берез. – С.1.

Чернігів-Тарнобжег є містами-побратимами.

396. ІЛЛІН О. Чернігів відзначив День Європи [Текст] /Олександр Іллін //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 27 трав. – С.3.

На III Міжнар. наук.-практ. конф. «Україна європейська: сучасні тенденції та перспективи».

397. КАРНАБЕДА О. Кількість громадських формувань на Чернігівщині збільшилась [Текст] /Олександр Карнабеда //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 15 квіт. – С.3.

398. КОСТИЧ О. Польща зацікавлена у регіональному співробітництві з Україною [Текст] /Олена Костич //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 17 квіт. – С.1.

Перебування Ген. консула Посольства Респ. Польщі у Києві Е. Добровольського та консула у справах меншин Д. Дмуховської.

399. НАДЗВИЧАЙНИЙ і Повноважний Посол Королівства Нідерландів відвідав Чернігів [Текст] //Деснянка вільна. – 2010. – 6 листоп. – С.3.

400. ОНИЩЕНКО Н. Греки в Ніжині: візит [новопризначеного посла Греції в Україні Г. Георгунтзоса] [Текст] //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 1 лип. – С.9.

401. СИНЕЛЬНИК І. Місто-партнер зі Святої землі [Текст] /Ірина Синельник //Чернігів. відом. – 2010. – 19 трав. – С.3.

Угода про співпрацю між містами Чернігів і Петах-Тіква (Ізраїль), яку підписали мери О. Соколов та Іцхак Охайон.

402. ЧЕРНІГІВСЬКА делегація відвідала німецьке місто-побратим Меммінген [Текст] //Чернігів. відом. – 2010. – 4 серп. – С.3.

403. ШЕРЕМЕТ О. Чернігівці поздоровили столицю гумору [Текст] /Олег Шеремет; розмову [із секретарем Чернігів. міськради щодо тісних культурних та економ. стосунків між Черніговом і болгар. містом Габрово] вела О. Березкіна //Чернігів. відом. – 2010. – 26 трав. – С.3.

2011

404. ВІТКОВСЬКА І., Чижова О. Чернігів – Меммінген: дружба триватиме [Текст] /Інга Вітковська, Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2011. – 25 трав. – С.2.

Святкування 20-річчя дружби та плідної співпраці Чернігова з німецьким містом-побратимом Меммінгеном.

405. ГАВРИК В. Успіх жінку не боїться [Текст] /Вікторія Гаврик //Сіверщина. – 2011. – 24 лют. – С.6.

До 10-річчя Чернігів. міської Ліги (клуба) ділових і професійних жінок.

406. ЖУРАВЕЛЬ С. Світло Софії [Текст] /Станіслав Журавель //Літ. Україна. – 2011. – 13 жовт. – С.16.

Урочиста академія на честь 20-річчя повернення імені і спадщини видатної укр. діячки С.Ф. Русової (18.02.1856-1940), яка відбулася у літ.-меморіальному музеї М.М. Коцюбинського.

407. МУСІЄНКО Р. День ювілею [Текст]: Незалежності України – 20 років! /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 27 серп. – С.1.

Як Чернігів. регіон відзначив державне свято.

408. НАУМЕНКО В. Світ прекрасний, коли ми разом [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 30 черв. – С.1, 4.

Міжнар. молодіжний фестиваль «Дружба-2011» у с. Сеньківка Городнян. р-ну.

409. ПАРХОМЕНКО Л. Великомученики історії [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 1 груд. – С.1.

Куликівка. День пам'яті жертв голодоморів. Обл. меморіальний захід.

410. ПАРХОМЕНКО Л. Не руїна, а пам'ять [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 16 черв. – С.1.

Козацьке свято у Батурині.

411. ПОТАПЧУК Н. От так «Русичі»! [Текст] /Наталія Потапчук //Деснян. правда. – 2011. – 26 трав. – С.2.

Рос. культурний центр при Посольстві РФ в Україні: презентація «Дари Чернігівщини», в якому взяло участь «Російське товариство Чернігівської області «Русичі».

412. САПОН В. Багатогранна співпраця [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 29 жовт. – С.3.

Чернігів, 24.10.2011. День ООН. Зустріч голови ОДА В. Хоменка, голови облради А. Мельника, секретаря Чернігів. міськради О. Шеремета з представниками ООН в Україні.

413. ЩЕРБОНОС В. Усі ми – єдина родина [Текст] /Василь Щербонос //Деснян. правда. – 2011. – 26 листоп. – С.4.

Чернігів. Палац дітей та юнацтва: І фестиваль дітей національних громад Чернігівщини під назвою «Всі ми діти твої, Україно!».

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

2010

414. ОСИПЕНКО В. Нам є про що звітувати [Текст] /Валентин Осипенко //Деснян. правда. – 2010. – 3 лип.

Податкова служба Чернігівщини за 20 років існування.

415. ФЕДУСЬ В. Чернігівська митниця: підсумки 2009 року [Текст] /Валентина Федусь //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 30 січ. – С.5.

416. ЯК ПРАЦЮВАЛА прокуратура [Чернігів. обл. у 2009 р.] [Текст] /Прес-служба прокуратури Чернігів. обл. //Сіверщина. – 2010. – 18 лют. – С.13.

2011

417. ЛЕВЕНОК І. На Чернігівщині американці взялися допомагати місцевим органам правосуддя: в рамках міжнародної угоди [Текст] /Ігор Левенок //Деснянка вільна. – 2011. – 14 трав. – С.3.

418. ПАРХОМЕНКО Л. Подарунок американського посла [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 17 трав. – С.2.

Візит до Чернігова Надзвичайного і Повноважного Посла США в Україні Дж. Теффта з метою передачі обладнання для налагодження дистанційного опитування постраждалих і свідків в залі судів. Такий зал відкрито в Апеляційному суді Чернігів. обл.

419. ТАБІЄВ С. Годинниковий механізм правосуддя [Текст]: з головою Апеляц. суду Чернігів. обл. Садігом Табієвим зустрівся наш кор. /Садіг Табієв; розмову вів Р. Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 15 груд. – С.1.

ВІЙСЬКОВА СПРАВА

2010

420. ГЛУШУК В. Діяльність військових комісаріатів в Україні на період 1991-2001 рр. з питань керівництва допризовною підготовкою та військово-патріотичним вихованням юнаків [Текст] /Валерій Глушук //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.193 – 198.

На прикладі Чернігів. обл.

421. ПОДГОРНЫЙ Е. Г. Черниговщина как кузница генеральских кадров [Текст] /Евгений Подгорный. – Чернигов: Єрмоленко О.М., 2010. – 71 с.

Автор розп. про генералів, рівнозначних їм військових та чекістських чинів – уродженців Чернігівщини або якимось іншим чином пов'язаних з нею (військова служба, проживання, загибель на її території та ін.).

422. ФЕДУСЬ В. Африканська екзотика очима чернігівців: у складі миротворчого контингенту ООН [Текст] /Валентина Федусь //Деснянка вільна. – 2010. – 5 серп. – С.10.

З прес-конф. у Чернігові начальника 8-го командного пункту армійської авіації Сухопутних військ ЗС України С. Шаповалова і командира від-ня електрозабезпечення П. Кононенка, які повернулися з Ліберії.

2011

423. ГАЛЕТА Л. Чернігівські «солдати миру» збираються до Ліберії [Текст] /Лариса Галета //Деснянка вільна. – 2011. – 8 груд. – С.3.

Миротворці Чернігів. гарнізону, яких ООН запросила взяти участь у різноманітних міжнародних операціях з підтримки миру на планеті.

424. НАУМЕНКО В. Головною вулицею з оркестром [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 2 серп. – С.4.

Святкування в Чернігові 70-річчя з дня створення 30-го окремого Криворізького орденів Богдана Хмельницького II ступеня, Червоної Зірки, ордена Захисту Вітчизни III ступеня Румунської Народної Республіки полку.

425. НАУМЕНКО В. Країна в надійних руках [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 6 груд. – С.4.

Зустріч із воїнами-миротворцями, яка відбулась в регіон. медіа-центрі Мін-ва оборони України в Чернігові з нагоди 20-ї річниці з дня створення ЗС України.

НАУКА І ОСВІТА В ОБЛАСТІ

2010

426. БОЖОК С. Технологічному університету – 50! [Текст] /Сніжана Божок //Деснянка вільна. – 2010. – 23 листоп. – С.5.

Заснований у Чернігові 19.11.1960 р. як філіал Київської політехніки.

427. ВІСНИК Чернігівського державного педагогічного університету: вип. 75: другі Кулішеві читання з філософії етнокультури [Текст] / гол. ред. М.О. Носко; відп. ред. В.О. Дятлов; літ. ред. О.В. Бобир. – Чернігів: ЧДПУ, 2010. – 204 с.

428. ДЕДОВИЧ Д. Проблеми освіти Чернігівщини 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. на сторінках часопису «Радянська освіта» [Текст] / Дарія Дедович // Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.165 – 170.

429. ДОЛИНЕЦЬ А. Білий лебідь на Острі, або Віват! Ніжинській вищій школі – 205! [Текст] / Аліна Долинець // Гарт. – 2010. – 15 жовт. – С.12.

430. ЛУКАЧ В. Ніжинський агротехнічний інститут: від кваліфікованого робітника до спеціаліста [Текст] / Василь Лукач; бесіду [з директором вузу] вів М. Кохан // Деснянка вільна. – 2010. – 24 лип. – С.3.

431. ПАРХОМЕНКО Л. Тепер Національний – офіційно [Текст] / Людмила Пархоменко // Деснян. правда. – 2010. – 24 квіт.

Урочистості з нагоди надання ЧДПУ ім. Т. Шевченка статусу Національного.

432. ПОТІЙ Н. Напрямки підготовки та підвищення кваліфікації вчительських кадрів Чернігівським губернським земством (60-70 рр. ХІХ ст.) [Текст] / Наталія Потій // Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.141 – 149.

433. У ЧЕРНІГОВІ «ожила» професійно-технічна освіта [Текст]: [про відкриття мало не вперше за роки Незалежності України училищ і технікумів у Чернігові] // Деснянка вільна. – 2010. – 7 верес. – С.1.

434. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка [Текст] / [упоряд.: О.Б. Коваленко та ін.]. – Чернігів: Деснян. правда, [2010]. – 34 с.: іл.

2011

Наука

435. ЄЛІСЄЄВА М. До думки вчених варто прислухатися [Текст] / Марта Єлісєєва // Чернігів. відом. – 2011. – 18 трав. – С.6.

Чернігів. держ. ін-т економіки і управління: ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. «Імперативи розвитку України в умовах глобалізації», в якій взяли участь провідні вчені та науковці України, Росії, Республіки Білорусь, Латвії, Республіки Казахстан і Республіки Молдова.

436. ЄРМАК В. Русівські читання [Текст] /Володимир Єрмак //Сіверщина. – 2011. – 20 жовт. – С.3.

Перші читання, присвячені С.Ф. Русовій, відбулися в рамках Всеукр. наук. конф. у ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка.

437. ІНТЕГРАЦІЙНІ процеси та стимулювання економічного зростання в нестабільній економіці [Текст]: зб. тез III Всеукр. наук. – практич. конф., 09-10 груд. 2011 р. – Чернігів, 2011. – 71 с. – (Київ. славіст. ун-т, Чернігів. філія).

438. КАРАНДА Я. Попіл Корюківської трагедії стукає в наше серця [Текст] /Ярослав Каранда //Деснян. правда. – 2011. – 24 груд. – С.3.

З міжнар. наук. конф. «Актуальні проблеми партизансько-підпільного руху в Україні в роки Великої Вітчизняної війни», яка відбулась у Корюківці на виконання Указу Президента України В. Януковича «Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії» від 22 вересня 2011 р.

439. КЛИМЕНКО А. Їм підкорюється водна стихія [Текст] /Анатолій Клименко; розмову вела Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 4 черв. – С.3.

Бесіда з директором дочірнього підприємства «Водземпроект» Чернігів. проектно-вишукувального ін-ту «Чернігівводпроект», організованого 1960 року.

440. МЕДВІДЬ І., Петрушенко М. І голозерний овес для багатой каші [Текст]: Носів. селекційно-дослідній станції виповнюється 100 років /Іван Медвідь, Микола Петрушенко //Уряд. кур'єр. – 2011. – 21 черв. – С.7.

441. МОСКАЛЕНКО А. Мікробні препарати діждалися «зоряного» часу [Текст] /Анатолій Москаленко; [зап. Н. Потапчук] //Гарт. – 2011. – 7 квіт. – С.5.

Бесіда із заст. директора Чернігів. ін-ту сільськогосп. мікробіології НААН України, кандидатом економ. наук, доцентом з нагоди 50-річчя наукового закладу.

442. ОНИЩЕНКО Н. Джерела патріотизму шукали в Ніжині учасники Міжнародної наукової конференції [Текст] /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2011. – 13 жовт. – С.3.

З V Міжнар. наук. конф. «Українська діаспора: історичний і літературний контекст», яка відбулась у Ніжині.

443. ОНИЩЕНКО Н. Українська яблунька в Сибіру [Текст] /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2011. – 11 серп. – С.12.

Наук. конф. «Україна й Сибір в історично-художньому дискурсі», яку в Чернігові, Ніжині й Києві організували і провели Нац. дослідний Томський ун-т, Ін-т літератури НАНУ, ЧНПУ ім. Т. Шевченка та НДУ ім. М. Гоголя.

444. ПАВЛЕНКО С. Китайські гроші в Чернігівську лабораторію [Текст] /Сергій Павленко //Сіверщина. – 2011. – 13 жовт. – С.2.

Чернігів: підписання низки договорів, протоколів про співробітництво між Шаньдунською сільськогосп. академією та Ін-том сільськогосп. мікробіології та агропром. виробництва НААН України.

445. САПОН В. «Справжній український патріот» [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 5 жовт. – С.3.

Всеукр. наук. конф. «Лизогубівські читання», яка відбулася за участю науковців Чернігова та Києва у Чернігів. Ін-ті історії, етнології та правознавства ім. О.М. Лазаревського ЧНПУ ім. Т. Шевченка.

446. СЕРДЮК І. Всеукраїнська наукова конференція «Х Костомарівські читання» [Текст] /Ігор Сердюк //Краєзнавство. – 2011. – №2. – С.332 – 334.

Конф. відбулась у Чернігові 14-15.04.2011 р. за участю 53 науковців з 10 міст України і Білорусі.

Освіта

447. ЛЕВОН О. Освіта в Чернігові: на належному рівні [Текст] /Олена Левон //Чернігів. відом. – 2011. – 2 берез. – С.3

Результати виконання Програми розвитку освіти м. Чернігова на 2005-2010 рр.

448. ОСВІТА Чернігівщини [Текст]: стан та перспективи /Анатолій Заліський, Марія Петренко, Ксенія Кузюра та ін. //Освіта Чернігівщини. – 2011. – №6 (верес.). – С.1 – 4.

Добірка матеріалів.

449. ПЕТРЕНКО В. Чернігівському музичному училищу ім. Л. Ревуцького виповнилося 50 років [Текст] /Володимир Петренко //Деснянка вільна. – 2011. – 24 лют. – С.2 – 3.

450. ПРИГОРОВСЬКА Л. Питання освіти в діяльності Сосницької міської думи [поч. ХХ ст.] [Текст] /Лідія Пригоровська //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.15 – 22.

451. СТЕЖЕРИНСЬКИЙ А. Колю прокладено у вірному напрямку [Текст] /Аркадій Стежеринський //Чернігів. відом. – 2011. – 2 листоп. – С.15.

Нарис про один із найстаріших навч. закладів області – Чернігів. професійний ліцей залізничного транспорту (груд. 1922 р.).

452. ТКАЧЕНКО В. Перший дзвоник без проблем? [Текст] /Віктор Ткаченко //Сіверщина. – 2011. – 1 верес. – С.2.

На обл. серп. конф. педагогічних працівників освіти: підсумки розвитку дошкільної, загальної середньої, позашкільної та профтех. освіти у 2010-2011 навч. році.

453. ЯНОВСЬКИЙ О. Опора освіти [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 18 лют. – С.5.

Створення на Чернігівщині освітянських округів, тому що зменшилась кількість учнів в обл. на 57 тисяч.

Вища освіта

454. БОРОВИК А. Чи не настав той час? [Текст] /Анатолій Боровик //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.125 – 134.

У ст. розглядаються проблеми забезпечення учбовими приміщеннями ЧНПУ ім. Т. Шевченка за весь його 95-річний період існування, починаючи з учительського інституту.

455. ЗАБОЛОТСКИЙ П. Музей имени Гоголя при историко-филологическом институте кн. Безбородко в Нежине [Текст]: год 1-й /П. Заболотский. – Репринт. відтвор. вид. 1910 року. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, [2011]. – 13 с. – Вих. дан. ориг.: Нежин: Тип.-Лит. насл. В.К. Меленевского, д. Безсмертного, 1910.

456. КОВАЛЕНКО Л. Інститут права втратив свою самостійність [Текст] /Леся Коваленко //Чернігів. відом. – 2011. – 27 лип. – С.3.

Чернігів. держ. ін-т права, соціальних технологій та праці увійшов до складу Чернігів. держ. технолог. ун-ту (ЧДТУ) на правах факультету.

457. КУЗЬМЕНКО Н. Вища школа на Чернігівщині в кінці ХVІІІ – на початку ХІХ століття [Текст] /Надія Кузьменко //Літ. Чернігів. – 2011. – №1. – С.132 – 137.

458. МОРОЗОВА А. «Маяк на безбережному океані нецтва...» [Текст]: до 95-річчя Чернігів. нац. пед. ун-ту імені Т.Г. Шевченка /Анна Морозова //Деснян. правда. – 2011. – 23 лип. – С.3.

459. САПОН В. Під «Зеленою парасолею» [Текст]: Олександрю Коваленку – 60 /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 5 лют. – С.1; Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.159 – 163.

Ексклюзивне інтерв'ю з О.Б. Коваленком – професором, директором Інституту історії, етнології та правознавства ім. О.М. Лазаревського ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, головою Чернігів. обл. осередку Нац. спілки краєзнавців України, почесним президентом клубу «Краєзнавець», що діє при ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

460. СИНЕЛЬНИК І. Українсько-Російському інституту [в Чернігові] – 15 років [Текст] /Ірина Синельник //Деснянка вільна. – 2011. – 5 трав. – С.2.

КУЛЬТУРНЕ І МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ ОБЛАСТІ 2010

461. БЕЛЬМАН С. Культура и современность [Текст]: [VI-й Чернігов. городской фестиваль еврейской культуры им. Шолом Алейхема] /Семен Бельман //Тхия. – 2010. – 13 апр.

462. ЄЛІСЄЄВА М. 40 років з музою натхнення [Текст] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2010. – 15 груд. – С.20.

Святкування сорокарічного ювілею Чернігів. міського палацу культури (палац хіміків). Заснований 5.11.1970 р.

463. ЛИЧКОВАХ В. Слов'янський Sacrum – скарбниця Європи: наук. та публіцист. праці із славістики, україністики, культурологічної регіоніки [Текст] /Володимир Личковах. – Чернігів: ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2010. – 144 с.

У кн. розкривається духовність Чернігово-Сіверщини в культурі Київської Русі, деякі аспекти сучасної сіверянської культурологічної регіоніки.

464. МОЙСІЄНКО С. Культура – світоч життя [Текст]: [ст. начальника гол. упр. культури, туризму і охорони культурної спадщини ОДА] /Сергій Мойсієнко //Деснян. правда. – 2010. – 28 серп.

465. ПАРХОМЕНКО Л. «І свята в душі, і сябри у святлиці...» [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2010. – 27 квіт.

Культурна діяльність Чернігів. білоруської громади.

466. САПОН В. Все золото «Седнівської осені» [Текст] / Володимир Сапон // Деснян. правда. – 2010. – 28 верес. – С.1, 4.

Літ.-мистецьке свято у с-щі Седнів Чернігів. р-ну.

467. СЕНЧУК В. Любеч – світова перлина Чернігівського краю [Текст] / Валерій Сенчук // Сіверщина. – 2010. – 2 верес. – С.4.

З традиційного фестивалю «Київська Русь».

468. ФТОМОВА І. «Коровель – 2010»: від варягів до сьогодні [Текст] / Інеса Фтомова // Сіверщина. – 2010. – 22 лип. – С.15.

На X Міжнар. фестивалі істор. фехтування та слов'яно-варязької культури «Коровель» у с. Шестовиця Чернігів. р-ну.

2011

469. ГАВРИК В., Ясенчук О. Весела й смачна «Седнівська осінь» [Текст] / Вікторія Гаврик, Олександр Ясенчук // Сіверщина. – 2011. – 6 жовт. – С.6.

Нетрадиційна розповідь про традиційне літ.-мистецьке свято у Седневі.

470. ЛИЧКОВАХ В.А. Філософія етнокультури [Текст]: теоретико-метод. та естет. аспекти історії укр. культури / Володимир Личковах. – К.: ПАРАЛАН, 2011. – 194 с.

У кн. професора ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка розглядається творчість П. Куліша, чернігів. художників О. Сасенка, Ф. Кравчука, М. Небилиці, порушуються культурологічні аспекти життя Чернігівщини.

471. ЛИЧКОВАХ В. Чернігівсько-Сіверська культурологічна регіоніка [Текст] / Володимир Личковах. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 168 с. – (975-річчю Чернігів. Спасо-Преображенського собору присвячується).

У кн. представлена авторська концепція Сіверян. культурологічної регіоніки як складової укр. філософії етнокультури.

472. МОЙСІЄНКО С. Нація і пісня [Текст] / Сергій Мойсієнко // Деснян. правда. – 2011. – 24 лют. – С.1.

У ст. начальника гол. упр. культури, туризму і охорони культурної спадщини ОДА йдеться про підготовку діячів мистецтв і самодіяльних колективів Чернігівщини до творчих звітів з нагоди 20-річчя незалежності України.

473. МОЙСІЄНКО С. Пісня до хліба [Текст] /Сергій Мойсієнко //Деснян. правда. – 2011. – 16 серп. – С.2.

Про картину культурного життя Чернігівщини.

474. НАЗАРЕНКО В. І середньовічні лицарі, і давньоруські князівни [Текст] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 19 лип. – С.1, 4.

Міжнар. фестиваль слов'яно-варязької культури «Коровель» біля с. Шестовиця Чернігів. р-ну.

475. НАУМЕНКО В. Князі, богатирі і лицарі... [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 30 серп. – С.1, 4.

IV Відкритий фестиваль традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств «Київська Русь», що проходив у Любечі.

476. САМОЙЛЕНКО Г. Качанівські музи – джерело натхнення [Текст] /Ганна Самойленко //Гарт. – 2011. – 15 верес. – С.12.

Про літ.-мистецьке свято «Качанівські музи», яке відбулося у мастку Тарновських у Качанівці Ічнян. р-ну.

477. САПОН В. Заключний акорд [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 19 квіт. – С.1.

Про завершення звітів районів і міст обл. «Живи, незалежна і сильна, і слався, єдина, в віках!», в яких взяли участь понад 1300 аматорів відповідно до Указу Президента України В. Януковича «Про відзначення 20-ї річниці незалежності України».

478. САПОН В., Тищенко М. Нетлінне «Слово» [Текст] /Володимир Сапон, Микола Тищенко //Деснян. правда. – 2011. – 2 черв. – С.1, 4.

Новгород-Сіверський: Міжнар. літ.-мистецьке свято «Нетлінне «Слово...», присвячене походу князя Ігоря 1185 р. і поеми «Слово о полку Ігоревім».

479. СЕДНІВЕЦЬ Л. Свято з козацькою вдачею [Текст] /Лада Седнівець //Чернігів. відом. – 2011. – 19 жовт. – С.20.

7-й міський фестиваль козацької культури «Чернігів – місто козацької слави».

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

2010

480. АЛІФЕРЕНКО І. Серед моря книжок, в океані знань [Текст]: найдавніші книзі бібліотеки ім. Короленка – 223 роки /Інна Аліференко;

[бесіду з директором ОУНБ ім. В.Г. Короленка зап. П. Антоненко] // Біла хата. – 2010. – 20 трав. – С.8.

481. «БІБЛІОМІСТ» у Чернігові [Текст] // Сіверщина. – 2010. – 1 лип. – С.2.

Відкриття у Чернігові. ОУНБ ім. В.Г. Короленка Регіонального тренінгового центру для навчання бібліотекарів та користувачів бібліотеки комп'ютерної грамотності, пошуку інформації у мережі Інтернету.

482. БОЖОК С. Центр правової інформації відкрито у Чернігові [Текст] / Сніжана Божок // Деснянка вільна. – 2010. – 9 жовт. – С.2.

Подія відбулась у Чернігові. ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

483. ВЕЛИКА місія маленької бібліотеки [Текст]: сільська бібліотека – центр місцевої громади: оглядово-метод. матеріал / підгот. А. Матюшенко; відп. за вип. О. Сльозка. – Чернігів, 2010. – 33 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

484. КОХАН М. Від хати-читальні до сучасної бібліотеки [Текст] / Микола Кохан // Деснянка вільна. – 2010. – 20 листоп. – С.2.

110-а річниця з часу заснування Носів. ЦРБ.

485. ЛЕЩЕНКО Л. У бібліотеки – іменини [Текст]: [Бахмацькій районній бібліотеці – 60 років] / Ліана Лещенко // Деснян. правда. – 2010. – 12 черв.

486. ПЕТРЕНКО Д. Про життя італійця у Чернігові [Текст] / Дарина Петренко // Гарт. – 2010. – 17 груд. – С.11.

Нарис про Ренато Торалло, який оселився у Чернігові кілька років тому і безкоштовно проводить заняття з вивчення італійської мови на базі сектора документів іноземними мовами ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

487. САМОЙЛЕНКО Ю.М., Шумська Т.Ю. Основні напрямки діяльності Центру Європейської інформації Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка [Текст] / Юрій Самойленко, Тетяна Шумська // Європейська інтеграція на регіональному рівні: Чернігів. обл.: зб. матеріалів. – Чернігів, 2010. – С.97 – 102.

488. ШМАТОК З. Перемогли даремно [Текст]: [Корюків. районна бібліотека – переможець обл. рейтингу-конкурсу за 2009 р. на звання «Краща бібліотека року»] / Зоя Шматок // Деснян. правда-вільна. – 2010. – 10 черв. – С.10.

2011

489. АЛФЕРЕНКО І. Книга – це найвища мудрість [Текст]: до Всеукр. дня бібліотек /Інна Аліференко //Деснян. правда. – 2011. – 27 верес. – С.3.

Про діяльність бібліотечної системи обл. та ОУНБ ім. В.Г. Короленка розповідає її директор, голова президії Чернігів. від-ня Української бібліотечної асоціації (УБА).

490. АЛФЕРЕНКО І.М. Чернігівське обласне відділення УБА: становлення та перспективи розвитку [Текст] /Інна Аліференко //Бібліотека. – 2011. – №4 (груд.). – С.3.

491. КАГАНОВА І. «Я з тих країв, що зветься Придесенням...» [Текст] /Ірина Каганова //Деснянка вільна. – 2011. – 22 січ. – С.4.

Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка, 20 січ. 2011 р.: початок обл. заходів з відзначення 120-ї річниці від дня народження П.Г. Тичини.

492. НОВИЦЬКА А.І. Інформаційні продукти та послуги на допомогу сучасним історико-краєзнавчим дослідженням [Текст] /Алла Новицька //Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 22 листоп. 2011 р. – К., 2011. – С.136 – 139.

У ст. наведено приклади роботи у цьому напрямку бібліотек Чернігівщини.

493. ОНИЩЕНКО Н. Гоголевий виш відзначив 190-річчя заснування своєї бібліотеки [Текст] /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2011. – 13 січ. – С.9.

494. ОНИЩЕНКО Н. Перший «Вісник...» став доступним не лише для науковців [Текст] /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2011. – 20 січ. – С.9.

Перший вип. наук.-бібліогр. вид. «Інформаційно-науковий вісник бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя» (присвячений 190-річчю заснування книгозбірні).

495. ПАВЛЕНКО С. Незвичайна презентація [Текст] /Сергій Павленко //Голос України. – 2011. – 10 листоп. – С.23.

Про веб-презентацію книги Л. Студьонової «Право на безсмертя», яка відбулася у Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

496. ПЕТРЕНКО В. Розгорнула експозицію [на ярмарку інноваційних бібліотечних послуг у Києві] і Чернігівська обласна

бібліотека ім. В.Г. Короленка [Текст] /Володимир Петренко //Деснянка вільна. – 2011. – 14 квiт. – С.6.

497. ПРИМАК В. Грант за проект [Текст] /Вікторія Примак //Деснян. правда. – 2011. – 26 лип. – С.3.

Про Центр правової інформації при відділі документів з суспільних та гуманітарних наук Чернігiв. ОУНБ ім. В.Г. Короленка.

498. ТКАЛІЧ В. Динаміка розвитку читацьких інтересів підлітків (на матеріалах аналізу діяльності шкільних бібліотек Чернігiвщини) [Текст] /Віта Ткаліч //Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: матеріали Всеукр. наук. – практ. конф. 22 листоп. 2011 р. – К., 2011. – С.205 – 208.

МУЗЕЇ. МУЗЕЙНА СПРАВА. АРХІВИ

2010

499. ДМИТРЕНКО Н. Щоб пам'ятали...[Текст]: (трагічні долі провінційних музейників Північного Українського Лівобережжя 20-30-х років ХХ ст.) /Наталія Дмитренко //Ніжинська старовина. – К., 2010. – Вип. 10 (13). – С.157 – 164.

На базі матеріалів кількох архівних установ України автор ст. вміщує відом. про засновників, керівників і співробітників музеїв Остра, Прилук, Ніжина, Седнева, Сосниці, Новгород-Сіверського, м. Щорса, с. Сокиринці Срібнян. р-ну.

500. ДУДКА Л. Антирелігієзація музеїв та музеєфікація культових споруд: дві паралелі насадження радянської моделі державно-церковних відносин в Україні в кінці 1920-х – 1930-х роках [Текст] /Лариса Дудка //Краєзнавство. – 2010. – №4. – С.64 – 68.

В ст. розкрито антирелігійну діяльність Чернігiв. держ. музею, а також долю його директора М.Г. Вайнштейна, який відмовився підписати папери на закриття храмів, передбачаючи їхнє подальше руйнування.

501. КРИСЬКО Г. Архів працює для Чернігова [Текст] /Геннадій Крисько //Чернігiв. відом. – 2010. – 22 груд. – С.15.

Про Чернігiв. міський держ. архів, створений у жовтні 1930 р., а нині – архівний відділ Чернігiв. міськради (з 19 черв. 2002 р.).

502. ЛЕЩЕНКО Л. Многi літа тобі, музею! [Текст]: 50-річний ювілей [Бахмацького краєзнавчого музею] /Ліана Лещенко //Деснян. правда. – 2010. – 28 верес. – С.4.

503. ЛИНЮК Л., Лаєвський С. Звіт про роботу Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського в 2009 році [Текст] / Людмила Линюк, Сергій Лаєвський // Скарбниця української культури. – Чернігів, 2010. – Вип. 12. – С.79 – 92.

504. МУЗЕЙІ видатних земляків Чернігівщини [Текст] / Гол. упр. культури, туризму і охорони культур. спадщини Чернігів. ОДА. – Чернігів, 2010. – 15 с.: іл. – (Чернігівщина туристична).

505. МУЗЕЙІ рідкісної книги Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя [Текст]. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2010. – 1 розг. арк.: іл.

506. РУДИЙ Г.Я. Проблеми збереження музейної спадщини України: за результатами аналізу матеріалів республіканської періодики 1930-х рр. [Текст] / Григорій Рудий // Укр. істор. журн. – 2010. – №6. – С.127 – 135.

С.130 – 131: Про сфабриковану органами ДПУ УСРР справу (кінець 1933 – поч. 1934) так званого «російсько-українського фашистського блоку», до якого нібито входили працівники музеїв Чернігова, Конотопа, Ніжина та ін.

507. САПОН В. Сосни пам'ятають [Текст] / Володимир Сапон // Деснян. правда. – 2010. – 25 верес.

Урочистості з нагоди відкриття музейно-мемор. комплексу «Лісоград» в Єлінських лісах Щорського р-ну.

2011

508. АДАМЕНКО М. П. Володар казкових скарбів [Текст]: про Ю.С. Виноградського / Микола Адаменко. – Чернігів, 2011. – 233 с.

Кн. присвячена відомому краєзнавцю, засновнику Сосницького краєзн. музею Ю.С. Виноградському (5.05.1873-4.03.1965). Жив і помер у Сосниці.

509. КУРАЧ С. До питання історичної реконструкції колекції Галаганів [Текст] / Світлана Курач // Сіверян. літопис. – 2011. – №2. – С.45 – 51.

У ст. розглядається колекція мистецьких творів Галаганів із Сокиринського маєтку та аналізується історія формування, склад, сучасний стан частини, що зберігається у Чернігів. обл. художньому музеї, історико-культурна та художня цінність.

510. НАУМЕНКО В. Крок до ЮНЕСКО [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 5 лип. – С.2.

Засідання Громад. гуманітарної ради при голові ОДА, на якому були розглянуті питання про стан та стратегічні напрямки розвитку музейної сфери Чернігово-Сіверського краю, а також про стан підготовки матеріалів на оновлену номінацію «Чернігівський Дитинець, комплекс історично-архітектурних пам'яток XI-XIX століть» з метою включення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

511. НАУМЕНКО В. Намисто з перлин [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 19 трав. – С.1, 4.

Прес-тур журналістів до НКЗ «Качанівка».

512. НАЦІОНАЛЬНИЙ архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній» [Текст] //Історико-культурні заповідники. – К., 2011. – С.13 – 148.

513. ПАРХОМЕНКО Л. Під сосновим небом [Текст]: партизанськими стежками /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 24 верес. – С.1 – 2.

Відкриття Музею історії партизан. руху у с. Єліному Щорського р-ну.

514. РЕБРОВА Н. У палаці Розумовського живуть лелеки [Текст] /Наталія Реброва; розмовляла Л. Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 23 черв. – С.1 – 2.

Бесіда з директором НКЗ «Гетьманська столиця» в Батурині про те, як відродилася невмируща пам'ятка – містечко-музей.

515. РИГА Д. Чернігівський державний історико-культурний заповідник у 1929-32 роках [Текст] /Данило Рига //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.76 – 81.

516. САЄНКО Н. Під віковічними деревами [Текст] /Ніна Саєнко //Деснян. правда. – 2011. – 19 лип. – С.4.

Борзна: урочисте свято на відзначення 15-ї річниці заснування держ. художньо-меморіального музею «Садиба народного художника України Олександра Саєнка».

517. СИТИЙ І. Чернігівські стародруки у зібранні Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського [Текст] /Ігор Ситий //Сіверян. літопис. – 2011. – №3. – С.12 – 14.

У ст. висвітлена історія чернігів. друкарні XVII – поч. XIX ст., дана характеристика збірці чернігів. стародруків Чернігів. істор. музею ім. В.В. Тарновського.

518. УКРАЇНА Гетьманська в образах сучасних українських художників [Образотворчий матеріал] = Hetman's Ukraine in the images of modern Ukrainian artists: фотоальбом-каталог /НІКЗ «Гетьманська столиця»; упоряд. І. Марущак [та ін.]. – Батурин, 2011. – 52 с.: фото. – (Колекція НІКЗ «Гетьманська столиця»). – укр., англ.

519. ФАЛЬЧЕВСЬКИЙ О. Після ста – кожен рік ювілейний [Текст] /Олександр Фальчевський //Деснянка вільна. – 2011. – 2 груд. – С.4.

Святкування 115-ї річниці ЧІМ ім. В.В. Тарновського.

520. ШИЛО О. Щоб ми робили без ентузіастів? [Текст] /Олександр Шило //Деснян правда. – 2011. – 26 лип. – С.3.

Чернігів. міський архів (жовт. 1930) та його завідувач Г. Крисько.

521. ЯНОВСЬКИЙ О. З днем народження, Качанівко! [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 24 листоп. – С.12.

Як тридцять років тому (24.11.1981) було засновано Держ. історико-культурний заповідник «Качанівка» в Ічнян. р-ні, який з 27.02.2001 р. має статус Національного.

ДРУКОВАНІ ТА ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ 2010

522. ВЛАСЕНКО Н. Кращі книжкові «пригорщі» – 2009 [Текст] /Ніна Власенко //Деснян. правда. – 2010. – 27 квіт.

Лауреати Чернігів. обл. конкурсу «Краща книга року»: С. Дзюба, В. Чепурний, Я. Ковалець (публіцистика), В. Сапон, В. Буденний (поезія), Л. Бондаревич (Черненко), О. Конечна (проза), В. Сенцовський, Т. Пакалюк, О. Штань (літ. для дітей та юнацтва), Ю. Соболев, Р. Воробей, Н. Полетун, А. Морозова, Т. Демченко, В. Шевченко, О. Герасименко, Л. Студьонова (наук. літ.), О. Волощук, С. Маринчик (наук.-попул. літ.).

523. ДОРОШ О. Там, де народжується друковане слово [Текст] /Олекса Дорош //Деснянка вільна. – 2010. – 29 трав. – С.1,2.

Видавничий комплекс «Деснянська правда» у Чернігові – найпотужніше поліграфічне підприємство обл.

524. ПЕТРЕНКО В. Серед 106 творчих робіт чернігівські – одні з кращих [Текст] /Володимир Петренко //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 18 трав. (№53). – С.8.

На VI міжнар. фестивалі телевізійних і радіопрограм «Перемогли разом», який відбувся у Севастополі.

525. ЧИЖОВА О. З чого починалися «Відомості» [Текст] /Ольга Чижова //Чернігів. відом. – 2010. – 1 груд. – С.2.

До 20-річчя з часу видання міської газети «Чернігівські відомості» (4.01.1991).

2011

526. ГАЙДУК С. А розпочинали з підвалу та дверей у кадрі [Текст] /Сергій Гайдук //Деснянка вільна. – 2011. – 1 груд. – С.8.

До 20-річчя (30.10.1991) Чернігів. обл. ТБ.

527. ГРОМОВИЙ П. Живи, «Життя Полісся!» [Текст] /Петро Громовий //Деснянка вільна. – 2011. – 5 квіт. – С.11.

До 80-річчя Ріпкинської район. газети.

528. ДОРОШ О. Ця не дуже солодка свобода слова [Текст] /Олекса Дорош //Деснянка вільна. – 2011. – 14 трав. – С.1 – 2.

Зустріч представників засобів масової інформації обл. центру з послом США в Україні Дж. Теффтотом у форматі «круглого столу» на тему, чи є свобода слова у чернігівській пресі.

529. МИРОНЕНКО В. Учитися не соромно [Текст] /Віктор Мироненко; розмову вів Р. Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 28 трав. – С.3.

Бесіда з В. Мироненком – гол. редактором московського журн. «Современная Европа», українське представництво якого розташоване у Чернігові.

530. ПАВЛЕНКО С.О. Не гвинтики й не зомбі! [Текст] /Сергій Павленко; розмову вела Л. Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 5 трав. – С.1.

Бесіда із відомим чернігів. журналістом та істориком, засл. журналістом України, власкором газети «Голос України», засновником і шеф-редактором журн. «Сіверянський літопис» про діла і турботи журналістські.

531. ПАРХОМЕНКО Л. Наше 6 червня [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2011. – 7 черв. – С.4.

Міжнар. журналістський фестиваль у Чернігові «Золотий передзвін Придесення» за участю представників ЗМІ Гомеля і Брянська.

532. ПОЛЕТУН Н. «Деснянська правда» 70 літ тому [у 1941 році] [Текст] /Ніна Полетун //Деснян. правда. – 2011. – 21 черв. – С.3.

533. РЕШОДЬКО Н.Ф. Джерела мудрості і правди [Текст]: з історії Сосниц. районної друкарні та газети «Вісті Сосниччини» на Чернігівщині: (істор. нарис) / Ніна Решодько. – [Б. м.: б. в.], 2011. – 428 с.: іл.

534. САМОЙЛЕНКО Г.В., Самойленко О.Г. Періодика Чернігівщини: сторінки історії [Текст] / Григорій Самойленко, Олександр Самойленко // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 66. – С.279 – 298.

Вперше подається огляд періодичної преси Чернігівщини за період XIX – XXI ст.

РОЗВИТОК МИСТЕЦТВА

2010

535. ЗЕВАКО М. Білоруси виграли «бочку» в Чернігові [Текст] / Максим Зевако // Чернігів. відом. – 2010. – 24 лют. – С.21.

Переможці IV Всеукр. відкритого фестивалю гумору «КуМедна бочка», який відбувся у Чернігові.

536. ОЛЕШКО Я. Гострий сюжет [Текст]: [перший міжнар. культурно-мистецький фестиваль «Черногон», який відбувся в околицях Седнева] / Ясь Олешко // Сіверщина. – 2010. – 19 серп. – С.9.

2011

537. ЄРЬОМЕНКО Н. Уже вдсяте в Прилуках відбувся [Міжнародний] фестиваль «Мистецькі барви» [Текст] / Надія Єрьоменко // Деснянка вільна. – 2011. – 5 лют. – С.5.

538. ЧЕРНЯКОВА О. Цветы из сада Михаила Коцюбинского [Текст] / Ольга Чернякова // День. – 2011. – 22 февр. – С.2.

З виставки відомого у Чернігові фотомайстра В. Кошмала.

539. ШИЛО О. Ох, вернісаж... або Нью, ню... [Текст] / Олександр Шило // Деснян. правда. – 2011. – 17 верес. – С.4.

Відкриття у Чернігові галереї фотохудожників.

АРХІТЕКТУРА

2010

540. БЕРЕЗКІНА О. Нове обличчя старого міста [Текст]: [сучасна архітектура Чернігова] / Олена Березкіна // Чернігів. відом. – 2010. – 13 жовт. – С.7.

541. ХОДАРЧЕНКО Н. Історико-архітектурний потенціал як основа розвитку Чернігова [Текст] /Наталія Ходарченко //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.146 – 150.

2011

542. ДОМОЦЬКИЙ Б. Коли сам собі архітектор [Текст] /Борис Домоцький //Деснянка вільна. – 2011. – 10 листоп. – С.4.

Архітектурне обличчя Новгород-Сіверського.

543. ШИЛО О. Архітектура Чернігова: проблеми і перспективи [Текст] /Олександр Шило //Деснян. правда. – 2011. – 15 січ. – С.2.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО.

СКУЛЬПТУРА

2010

544. АДРУГ А.К. Живопис Чернігова другої половини XVII – початку XVIII століть [Текст] /Анатолій Адруг. – Чернігів: ЦНТЕІ, 2010. – 182 с.: іл. – (ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, Ін-т історії, етнології та правознавства ім. О.М. Лазаревського).

545. ГРИГОРЕНКО О. Художні майстерні Прилук [Текст] /Орися Григоренко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.112 – 125.: іл. – (укр. і рос. мов.).

Нарис про скульпторів та художників, які працюють у майстерні (Л. Лев, Й. Волошин, М. Юрченко, С. Кантур, Г. Радченко, П. Мироненко).

546. ПРИЛУКИ в часі [Образотворчий матеріал] = Pryluky in time: [комплект листівок]. – Прилуки: АЖР-Поліграф, 2010. – 1 папка (15 окремих листівок): іл. – Текст укр., англ.

547. САПОН В. Літаюча «Пасіка» [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2010. – 13 лип.

Виставка художніх робіт чернігів. майстрів пензля з нагоди 25-річчя заснування обл. організації Нац. спілки художників України.

Персоналії

548. ПАВЛЮЧЕНКО І. Колір долі Миколи Андріяки [Текст] /Ігор Павлюченко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.66 – 75: іл. – (укр. і рос. мов.).

Творчий портрет уродженця Прилук, художника М.І. Андріяки (24.01.1905-1977). Його твори зберігаються у фондах Прилуц. краєзнавчого музею.

549. ГРИГОРЕНКО О. Володимир Бабак: «Не треба займатися тим, що тобі не дано» [Текст] /Орися Григоренко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.133 – 143: іл. – (укр. і рос. мов.).

Творчий портрет уродженця Прилук, художника В.М. Бабака (7.10.1946). Живе у Качанівці Ічнян. р-ну.

550. НЕМИРІВСЬКА Т. Дорога до творчості [Текст]: [художниця з Чернігова О. Дідович] /Таїсія Немирівська //Літ. Чернігів. – 2010. – №3. – С.171 – 174.

551. КАРПОВА О. Володимир Карась: «Я малюю душею...» [Текст] /Оксана Карпова //Деснянка вільна. – 2010. – 2 верес. – С.10.

Бесіда із засл. художником України В. Карасем, який живе і працює у Прилуках, а народився в с. Фаївка Новгород-Сіверського р-ну.

552. САПОН В. Суще, постійне та вічне [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2010. – 30 верес. – С.4.

Пам'яті чернігів. художника Ф. Кравчука (1953-2010), останньою майстернею якого стало село Невкля Городнян. р-ну, де його і поховали.

553. ГРИГОРЕНКО О. Олена Піддяченко: «Життя, як кубик Рубика» [Текст] /Орися Григоренко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.126 – 128. – (укр. і рос. мов.).

Про юну ілюстраторку, студентку 4-го курсу Київ. держ. ін-ту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені М. Бойчука О. Піддяченко з Прилук.

554. ЗАБАРНИЙ О. Залюблений у красу [Текст]: (розповідь про художника з трьома ліричними відступами) /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2010. – №3. – С.161 – 170; між с.170 – 171 репродукції картин художника.

Творчий портрет А. Риженка (24.06.1955) – художника, який народився і живе у Прилуках. Виставлявся у Києві та Німеччині.

555. ЯСЕНЧУК О. Від Свердловська до Батурина [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2010. – 25 лют. – С.15.

Нарис про В. Шеремета (23.02.1950) – чернігів. художника-дизайнера, який оформив ряд музеїв, серед яких ЧММ ім. В.В. Тарновського, «Гетьманська столиця» в Батурині та багато ін. Він є автор макету Любецького замку.

2011

556. ЛЕВОН О. Перший млинець – не нанівець! [Текст] /Олена Левон //Чернігів. відом. – 2011. – 6 квіт. – С.24.

Чернігів. музей сучасного мистецтва «Пласт-Арт»: перший міський фестиваль шаржів та карикатур, який відбувся 1 квітня.

557. ПУШКІНА А. Що за «Дійові особи» в Молодіжному? [Текст] /Алла Пушкіна //Деснян. правда. – 2011. – 2 квіт. – С.4.

Виставка робіт театральних художників Києва у жанрі портрету, яка експонується в Чернігів. молодіжному театрі.

558. САПОН В. «Золоті» акварелі [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 17 лют. – С.4.

Чернігів, виставковий зал обл. осередку художників: виставка унікальної колекції акварелей 60-70-х років відомих укр. художників, підготовлена Дирекцією виставок НСХ України.

559. САПОН В. Кризь серце [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 26 лют. – С.4.

З виставки «Молодіжний формат», що знайомить глядача з творами молодих художників Чернігова, які ще не є членами НСХ України.

560. САПОН В. Не тільки «Музейна киця» [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 3 верес. – С.4.

Чернігів. обл. художній музей: відкриття виставки молодих художників «Молода Україна».

561. САПОН В. Сад нетанучих скульптур [Текст]: Любеч – повернення до історії /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 30 лип. – С.1.

Симпозіум молодих скульпторів у Любечі.

562. ЧЕРНЯКОВА О. Міст подиву й незбагненності [Текст] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2011. – 27 січ. – С.4.

Виставка творів молодих художників «Міст» із Чернігова, Києва, Сум, Черкас, Львова в Чернігів. галереї сучасного мистецтва «Пласт-арт».

Персоналії

563. САПОН В. Розвідник і пейзажист [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 20 жовт. – С.4.

З виставки творів нар. художника СРСР М. Глуценка (1901-1977) у Чернігів. художньому музеї за назвою «Незабутній лірик ХХ ст.».

564. ЧЕРНЯКОВА О. Щастя від її картин [Текст] / Ольга Чернякова // Деснян. правда. – 2011. – 8 верес. – С.1,4.

НАІЗ «Чернігів стародавній»: з персональної виставки найпопулярнішої укр. художниці Є. Гапчинської.

565. ТКАЧЕНКО Н. Дотик ангела [Текст] / Ніна Ткаченко // Гарт. – 2011. – 11 лют. – С.13.

Нарис про В. Карася (7.01.1944) – засл. художника України, який живе і працює у Прилуках. Народився у с. Фаївка Новгород-Сіверського р-ну. З нагоди 925-річного ювілею Прилук відкрив персональну виставку своїх картин.

566. ЗАБАРНИЙ О. Ван Гог з Прилук, або П'ять кроків до художника [Текст] / Олександр Забарний // Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.110 – 125 ; між с.118 – 119 іл.

Нарис про життєвий і творчий шлях живописця і графіка Ю.А. Коваленка (27.07.1931-2004), народженого у Прилуках. Помер в Одесі.

567. ПРИСМИЦЬКА К. Скарби, відтворені у графіці [Текст] / Катерина Присмицька // Деснян. правда. – 2011. – 26 трав. – С.4.

Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка: відкриття виставки кн. ілюстрації відомого укр. художника О.І. Кошеля, уродженця с. Смоляж Борзнян. р-ну.

568. ДЬОМІН М. Монументальна скульптура Миколи Обезюка [Текст] / Микола Дьомін // Культура і життя. – 2011. – 25 листоп. – 1 груд. – С.8 – 9.

Творчий портрет М. Обезюка (3.05.1938) – засл. художника України, автора скульптурної композиції П. Кулішу і Г. Барвінок на х. Мотронівка Борзнян. р-ну.

569. І.ПЕНСЬКИЙ. Скальпелем і пензлем [Образотворчий матеріал]: графіка, живопис / ред. В.А. Личковах. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011. – 24 с.

570. СКРИПКА К. «Русь моя» [Текст]: нещодавно в Чернігів. обл. бібліотеці ім. В.Г. Короленка відкрилася виставка картин «Русь моя» брянського художника Юрія Спіріна / Катерина Скрипка // Деснянка вільна. – 2011. – 30 черв. – С.7.

МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ

2010

571. БОРЩ М. Чернігівські бандуристи [Текст] /Микола Борщ // Сіверщина. – 2010. – 19 серп. – С.6.

Про створену професійну капелу бандуристів імені Остапа Вересая розповідає один з її керівників.

572. БОСЬКО М. Першу Чернігівську хорову асамблею відкрили дитячі колективи [Текст] /Марина Босько //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 3 черв. – С.20.

573. КАВУННИК О.А. Музиканти Ніжина [Текст]: муз. – краєзн. довід. /Олена Кавунник; НДУ ім. М. Гоголя. – Ніжин: Міланік, 2010. – 186 с. : іл.

574. ОНИЩЕНКО Н. Присвята П'яццоллі [Текст] /Надія Онищенко //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 15 квіт. – С.20.

На дев'ятому Всеукр. юніорському конкурсі вокальної, диригентської та інструментально-виконавської майстерності, який відбувся у НДУ ім. М.В. Гоголя.

575. ПАРХОМЕНКО Л. Чернігівські «Соколики» летять... [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2010. – 13 трав.

До 20-річчя зразкового дитячого ансамблю бандуристів.

576. ПОКРИШЕНЬ А. Український народний хор: від витоків до сьогодні [Текст]: на здобуття премії ім. М. Коцюбинського /Анатолій Pokришень //Гарт. – 2010. – 23 лип. – С.12; Деснян. правда. – 2010. – 20 лип.

Творчий портрет Чернігів. укр. народного хору (художній керівник В. Коцур).

Персоналії

577. ДОЛИНЕЦЬ А. Наш Ярослав Бих – гордість країни! [Текст] /Аліна Долинець //Гарт. – 2010. – 30 квіт. – С.1,12.

14-річний піаніст Я. Бих з Чернігова – переможець у номінації «Рідкісний талант» у проекті «Гордість країни – 2009».

578. БАДАЛОВ О. Чернігівські шляхи Любомира Боднарука [Текст] /Олег Бадалов //Гарт. – 2010. – 2 квіт. – С.12.

До 30-річчя з початку творчої діяльності у Чернігові Л.М. Боднарука (1.06.1938-7.12.2009) – диригента, засновника та керівника академ. камерного хору ім. Д. Бортнянського.

579. ДОЛИНЕЦЬ А. «Підкорювач» Барселони [Текст] /Аліна Долинець //Гарт. – 2010. – 14 трав. – С.2.

Д. Жданов – 21-річний піаніст з Чернігова, учасник муз. конкурсу в іспанській Барселоні, на якому завоював перше місце і три спеціальні призи.

580. ЧЕРНЯКОВА О. Чари баритону Івана Круша [засл. артиста України, соліста Чернігів. обл. філармонійного центру] [Текст] /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2010. – 7 груд.

581. СОКОЛ С. Музичний архітектор «Десни» [Текст] /Світлана Сокол //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 25 берез. – С.1, 9.

Творчий портрет Л.М. Пашина (30.03.1925-2004) – засл. артиста УРСР, засновника укр. народного хору «Десна» у Чернігові. Вшанування його пам'яті.

582. ПОЛІЩУК Н. У Чернігові нарешті з'явився власний гімн [Текст] /Назар Поліщук //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 8 лип. – С.8.

Бесіда з авторами твору поетом І. Буренком та композитором А. Ткачуком. Публ. текст гімну.

583. ОНИЩЕНКО Н. Браво, Шумський! [Текст] /Надія Онищенко //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 13 трав. – С.12.

50-річний ювілей М. Шумського – засл. артиста України, ушавленого баяніста, доцента НДУ ім. М. Гоголя.

2011

584. БАДАЛОВ О. Пам'яті Германа Пфайфера [Текст] /Олег Бадалов //Чернігів. відом. – 2011. – 7 груд. – С.21.

IX муз. фестиваль імені німецького мецената Г. Пфайфера у Чернігові.

585. ВІТКОВСЬКА І. Живи і пам'ятай! [Текст]: [заклучний гала-концерт II фестивалю-конкурсу патріотичної пісні «За покликом серця»] /Інга Вітковська //Чернігів. відом. – 2011. – 2 листоп. – С.17.

586. ГАЛЕТА Л. «Квітка миру» об'єднує юні таланти України, Великобританії, Німеччини та Росії [Текст] /Лариса Галета //Деснянка вільна. – 2011. – 24 листоп. – С.1, 7.

Чернігів: III Міжнар. дитячий муз. фестиваль «Квітка миру» в рамках проекту «Армія – дітям». Організатор військово-музичний центр Сухопутних військ ЗС України.

587. ДОРОХИНА Л.А. Хоровое исполнительство в духовных учебных заведениях Чернигова в начале XX в. [Текст] //Л. Дорохина //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 67. – С.202 – 209.

588. КУЗЬМІНА Т. На довгі роки [Текст] /Тетяна Кузьміна //Деснян. правда. – 2011. – 22 груд. – С.4.

Про Чернігів. академ. камерний хор ім. Д. Бортнянського, який отримав Гран-прі на II Міжнародному конкурсі вокальних ансамблів ім. Д. Бортнянського у Києві.

589. МАЙШЕВ О. Чернігівці – лауреати «Червоної Рути» [Текст] /Олександр Майшев //Сіверщина. – 2011. – 24 листоп. – С.11.

Ними стали гурти «Сіверські клейноди», «Соніз», «Рейн мен», «Витинанки» (Чернігів і Прилуки), О. Мельник (сольний спів, с. Дроздовиця Городнян. р-ну).

590. НАЗАРЕНКО В. Плач за альтанкою [Текст] /Віталій Назаренко //Деснян. правда. – 2011. – 16 лип. – С.1.

Творчість військ. духового оркестру муз. центру Сухопутних військ ЗС України, який знаходиться у Чернігові.

591. НОРОВ О. Сіверський акорд [Текст]: [таку назву має єдиний на Чернігівщині фестиваль авторської пісні, який проходив у Новгороді-Сіверському] /Олександр Норов //Деснян. правда. – 2011. – 9 серп. – С.4.

592. ОНИЩЕНКО Н. Глибокий колодязь української душі [Текст] /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2011. – 12 листоп. – С.5.

Нац. заслужена академ. капела «Думка» відкрила хор-фест, який організувала кафедра вокально-хорової майстерності ф-ту культури і мистецтв НДУ ім. М. Гоголя.

593. САМОЙЛЕНКО Г. Подвійний ювілей [Текст] /Ганна Самойленко //Гарт. – 2011. – 29 верес. – С.11.

30-річний ювілей «Поліських дзвіночків» – відомого чернігів. дитячого ансамблю, який діє при ДМШ №2 та 45-річчя творчої діяльності його керівника Ю. Карпенка.

594. САМОЙЛЕНКО Г. Юні кобзарі зібрались в Чернігові [Текст] /Ганна Самойленко //Гарт. – 2011. – 19 трав. – С.12.

III-й Всеукр. огляд-конкурс юних бандуристів «Кобзарська юнь України».

595. ЧЕВАН А. Настоящий Праздник [Текст]: [Всеукр. фестиваль еврейской песни «Черниговская осень»] /Александр Чеван //Тхия. – 2010. – 25 нояб.

596. ЯНОВСЬКИЙ О. Звичайне життя незвичайного хору [Текст] /Олег Яновський /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 8 груд. – С.12 – 13.

Бесіда з М. Олексієнком – худ. керівником укр. народного хору «Десна», заснованого 60 років тому засл. артистом України Л. Пашиним.

597. ЯНОВСЬКИЙ О. Оркестри великої надії [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 18 лют. – С.12.

Концертна програма «Нас єднає ALMA MATER», присвячена 300-річчю з дня введення в дію «Положення про штатні військові оркестри» та 50-річчю Чернігів. муз. училища ім. Л. Ревуцького.

Персоналії

598. ЯНОВСЬКИЙ О. Любомир Боднарук – в музиці і граніті [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 16 черв. – С.3.

Відкриття пам'ятника Маестро на його могилі (автор київ. скульптор П. Дроздовський).

599. ГАВРИК В. Ікона Борща у церкві Катерини [Текст] /Вікторія Гаврик //Сіверщина. – 2011. – 23 черв. – С.15.

Бесіда із М.М. Борщем – засл. працівником культури, керівником капели бандуристів ім. О. Вересая, викладачем Чернігів. муз. училища ім. Л. Ревуцького, творцем професійного архієрейського хору у Катерининській церкві.

600. ЯСЕНЧУК О. Загадкова душа Сіверщини [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.118 – 120.

Про збереження традиційної пісенної культури Чернігово-Сіверщини розповідає худ. керівник та гол. диригент академ. ансамблю пісні і танцю «Сіверські клейноди» С. Вовк.

601. КОШМАЛ В. Чернігівський музикант Денис Жданов добре відомий у Європі [Текст] /Віктор Кошмал //Деснянка вільна. – 2011. – 25 січ. – С.8.

Талановитий музикант з Чернігова, який став студентом Міжнар. піаністичної академії «Incontro Col Maestro».

602. БУШАЙ Н. Владимир Коцур: «Я не знаю таких людей, которые не любили бы украинскую народную песню» [Текст] /Наталия Бушай //Деснян. неделя. – 2011. – 19 мая. – С.1, 3.

Творчий портрет В.І. Коцура – худ. керівника і диригента Чернігів. нар. хору «Десна», засл. діяча мистецтв України.

603. НАУМЕНКО В. Духовна зброя кобзаря-лірника [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 15 груд. – С.4.

Творчий вечір нар. артиста України, лауреата Нац. премії ім. Т.Г. Шевченка В. Нечепи в Чернігові.

604. ПАЛІЙ О. «Мої рідні стільки зробили для мене в житті...» [Текст] /Ольга Палій; розмову вела Н. Бушай; фото В. Кошмала //Деснянка вільна. – 2011. – 9 квіт. – С.6.

Бесіда з відомою в Європі піаністкою, випускницею Чернігів. дитячої муз. школи ім. Вільконського і Королівського Північного коледжу музики в Манчестері (Великобританія) після її виступу в стінах рідної школи.

605. ЄЛІСЄЄВА М. П'ятнадцятирічний музикант [Текст] /Марта Єлісеєва //Чернігів. відом. – 2011. – 25 трав. – С.16.

Про М. Портного з Чернігова, який на III Міжнар. конкурсі «Арт-преміум» у Києві зайняв перше місце серед виконавців на ударних інструментах.

606. СЕМЕЙКИНА Н.Н. Две певичы – две судьбы [Текст]: С.Ф. Селюк-Рознатовская и Г.С. Селюк-Лапина /Наталья Семейкина. – Харьков: Новое слово, 2011. – 167 с., [8] с. ил.

Рец.: Студьонова Л. //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.140 – 143.

У кн. розповідається про життя і творчу долю двох талановитих співачок, які належали до відомої чернігів. родини Селюків.

607. ІСАЧЕНКО М. Перед тим, як прийняти вчителя на роботу, директор збрала батьків... [Текст] /Марія Ісаченко //Гарт. – 2011. – 29 верес. – С.20.

Нарис про О. Циганка (1990) – уродженця м. Щорс, який зайняв друге місце на третьому Всеукр. конкурсі диригентів оркестрів духових інструментів серед студент. молоді (2009).

608. ЗАМКОВСЬКА Є. Легенда російського шансону Михайло Шелег [Текст] /Євгенія Замковська //Гарт. – 2011. – 12 трав. – С.12.

Бесіда з відомим рос. співаком М. Шелегом (27.09.1955) під час перебування з концертом у Чернігові, де пройшло його дитинство. Часто бував у ті роки в с. Авдіївка Куликів. р-ну.

ТЕАТР. КІНОМИСТЕЦТВО

2010

609. АСКЕРОВА Л.С. Театр у повсякденному житті чернігівців у ХІХ – на початку ХХ ст. [Текст] /Л. Аскерова //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2010. – Вип. 57. – С.271 – 279.

610. ІСАЧЕНКО М. Зрада, інтриги, кохання у... Займище [Щорського р-ну] [Текст] /Марія Ісаченко //Гарт. – 2010. – 17 верес. – С.12.

Зйомки чотирьохсерійного телефільму «Я тебе нікому не віддам» київ. компанії рос.-укр. холдингу «Star Media».

611. ІСАЧЕНКО М., Дроздова К. «Щастя моє» по-щорсівськи [Текст] /Марія Ісаченко, Катерина Дроздова //Гарт. – 2010. – 12 берез. – С.13.

Зйомки фільму за такою назвою режисера С. Лозниці у м. Щорсі.

612. КАВЄРІНА Н. «Ілюмінатор» отримав срібну Маску та міжнародне визнання, а йому лише 10 років [Текст] /Наталія Каверіна //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 29 квіт. – С.10.

Чернігів. театр «Ілюмінатор» – володар золотої Маски, головного призу VI Всеукр. фестивалю молодіжних та дитячих театрів «Южные маски».

613. КАВЄРІНА Н. Чернігівський Молодіжний театр відзначив 25-річчя [Текст] /Наталія Каверіна //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 6 трав. – С.11.

614. МОСКВІН Є. Прилуки приймали учасників Всеукраїнського відкритого конкурсу акторської майстерності ім. Миколи Яковченка, присвяченого 110-й річниці з дня народження митця [Текст] /Євген Москвін //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 24 квіт. – С.3.

615. ОНИЩЕНКО Н. Театр у провінції чи провінція у театрі? [Текст]: високу планку театрального мистецтва показав у Ніжині шостий Всеукр. театральний фестиваль жіночої творчості ім. М. Заньковецької /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2010. – 20 листоп. – С.5.

616. ТЯГНИРЯДНО Н. Під Щорсом розбився бомбардувальник [Текст] /Наталія Тягнирядно //Гарт. – 2010. – 5 листоп. – С.13.

На зйомках фільму з робочою назвою «Легенда про бомбардувальник», які відбуваються у селах Гвоздиківці та Безуглівці за участю відомих рос. акторів.

617. ЯНОВСЬКА А. «1942» у Новгороді-Сіверському [Текст] /Анастасія Яновська //Гарт. – 2010. – 24 верес. – С.12.

Зйомки нового фільму «1942» для ТБ відомого укр. режисера В. Шалиги.

Персоналії

618. КЛОЧКО О. «Весь світ – театр, а ми – його актори» [Текст] /Олена Клочко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.42 – 49. – (укр. і рос. мов.).

Нарис про А. Аніщенка та створений ним у Прилуках молодіжний «Новий театр».

619. ПАРХОМЕНКО Л. З поверненням, Майстре! [Текст] /Людмила Пархоменко //Деснян. правда. – 2010. – 24 квіт.

Про призначення А. Бакірова худ. керівником і гол. режисером Чернігів. академ. муздрамтеатру ім. Т. Шевченка.

620. ТЯГНИРЯДНО Н. Роман Віктюк – майстер епатажу чи вульгарний дилетант? [Текст] /Наталія Тягнирядно //Гарт. – 2010. – 5 листоп. – С.13.

Всесвітньо відомий рос. театр. режисер укр. походження Р.Г. Віктюк відвідав Чернігів.

621. КАЛЮЖНИЙ Олексій Васильович (1896, за ін. дан. 1899, Чернігів – ?) – оператор на Одеській і Київській кінофабриках, педагог і теоретик операторської майстерності [Текст] //Пам'ять століть. – 2010. – №4-5. – С.155.

622. ОНИЩЕНКО Н. Анжеліна Лучицька: «Горда своїм театральним родом» [Текст]: до 110-річчя від дня народження /Надія Онищенко //Деснянка вільна. – 2010. – 26 серп. – С.7.

Нарис про А.Б. Лучицьку-Назарову (1900, серп.-1.09.1987) – засл. артистку УРСР, актрису Ніжин. і Чернігів. драмтеатрів. Померла і похована у Чернігові.

623. АНИЩЕНКО К. Про «Фантазію» [Текст] /Катерина Аніщенко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.52 – 55. – (укр. і рос. мов.).

Нарис про Т. Погребняк, яка стала засновником, натхненником і режисером зразкового дитячого театру у Прилуках.

624. КЛОЧКО О. Яковченко [Текст] /Олена Клочко //Прилуки. Фортеця. – 2010. – №5 (верес.). – С.56 – 63: фото. – (укр. і рос. мов.).

Нарис про дитинство та юність видатного укр. актора, нар. артиста УРСР М.Ф. Яковченка (16.05.1900-11.09.1974). Уродженець Прилук.

2011

625. ГАВРИК В. Фестиваль чернігівського кіно [Текст] /Вікторія Гаврик //Сіверщина. – 2011. – 19 трав. – С.2.

Перший фестиваль короткометражних авторських фільмів «Хлопуша».

626. ГАЙДУК С. Коли «Відьма» приносить задоволення [Текст] /Сергій Гайдук //Деснянка вільна. – 2011. – 19 берез. – С.8.

Про перший Всеукр. фестиваль академ. театрів, що носять ім'я Тараса Шевченка, на якому Чернігів. академ. укр. муз.-драм. театр ім. Т. Шевченка показав виставу «Відьма» і одержав почесний диплом.

627. ЄЛІСЄЄВА М. 5 x 17, або Їм лише 85 [Текст] /Марта Єлісєєва //Чернігів. відом. – 2011. – 2 листоп. – С.20.

Ювіл. вечір артистів Чернігів. обл. академ. муз.-драм. укр. театру ім. Т. Шевченка «Нам – 85», яким завершився XXII Міжнар. фестиваль «Слов'янські театральні зустрічі».

628. ЗАБАРНИЙ О. Театр у провінції чи провінція у театрі? [Текст] /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2011. – №1. – С.138 – 147.

Роздуми над сучасним укр. театром в Чернігові та Ніжині.

629. ЗАБАРНИЙ О. У чарах «блакитної троянди» [Текст]: (нотатки з театального фестивалю) /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2011. – №4. – С.125 – 131.

VII-й Міжнар. театральний фестиваль жіночої творчості ім. М. Заньковецької у Ніжині.

630. ІСАЧЕНКО М. У Щорсі б'ються і стріляють. В лікарні повно поранених [Текст] /Марія Ісаченко //Гарт. – 2011. – 1 груд. – С.13.

м. Щорс і с. Займище Щорського р-ну: зйомки фільму про події 1944 р. за назвою «Смерш-3. Смертельна сутичка» (кінокомпанія «Star Media», режисер Е. Пальмов).

631. ІСАЧЕНКО М. Як люблять «по-медовому», поки що секрет [Текст] /Марія Ісаченко //Гарт. – 2011. – 1 верес. – С.13.

Про зйомки нового фільму «Медова любов» (Продакшн-студія, реж. О. Ітигілов-молодший) в Щорсі, с. Займище Щорського району та Корюківці.

632. КАРАНДА Я. Театр як парадокс [Текст] /Ярослав Каранда //Деснян. правда. – 2011. – 8 груд. – С.4.

Відкриття щорічного фестивалю «Грудневі театральні вечори» на сцені Чернігів. молодіжного театру.

633. ЛАЩУК Т. «Простір» – і час [Текст] /Тетяна Лашук //Деснян. правда. – 2011. – 31 берез.

III Міжнар. молодіжний театр. фестиваль «Простір», який проходив у Чернігові з 24 по 26 березня 2011 р.

634. ЛОБАНОВА Н. Театральні майстри [Текст] /Наталія Лобанова //Біла хата. – 2011. – 24 берез. – С.2.

Про особові фонди артистів, режисерів Чернігів. академ. обл. муз.-драм. театру ім. Т.Г. Шевченка, які зберігаються у Держ. архіві Чернігів. обл. (В.О. Хмурого, В.А. Майської, О.Д. Паливоди).

635. НАУМЕНКО В. Будемо жити! [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 21 трав. – С.4.

Про Творчу Експериментальну Майстерню при Чернігів. обл. ляльковому театрі ім. О. Довженка.

636. НАУМЕНКО В. Займищанський «Голівуд» [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 11 серп. – С.4.

Як село Займище Щорського р-ну перетворилося на кіномайданчик, де знімалися відомі кінофільми «Важкий пісок», «Московська сага», «Мертвий. Живий. Небезпечний», «Барин», «Легенда про Бомбера», «Я тебе нікому не віддам».

637. НАУМЕНКО В. Синергія «Дивосаду» [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 5 лип. – С.4.

Єдиний у Чернігові театр інтеграції «Дивосад», який з Міжнар. фестивалю «Прекрасних театрів» у Польщі повернувся з найвищою нагородою – Гран-прі.

638. НАУМЕНКО В. У Чернігові. I в Монте-Карло [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 27 жовт. – С.4.

Відкриття у Чернігові XXII Міжнар. фестивалю «Слов'янські театральні зустрічі».

639. СОКОЛ С. Олександр Норов: «Це щось неймовірно – чути гімн України в іншій державі» [Текст] /Світлана Сокол //Деснянка вільна. – 2011. – 11 черв. – С.8.

З абсолютною перемогою повернувся із Міжнар. фестивалю молодіжних аматорських театрів «Слов'янське перехрестя» чернігів. народний молодіжний театр «Ілюмінатор».

640. ШИЛО О. «Ніч» на Дитинці [Текст]: фестиваль укр. кіно /Олександр Шило //Деснян. правда. – 2011. – 13 верес. – С.1.

Перебування у Чернігові групи кінематографістів на чолі із відомим укр. режисером М. Ілленком, які представили вітчизняні кінострічки в рамках фестивалю «Відкрита ніч».

Персоналії

641. СТУДЬОНОВА Л. Антон і Марія [Текст]: деякі доповнення до біографії Антона Павловича Чехова [пов'язані з актрисою М.К. Заньковецькою] /Людмила Студьонова //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.153 – 155.

642. ЧЕРНЯКОВА О. Болить актрисі Україна [Текст]: на здобуття премії імені Михайла Коцюбинського /Ольга Чернякова //Деснян. правда. – 2011. – 20 серп. – С.4.

Штрихи до творчого портрету Ю. Матросової – актриси Чернігів. молодіжного театру.

643. СПІВАК С. Чудовий бенефіс Ірини Одинцової [засл. артистки України] [Текст] /Сергій Співак //Деснянка вільна. – 2011. – 27 січ. – С.9.

644. ДРОЗДОВА К. Наш актор – найкращий! [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2011. – 27 жовт. – С.3.

Про актора Чернігів. обл. молодіжного театру Р. Покровського, який на V театр. фестивалі Міжнар. Чорноморського клубу «Ното Ludens» (Миколаїв) відзначений дипломом «За найкращу чоловічу роль».

НАРОДНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

2011

645. ГРИГОРЕНКО О. «ЄВРО-2012»... нитками [Текст] /Оринка Григоренко //Сіверщина. – 2011. – 18 серп. – С.3.

Про рушники К. Карашук – засл. майстрині нар. творчості з м. Прилук.

646. НАУМЕНКО В. З давньоруського міста на Дніпрі [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 8 листоп. – С.4.

Творіння майстрів нар. промислів Любеча, представлені на фестивалі традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств «Київська Русь».

647. ПЕТРЕНКО В. Кожен твір Галини Назаренко пронизаний різнобарв'ям природи рідного краю [Текст] /Володимир Петренко //Деснянка вільна. – 2011. – 9 квіт. – С.12.

З виставки творів майстрів, які працюють у жанрі петриківського декоративно-орнаментального малярства, що відкрилася у Нац. архіт.-істор. заповіднику «Чернігів стародавній».

648. ПОТАПЕНКО Л. Чорняві й білолиці... [Текст] /Любов Потапенко //Деснян. правда. – 2011. – 15 лют. – С.4.

Про Н.В. Черняк – засл. майстриню нар. творчості, вишивальницю, уродженку с. Рябці Чернігів. р-ну, жительку Чернігова.

649. САПОН В. Картини, рушники і писанки [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 16 квіт. – С.4.

Виставка полотен декоративно-ужиткового мистецтва чернігів. художників.

650. САПОН В. Були остерські сіті найкращими у світі [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 8 листоп. – С.4.

Стародавнє ремесло жінок Остра в'язати рибальські сіті.

ЛІТЕРАТУРНА ЧЕРНІГІВЩИНА

Чернігівська письменницька організація

2010

651. ДЗЮБА С. Премія сонцепоклонника [Текст] /Сергій Дзюба //Деснян. правда. – 2010. – 14 верес.

Історія заснування літ. премії ім. М. Коцюбинського та її лауреати.

652. КУНЕЦЬ Н. Нова творча премія для ічнянців [Текст] /Наталія Кунець //Сіверщина. – 2010. – 18 листоп. – С.2.

Літ.-мистецька премія для школярів Ічнянщини, започаткована земляком, відомим журналістом В. Шевченком, засновником «Фонду Віталія Шевченка».

653. ЛАУРЕАТИ визначені [Текст] //Гарт. – 2010. – 10 верес. – С.3.

Премією ім. М. Коцюбинського за 2010 рік відзначені: М.В. Шевченко (поет), О.Г. Брик, Л.В. Черненко (Бондаревич) (прозаїки), Є.К. Нахлік і О.М. Нахлік (народознавці), Чернігів. народний хор Обл. філармонійного центру фестивалів і концертних програм (худ. керівник В. Коцур).

654. САМОЙЛЕНКО Г.В. Літературне життя на Чернігівщині в XII-XX ст. [Текст] /Григорій Самойленко. – 2-е вид., доп. і перероб. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2010. – 327 с.

655. ТКАЧ М. 50 номерів часопису [Текст] /Михайло Ткач; зап. В. Сапон //Літ. Чернігів. – 2010. – №3. – С.3 – 7.

Про історію «Літературного Чернігова», про його внесок у літ.-мистецьке життя Придесення, про його майбутнє розповідає гол. редактор журн.

2011

656. БОЖОК С. Двоє чернігівців – у п'ятірці лауреатів міжнародної літературно-мистецької премії імені Пантелеймона Куліша [Текст] /Сніжана Божок //Деснянка вільна. – 2011. – 5 берез. – С.8.

Ними визнані письменник С. Дзюба та меценат О. Шкурат.

657. ЛАУРЕАТИ визначені! [Текст] //Гарт. – 2011. – 1 верес. – С.11.

Присудження обл. премії імені М. Коцюбинського за 2011 рік. Лауреатами стали О.В. Крачило (поет), О.М. Конечна (прозаїк), С.О. Половнікова (науковий працівник ЧІМ), Ю.С. Матросова (актриса), А.І. Колошин (майстер народної творчості).

658. ЛАУРЕАТИ міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя «Тріумф» за 2011 рік [Текст] //Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.190.

Серед відзначених двічі Герой Рад. Союзу О. Молодчий (посмертно за мемуари), письменник Мих. Ткач, Т. Кузнєцов – всі з Чернігова.

659. ЛАУРЕАТИ Чернігівської обласної премії імені Михайла Коцюбинського (1992-2011) [Текст]: біограф. довід. /редкол.: В.М. Тканко (голова) та ін. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 111 с.: іл.

660. МАЗУР Г. Радіофільм про легендарного льотчика Олександра Молодчого отримав престижну міжнародну нагороду [літературну премію імені Г. Сковороди «Сад божественних пісень» за 2011 рік] [Текст] /Григорій Мазур //Деснянка вільна. – 2011. – 4 серп. – С.12.

661. МАРИНЧИК С. Ічнянська «Криниця» без таємниць [Текст] /Станіслав Маринчик //Сіверщина. – 2011. – 14 лип. – С.14.

Керівник – про роботу Ічнян. літ. об'єднання «Криниця».

662. САМОЙЛЕНКО Г.В. Літературне життя Чернігівщини в XII – XX століттях [Текст] /Григорій Самойленко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 327 с. : іл.

663. САПОН В. Письменників [Чернігівщини] очолив Шевченківський лауреат [Д.Й. Іванов] [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 1 жовт. – С.2.

664. СТАЛИ членами НСПУ [Текст] //Літ. Україна. – 2011. – 24 лют. – С.5.

Серед інших – прозаїк Г.П. Ткаченко (7.12.1949) – уродженець с. Синявка Менського р-ну.

665. ТКАЧ М. «Літературні традиції нашого краю буде кому продовжити» [Текст] /Михась Ткач; розмову вела Т. Винник //Літ. Україна. – 2011. – 17 листоп. – С.12.

Голова літ. спілки «Чернігів» та гол. редактор журн. «Літературний Чернігів» – про себе і свою роботу.

666. ТКАЧ М. Названо лауреатів Чернігівської обласної літературної премії імені Леоніда Глібова за 2011 рік [Текст] /Михась Ткач //Укр. літ. газ. – 2011. – 11 берез. – С.7.

Лауреатами стали: Т. Дзюба, О. Забарний, В. Леус.

667. ЯСЕНЧУК О. Слово про «Слово...» [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 2 черв. – С.15.

Міждержавне літ.-мистецьке свято «Нетлінне «Слово о полку Ігоревім» у Новгороді-Сіверському.

Персоналії

2010

668. ЛОМОНОС І. Редактором «Мурзилки» був наш земляк [Текст] /Грина Ломонос //Тхія. – 2010. – 22 фебр.

Н. Венгров (М.Ф. Венгров) (17.04.1894-1962) – рос. письменник, літературознавець, уродженець Прилук.

669. ДЕМЧЕНКО Т. Аркадій Казка: поет із розстріляного покоління [Текст] /Тамара Демченко //Сіверян. літопис. – 2010. – №4-5. – С.193 – 200.

А.В. Казка (23.09.1890-23.11.1929) – укр. поет, перекладач, педагог. Уродженець Седнева Чернігів. р-ну. Репресований і доведений у в'язниці до самогубства.

670. ЄРМОЛЕНКО О.І., Коцюбинська Н.М. Михайло Коцюбинський, (1864-1913). Життя та творчість [Текст] /Ольга Єрмоленко, Наталія Коцюбинська. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 103 с.: фото.

671. ПОЛЩУК Я. І ката, і героя він любив. Михайло Коцюбинський [Текст]: літ. портрет /Ярослав Полішук. – К.: Академія, 2010. – 304 с.

672. САПОН В. Важкий щорсівський пісок [Текст]: до 100-ліття Анатолія Рибакова /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2010. – 28 груд. – С.3.

Видатний рос. письменник А.Н. Рибаків (14.01.1911-1998) народився у Чернігові, дитячі роки провів у м. Щорсі. Автор широко відомих творів «Важкий пісок», «Діти Арбату», «Кортик» та ін.

673. СОСНОВСЬКА Т. Без Тичини [Текст]: на батьківщині славетного поета-академіка, у селі Піски на Чернігівщині, немає музею його пам'яті /Тетяна Сосновська //Укр. літ. газ. – 2010. – 14 трав. – С.4 – 5.

674. ДУДКО В. Хто підготував першу публікацію щоденника Тараса Шевченка? [Текст] /Віктор Дудко //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.174 – 184.

Автор доводить, що це зробив не Л. Жемчужников (так завжди вважалося), а В. Білозерський – редактор журналу «Основа», брат Ганни Барвінок.

2011

675. ОЛІЙНИК О. Автори «Сонячних кларнетів» [Текст] /Олександр Олійник //Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.170 – 184.

Даються короткі біографії письменників Чернігівщини, які брали участь у радіопередачі обл. радіо: С. Реп'ях, С. Рибалкін, М. Романіка, М. Рубан, М. Руденко, П. Руденко, П. Русін, В. Рябець, Т. Сагітов, К. Салата, О. Самійленко, М. Сандров, В. Сапон, С. Сахон, Г. Саченко, Ю. Семендер, О. Семененко, Н. Семенченко, В. Сенцовський, С. Сеньков, Л. Серебряков, М. Симоненко, І. Синельник, А. Синиченко, Т. Синявська, О. Скорина, В. Скоромець.

* * *

676. САПОН В. Першим заспівав «Ще не вмерла Україна...» [Текст] /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 28 лип. – С.2.

Історія національного гімну України, до якого був причетний і чернігів. поет М.А. Вербицький (13.02.1843-1909).

677. САМОЙЛЕНКО Г. Газета «Черниговский листок» Л. Глібова і її кореспонденти [Текст] / Григорій Самойленко // Літ. Чернігів. – 2011. – №1. – С.111 – 125; № 2. – С.148 – 158.

678. САМОЙЛЕНКО Г.В. Леонід Глібов у колі сучасників [Текст]: монографія / Григорій Самойленко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – 126 с.: [24] с. іл.

679. ЙОГО Юліана [Текст]: з епістолярної спадщини О.П. Довженка / [упоряд. В.М. Пригоровський]. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011. – 107 с.: іл.

680. АНТОНЕНКО П. Світ Володимира Дрозда [Текст]: чернігівці відзначають 70-річчя від дня народження свого земляка – відомого укр. письменника / Петро Антоненко // Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.75 – 77.

В.Г. Дрозд (25.08.1939-23.10.2003) – уродженець с. Петрушин Чернігів. р-ну.

681. РИЖЕНКО А. Прилуки – рідний край в житті і творчості Любові Забашти [Текст] / Анатолій Риженко // Прилуки. Фортеця. – 2011. – №6 (верес.). – С.73 – 79: іл.

682. МАРИНЧИК С. Серце поета, око художника [Текст]: до 90-річчя від дня народження Григорія Коваля / Станіслав Маринчик // Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.126 – 140.

Спогади укр. прозаїка про зустрічі з Г.П. Ковалем (20.09.1921-19.07.1997) – відомим укр. поетом, уродженцем Ічні.

683. ЧУХНО В. Письменник Микола Маркович Колмаков [Текст] / Володимир Чухно // Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.116 – 120.

М.М. Колмаков (15.11.1816-21.05.1896) – письменник, мемуарист, дійсний стат. радник, уродженець містечка Середина-Буда Новгород-Сіверського пов. Чернігів. губ. (нині Сумської обл.). Досліджуються основні етапи його життя і діяльності.

684. ТКАЧ М. Лиш би не забули в Березному [Текст]: до 85-річчя від дня народження Івана Корбача / Микола Ткач // Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.141 – 144.

Життєвий і творчий шлях І.М. Корбача (25.10.1926) – відомого укр. журналіста і прозаїка, лауреата літ. премій ім. М. Коцюбинського та Укр. фонду культури, уродженця Березни Менського р-ну.

685. ПОМЕРЛА племінниця Михайла Коцюбинського [Текст] // Сіверщина. – 2011. – 13 січ. – С.2.

М. Коцюбинська (1932-2011) – відомий літературознавець, дослідник творчості письменника М. Коцюбинського, лауреат Нац. премії ім. Т.Г. Шевченка. Дитинство М. Коцюбинської пройшло у Чернігові.

686. СЛАБОШПИЦЬКИЙ М. Портрет з інтермеццо. Михайло Коцюбинський [Текст]: [уринок з роману] /Михайло Слабошпицький //Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.20 – 30.

687. НАУМЕНКО В. Мотронівський «Едем» «перворядної звізди» [Текст] /Валентина Науменко //Деснян. правда. – 2011. – 13 серп. – С.1,4.

Літ.-мистецьке свято з нагоди 192-ї річниці від дня народження П. Куліша, що відбулося на хут. Мотронівка неподалік с. Оленівки Борзнян. р-ну.

688. ЄРМОЛЕНКО О. Життя та смерть людини, що зрозуміла помилковість соціалізму [Текст] /Ольга Єрмоленко //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.165 – 168.

Нарис про письменника М.М. Могилянського (4.12.1873-22.03.1942), уродженця Чернігова, та його дітей Ляду і Дмитра (псевдо Тась). Як і батько, потрапили у сталінські табори і там загинули.

689. БАРАН Є. «Печаль трави на відстані дощів» [Текст]: поетичний сад Анатолія Мойсієнка /Євген Баран //Укр. літ. газ. – 2011. – 11 берез. – С.13.

Творчість укр. поета, члена НСП України, уродженця с. Бурівки Городнян. р-ну.

690. МОРОЗ Д. З мого давноминулого [Текст]: [уринок із спогадів] /Данило Мороз; пер. з рос. Н.О. Данилевської //Літ. Чернігів. – 2011. – №4. – С.69 – 80.

691. ТКАЧ М. Творчі скарби Данила Мороза [Текст]: (до 170-річчя від дня народження письменника) /Микола Ткач //Літ. Чернігів. – 2011. – №4. – С.68.

Д.К. Мороз (23.08.1841-1894) народився на хут. Рогізки неподалік від села Сахнівка (Ленінівка) Менського р-ну. Помер і похований у Тбілісі.

692. СБІТНЄВ Ю. «Москва – у окраины Новгород-Северского княжества» [Текст] /Юрій Сбітнєв; зап. О. Гриньова //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.99 – 101.

Бесіда з рос. письменником, автором роману-епопеї про новгород-сіверського князя Ігоря, добре відомим у Чернігові. В

ОУНБ ім. В.Г. Короленка відбулась презентація книги Ю. Сбітнєва «Великий князь».

693. ЯСЕНЧУК О. Пролісок чувасько-українського братерства [Текст] /Олександр Ясенчук //Сіверщина. – 2011. – 24 листоп. – С.3.

Остерська гімназія у Козелец. р-ні: відкриття музею Мішші Сеспеля – поета, творця новітньої чуваської літератури, який жив і помер в Острі.

694. НОТАРІУС А. Репресовані земляки: Леонід Терехович [Текст] /Аркадій Нотаріус //Сіверщина. – 2011. – 24 берез. – С.13.

Л. Терехович (26.03.1941-22.08.1992) – поет, уродженець с. Кучинівка Щорського р-ну, який став на шлях боротьби з рад. системою. Публ. вирок суду, за яким він був засуджений у 1972 р. до двох років позбавлення волі з відбуттям покарання в колонії суворого режиму.

695. В ПОКОЛІННЯХ я озвуся [Текст]: до 120-річчя П.Г. Тичини /від. культури і туризму Бобровиц. РДА. – [Б. м.: б. в.], [2011]. – 1 розг. арк. с.: іл. – (Бобровиччина туристична).

696. НАШ Тичина [Текст]: вірші, роздуми про творчість великого поета /упоряд. і ред. С. Реп'ях. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 176 с. – (120-річчю з дня народження видатного укр. поета, нашого земляка Т.Г. Тичини присвячується).

697. ЧУХЛІБ Т. Народжений на берегах Десни [Текст]: (до 70-річчя письменника, журналіста та громадського діяча Василя Чухліба) /Тарас Чухліб //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.103 – 121.

Уродженець с. Лебедівка Козелец. р-ну.

698. АНТОНЕНКО П. Останнім шляхом Кобзаря [Текст] /Петро Антоненко //Сіверщина. – 2011. – 19 трав. – С.5.

Чернігів: істор.-культуролог. акція, проведена УНП і т-вом «Просвіта», присвячена 150-й річниці перепоховання Т. Шевченка в Україні.

699. ЛАЄВСЬКИЙ С. Шевченкіана в житті Тарновських [Текст] /Сергій Лаєвський //Гарт. – 2011. – 19 трав. – С.12.

ТВОРИ ЛІТЕРАТОРІВ ЧЕРНІГІВЩИНИ

2010

700. ЗАБАРНИЙ О. Стежина пам'яті моєї [Текст]: [поезії] /Олександр Забарний. – Ніжин: «Міланік», 2010. – 67 с.

701. КОНЕЧНА О. Озброєний янгол [Текст]: фантаст. – пригод. повість /Олена Конечна. – Чернігів: Деснян. правда, 2010. – 223 с.
702. КОНЕЧНА О. Синдром Роксолани [Текст] /Олена Конечна. – Чернігів: Деснян. правда, 2010. – 319 с.
703. ЛЕУС В. Соло для двох [Текст]: повісті, оповідання, бувальщини /Віталій Леус. – Чернігів: упр. у справах преси та інформації, 2010. – 296 с.
704. МИХАЙЛЕНКО В. М. Ніхто й ніколи [Текст]: [роман] /Валентина Михайленко. – Чернігів: Ранок, 2010. – 247 с.
705. РУДЕНКО М. З коханими не розлучайтеся [Текст]: новели та оповідання /Михайло Руденко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 368 с.
706. САМІЙЛЕНКО О.С. Вірші з Ніжина [Текст]: поезії /Олександр Самійленко. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 55 с.
707. СЛОВ'ЯНСЬКЕ перехрестя [Текст]: поезії. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 296 с.
- Твори сучасних авторів Чернігівщини, Брянщини та Гомельщини.
708. ФУРС М. Земні тривоги [Текст]: поезії /Микола Фурс. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 208 с.

Персоналії

709. РЕП'ЯХ С. У вирі життя [Текст]: письменнику Олексію Брику – 75 /Станіслав Реп'ях //Літ. Чернігів. – 2010. – №2. – С.83 – 84.
710. ОЛІЙНИК О. Вічність пам'яті [Текст] /Олександр Олійник //Сіверщина. – 2010. – 30 верес. – С.2.
- Відійшов у вічність письменник з Чернігова П.М. Дідович (23.10.1935-25.09.2010), лауреат премії ім. М. Коцюбинського.
711. ПЕТРЕНКО В. Дмитро Іванов – лауреат Шевченківської премії [Текст] /Віктор Петренко //Деснян. правда-вільна. – 2010. – 23 лют. – С.8.
712. ЛЕЛЮК М. Пісня душі [Текст]: (слово про творчість Миколи Комова) /Микола Лелюк //Літ. Чернігів. – 2010. – №3. – С. 111 – 113.
- М.О. Комов (18.05.1928) – поет, з 1987 р. живе у Чернігові.
713. «ГЛОДОСЬКИЙ скарб» – відлюднику з Матіївки [Бахмац. р-ну] [Текст] //Сіверщина. – 2010. – 15 квіт. – С.6.

Відзначення поета К. Москальця премією Г. Гусейнова «Глодоський скарб».

714. РЕП'ЯХ С. Невтомний Микитович [Текст]: Борису Наріжному минуло б 75 /Станіслав Реп'ях //Літ. Чернігів. – 2010. – №1. – С.158 – 162.

Б.М. Наріжний (5.02.1935-2006) – прозаїк, жив і працював у Чернігові.

715. МУСІЄНКО Р. Вічний невільник честі [Текст]: [до 70-річчя поета О. Олійника] /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2010. – 12 січ.

716. РЕП'ЯХ С. Вірність правді [Текст]: Михайлові Руденку – 70 /Станіслав Реп'ях //Літ. Чернігів. – 2010. – №1. – С.49 – 52.

Ювіляр – прозаїк, лауреат премії ім. М. Коцюбинського.

717. ДРОЗДОВА К. Людмилі Ульяницькій – 80! [Текст] /Катерина Дроздова //Гарт. – 2010. – 30 квіт. – С.19.

Поетеса і відомий педагог Л.С. Ульяницька (21.04.1930) з Чернігова.

718. МАЛЮТА І. Контужений страхом [Текст] /Іван Малюта //Укр. літ. газ. – 2010. – 16 квіт. – С.13; 30 квіт. – С.13; 14 трав. – С.13; 28 трав. – С.13; 11 черв. – С.12 – 13; 25 черв. – С.12 – 13.

М. Холодний (30.07.1939-2006) – поет і людина, який пройшов через кабінети слідчих КДБ і повівся не гідним чином. Жив і помер в Острі.

719. СТУДЬОНОВА Л. Роздуми над книгою Василя Чепурного «Акурайку» [Текст] /Людмила Студьонова //Літ. Чернігів. – 2010. – №1. – С.163 – 171.

720. РЕП'ЯХ С. Стежкою життєвої і творчої правди [Текст]: (Володимиру Шкварчуку – 70) /Станіслав Реп'ях //Літ. Чернігів. – 2010. – №4. – С.157 – 159.

В. Шкварчук – прозаїк і дослідник історичної минувшини Чернігівщини.

2011

721. АДАМЕНКО М.П. Закон-тайга [Текст]: роман /Микола Адаменко. – Чернігів, 2011. – 690 с.

722. АДАМЕНКО М.П. На зрізі часу [Текст]: (катрени) /Микола Адаменко. – Сосниця, 2011. – 72 с.

723. АРЗАМАСОВА-КАЛИНА Л.В. Весілля в обіймах смерті. (Чорнобильська симфонія) [Текст]: [повість] /Лариса Арзамасова-Калина. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 159 с.: іл., ноти.

724. ГАЛКОВСЬКА Н. Козацькими шляхами [Текст]: іст.-фантаст. тв. про Україну, її славне минуле, у зв'язку із сучасністю /Надія Галковська. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 214 с.: іл.

725. ГРИЩЕНКО В.Г. Жорна. (Аби розум, щастя буде) [Текст]: роман /Валентина Грищенко. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 399 с.

726. ДЕМ'ЯНЕНКО Р.Ф. Легенди, перекази Сіверського краю. Кроки століть [Текст] /Римма Дем'яненко. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 191 с.

727. ДЗЮБА С.В. Життя між кулями [Текст] /Сергій Дзюба. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 437 с.: фото.

728. ДЗЮБА С.В. Королі і «капуста». Неймовірні пригоди українця Павлюка [Текст] /Сергій Дзюба. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 421 с., [8] с. фото.

729. ЕРЕМИНА В.Г. Триединая Русь [Текст]: [лирика] /Валентина Еремина. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 207 с.: ил.

730. ЗАБАРНИЙ О. Калинова сповідь [Текст]: новели /Олександр Забарний. – 2-е вид., доп. – Ніжин: видавець ПП Лисенко М.М., 2011. – 116 с.

731. КОВАЛЬ С.О. Надвечір'я [Текст]: [вірші] /Станіслав Коваль. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 295 с.; 1 л. портр.

732. КОМОВ Н.А. Август [Текст]: стихи о главном, возвышенном и земном /Николай Комов. – Нежин: Аспект-Поліграф, 2011. – 319 с.

733. ЛЕУС В.М. День високого сонця [Текст]: худож.-докум. повість /Віталій Леус. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 174 с.: іл.

734. ЛОПАТА А.І. Хлопці з Оборів [Текст] /Андрій Лопата. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 183 с.: фото.

735. МАРИНЧИК С.Г. У нас в Озерах [Текст]: прозові твори /Станіслав Маринчик. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 295 с.

736. МОЛИТВА небо здіймає вгору [Текст]: антологія укр. християнської віршованої молитви ХІХ – початку ХХ ст. /упоряд. Г. Баран. – Тернопіль: Богдан, 2011. – 1056 с.

До антології вміщено твори чернігів. поетів.

737. ОСТАШКО О.Я. Вибрані твори [Текст]: у 2 т. /Олександр Осташко. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011.

- Т.1: Лірика, новели, рубаї. – 2011. – 159 с.: 1 арк. портр.
Т.2: Рубаї, казки, лірика. – 2011. – 150 с.: [1] арк. портр.
738. РІД козацький величавий [Текст] /авт. – упоряд. В.Г. Нечепа. – Носівка; Чернігів; Київ: Емма, 2011. – 559 с.
739. САПОН В.М. Дещо із щоденника [Текст] /Володимир Сапон. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 127 с.: іл.
740. ТКАЧ М.М. Спадок [Текст]: [проза] /Михась Ткач. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2011. – 215 с. : іл.
741. ТУРКІВСЬКИЙ М. Жниво [Текст] /Микола Турківський. – Чернігів: Десна Поліграф, 2011. – 463 с.: іл.

Персоналії

742. МУСІЄНКО Р. Сяйво людини на тлі сяйва полярного [Текст] /Ростислав Мусієнко //Деснян. правда. – 2011. – 20 груд. – С.1.
До 80-річчя М. Адаменка (20.12.1931) – поета, прозаїка, краєзнавця і правозахисника із Сосниці.
743. ЗАБАРНИЙ О.В. Мотиви табірної лірики в поезіях Андрія Буренка [Текст] /Олександр Забарний //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 66. – С.24 – 30.
А.І. Буренко (31.08.1925-2007) – маловідомий поет, мешканець Прилук, який пережив німецькі і радянські табори.
744. РЕП'ЯХ С. Слово від землі [Текст] /Станіслав Реп'ях //Сіверщина. – 2011. – 27 жовт. – С.15.
Про письменника Г.З. Власенка (1931) з с. Ясна Зірка Носів. р-ну.
745. НАШ ПИСЬМЕННИК – лауреат конкурсу «Золотий Тризуб» [Текст] //Деснянка вільна. – 2011. – 27 серп. – С.1.
Поет і прозаїк з Чернігова С. Дзюба став переможцем Всеукр. конкурсу патріот. поезії «Золотий Тризуб», присвяченого 20-й річниці незалежності України.
746. ВИСОКА нагорода [Текст] //Гарт. – 2011. – 17 листоп. – С.3.
Про нагородження гол. редактора «Гарту» і поета Д. Іванова орденом Святого Миколая Чудотворця з нагоди його 65-річчя.
747. «ТРАГІЧНИХ тем твоїх упертість...» [Текст]: літ. профіль Д. Іванова /[ред. С. Короненко]. – К.: Ярославів Вал, 2011. – 186 с.: [7] арк. фото.

748. ДІМАРОВ А. Один рядок, а по серцю б'є [Текст]: [сторінки творчості чернігів. поета Я. Ковальця.] //Деснянка вільна. – 2011. – 12 трав. – С.9.

749. СЕНЧЕНКО І. Слово – немовби відкритий нерв [Текст]: Олексій Крачило – номінант премії ім. М. Коцюбинського за 2011 рік /Ігор Сенченко //Гарт. – 2011. – 4 серп. – С.11.

О. Крачило – поет і журналіст з с. Карасиновки Козелец. р-ну, керівник Козелец. район. літ. об'єднання ім. В. Нефеліна.

750. САПОН В. Поміж сонцем і серцем [Текст]: до 70-річчя від дня народження П. Пулінця /Володимир Сапон //Деснян. правда. – 2011. – 16 черв. – С.4.

Поет жив і працював у Чернігові. Публікуються його вірші.

751. ТКАЧ М. Поет і літописець отчого краю [Текст]: (до 60-річчя від дня народження В. Сапона) /Михась Ткач //Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.17 – 19.

752. МАТЯШ В. Творчі обрії [Текст]: [до 75-річчя прозаїка, члена літ. спілки «Чернігів» А.М. Соломка] /Віталій Матяш //Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.164 – 166.

753. САПОН В. Василів день [Текст]: спогади [про поета В.М. Струтинського (12.04.1946-2003)] /Володимир Сапон //Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.173 – 175.

754. МАЛЮТА І. То як же це називається? [Текст] /Іван Малюта //Укр. літ. газ. – 2011. – 11 берез. – С.12.

Доля М. Холодного (1939-2006) – укр. поета, який жив і помер в Острі.

755. МИЛЧ К. Живе в Корюківці поет [Текст]: штрихи до портрета [А. Хоменка] /Костянтин Милч //Літ. Чернігів. – 2011. – №1. – С.187 – 188.

ФОЛЬКЛОР

2010

756. ПОНОМАРЕВСЬКИЙ С.В. Чернігівський фольклор у контексті етнокультурних особливостей регіону [Текст] /Станіслав Пономаревський //Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Чернігів, 2010. – Вип. 75. – С.116 – 119.

2011

757. МАГУЛА В. Третій фольклорний [фестиваль] імені Василя Полевика [Текст] /Валерій Магула //Деснянка вільна. – 2011. – 23 черв. – С.3.

758. НАУМЕНКО В., Кошмал В. Поріднило «Поліське коло» [Текст] /Валентина Науменко, Віктор Кошмал //Деснян. правда. – 2011. – 27 серп. – С.2.

Культурно-мистец. свято «Наша земля – Україна» та VI Міжнар. фольклорний фестиваль нац. культур «Поліське коло» у Чернігові.

759. ЧУМАРОЧКА рябесенька [Текст]: укр. нар. пісні у записах Н. Данилевської та М. Ткача /упоряд.: Н. Данилевська, М. Ткач. – Ніжин: Аспект-Поліграф, 2011. – 224 с.

До зб. увійшли зразки різних жанрів укр. пісень, варіанти весіль, притаманних Чернігівщині і Черкащині.

РЕЛІГІЯ. ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕРКВИ

2010

760. АКИМЕНКО С. Православна церква про старообрядців Чернігівської єпархії (друга половина XVII – початок XVIII століття) [Текст] /Сергій Акименко //Сіверян. літопис. – 2010. – №1. – С.16 – 19.

761. БЛАКИТНИЙ М. Діяльність Чернігівського єпархіального свічкового заводу (1872-1916 рр.) за матеріалами часописів «Черниговские епархиальные известия» та «Вера и жизнь» [Текст] /Максим Блакитний //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.48 – 60.

762. ГЕЙДА О.С. Хто був автором семитомного опису Чернігівської єпархії? [Текст] /Ольга Гейда //Укр. істор. журн. – 2010. – №2. – С.179 – 189.

В ст. йдеться про «Историко-статистическое описание Черниговской епархии», яке побачило світ у 1873-1874 рр.

763. РАДЯНСЬКА влада та православна церква на Чернігівщині у 1919-1930 рр. [Текст]: зб. док. і матеріалів /ДАЧО; відп. ред. Р.Б. Воробей. – Чернігів: видавець Лозовий В.М., 2010. – 407 с.

2011

764. АКИМЕНКО С. Перші старообрядницькі осередки на Чернігівщині [з кінця XVII до XIX століть] [Текст] /Сергій Акименко //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.41 – 44.

765. БАБЕНКО Л.Л. Православне священництво періоду нацистської окупації в документах радянських органів безпеки [Текст] /Л.Бабенко //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 65. – С.253 – 262.

У ст. аналізуються окремі аспекти каральної політики органів держ. безпеки щодо православного духовенства, в тому числі й чернігів., яке здійснювало пастирське служіння в роки нацистської окупації.

766. СМЕЛЬЯНОВ В., Кулик В. До історії УАПЦ на Ніжинщині [Текст]: (добірка док.) /Віктор Ємельянов, Валентина Кулик //Ніжинська старовина. – К., 2011. – Вип. 11(14). – С.120 – 130.

Охоплюється період 1927-1929-х рр.

767. КОЛЕСНИК О. Благодійність православного духовенства у справі поширення жіночої освіти в Чернігівській губернії в другій половині XIX – на початку XX століть [Текст] /Оксана Колесник //Сіверян. літопис. – 2011. – №6. – С.56 – 62.

768. ЛИТВИН К.А. До історії участі духовенства Чернігівської єпархії в народознавчих дослідженнях краю (кінець XIX – початок XX ст.) [Текст] /К. Литвин //Література та культура Полісся. – Ніжин, 2011. – Вип. 65. – С.229 – 239.

769. ПАЛОМНИЦЬКА карта Чернігівщини [Текст]: за прикладом благочестивих батьків і дідів наших /підгот. О. Ясенчук //Сіверщина incognita. – Чернігів, 2011. – Вип. I. – С.111 – 117.

Ходіння віруючих до святих місць у Новгороді-Сіверському, с. Данівка Козелец. р-ну, Козельці, с. Домниця Менського р-ну, Любечі Ріпкин. р-ну, Чернігові, с. Максаки Менського р-ну, с. Нові Яриловичі Ріпкин. р-ну, Седневі Чернігів. р-ну, с. Чорнотичі Сосниц. р-ну, с. Городище Менського р-ну, Острі Козелец. р-ну, Коропі, Батурині, с. Густинь Прилуц. р-ну, Варві, с. Іржавець Ічнян. р-ну, Ладані Прилуц. р-ну, с. Осіч Бахмац. р-ну, с. Свидовець Бобровиц. р-ну, с. Полонки Прилуц. р-ну, Прилуках, Ніжині, с. Нова Басань та с. Піски Бобровиц. р-ну, Борзні, с. Дігтярівка Новгород-Сіверського р-ну.

770. ПОЛІЄНКО Г.О. Благодійництво та доброчинність православної церкви у Чернігівській єпархії (друга пол. XIX – поч. XX ст.) [Текст]: автореф. дис. ...канд. істор. наук : 07.00.01 /Галина Полієнко. – Чернігів, 2011. – 20 с.

771. РИГА Д. Новгород-Сіверська духовна семінарія (1785-1797 рр.) – провідний релігійний навчальний заклад на Чернігівщині в останній чверті XVIII ст. [Текст] /Данило Рига //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.45 – 53.

772. РИГА Д. Новгород-Сіверська єпархія та її роль у церковно-релігійному та освітньому житті північного Лівобережжя останньої чверті XVIII ст. [Текст] /Данило Рига //Сіверян. літопис. – 2011. – №1. – С.33 – 39.

773. ТАРАСЕНКО О. До історії Чернігівського відділення Російського біблійного товариства (1819-1822 рр.) [Текст] /Олександр Тарасенко //Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.54 – 71.

ЦЕРКВИ. МОНАСТИРІ. СОБОРИ

2010

774. ДОЦЕНКО А. Новозбудовані храми Чернігова [за останні 18 років] [Текст] /Алла Доценко //Сіверян. літопис. – 2010. – №2-3. – С.98 – 110.

775. ДОЦЕНКО А.В., Гаркуша А.В. Невідомі дослідження фресок Успенського собору Єлецького монастиря [Текст] /Алла Доценко, Алла Гаркуша //Чернігів стародавній. – 2010. – Груд. – С.5. – (Спецвип. НАІЗ «Чернігів стародавній» та газ. «Біла хата»).

776. ЗАБАРНИЙ О. Світлиця духу [Всіхсвятська грецька церква у Ніжині. 1692 р.] [Текст] /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2010. – №1. – С.197 – 198.

777. ЗАБАРНИЙ О. Храм дива і краси [Текст]: [Свято-Вознесенська церква у Ніжині] /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2010. – №4. – С.196 – 197.

778. МОРОЗОВ О. Історія Ніжинської Покровської церкви [Текст] /Олександр Морозов //Літ. Чернігів. – 2010. – №3. – С.197 – 199.

779. РУДЕНОК В. Який монастир заснував Антоній Печерський? [Текст] /Володимир Руденок //Чернігів стародавній. – 2010. – Груд. – С.1 – 2. – (Спецвип. НАІЗ «Чернігів стародавній» та газ. «Біла хата»).

Йдеться про Троїцький та Єлецький монастирі у Чернігові.

780. СЕМІНАРІУМ. Церква – ментальність – культура [Текст]: питання історії та історіографії: вип. 2 /упоряд.: О.Ф. Тарасенко, О.С. Гейда. – Чернігів, 2010. – 155 с.

781. ТАРАСЕНКО О. З історії Чернігівської Іллінської друкарні [Текст]: матеріали до вид. «Собрания поучений на все воскресные и праздничные дни» 1778 р. /Олександр Тарасенко //Сіверян. літопис. – 2010. – №6. – С.61 – 71.

782. ТАРАЩАНСЬКИЙ Л. Ніжинська святиня [Миколаївський собор, XVII ст.] [Текст] /Лесь Таращанський //Літ. Чернігів. – 2010. – №2. – С.196 – 197.

783. ЧЕРНІГІВСЬКІ старожитності [Текст]: вип. III: до 950-річчя заснування Чернігів. Свято-Успенського Єлецького монастиря /редкол.: Ю.О. Соболев, А.В. Доценко, А.Б. Гаркуша, Т.А. Миколайко. – Чернігів: видавець В.М. Лозовий, 2010. – 224 с.

2011

784. ЗАБАРНИЙ О. Храм надії [Текст] /Олександр Забарний //Літ. Чернігів. – 2011. – №4. – С.195 – 197.

Церква Іоанна Богослова у Ніжині, будівництво якої пов'язують із іменем відомого київ. архітектора, останнього визначного представника укр. бароко І.Г. Григоровича-Барського (1713-1785).

785. МОГИЛЕВСЬКИЙ В. Очі Богоматері [Текст] /Володимир Могилевський //Ковальська майстерня. – 2011. – №4. – С.30 – 36: фотоіл.

Шата кіота Чернігів. ікони Іллінської Божої Матері, унікальна істор. пам'ятка золотарства доби XVII ст., виконана на замовлення і коштом гетьмана І. Мазепи, яка повернулася до ЧІМ ім. В.В. Тарновського.

786. ПОДОРВАН А. Максаківський монастир – до історії заснування [Текст] /Андрій Подорван //Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.49 – 53.

Розташований у с. Максаки Менського району.

787. РУДЕНОК В.Я. Ильинская церковь и Антониевы пещеры [Изоматериал] /Владимир Руденок, Татьяна Новик; [фото А.В. Александров; пер. М.В. Лозовой]. – Чернигов: Десна Полиграф, 2011. – 23 с. + 12 отд. цв. фото. – (Памятники Черниговщины). – рус., англ.

788. РУДЕНОК В.Я. Черниговский Свято-Троицкий Ильинский монастырь [Текст] /Владимир Руденок, Татьяна Новик; [пер. М.В. Лозовая; фотоил. Н.А. Тищенко]. – Чернигов: издатель Лозовой

В.М., 2011. – 16 с. + 12 отд. цв. фото. – (Памятники Черниговщины). – рус., англ.

789. ТАРАЩАНСЬКИЙ Л. На чатах віків [Текст] /Лесь Таращанський //Літ. Чернігів. – 2011. – №2. – С.196 – 197.

Христо-Воздвиженський храм у Ніжині, збудований 1775 р.: його історія і доля.

790. ТАРАЩАНСЬКИЙ Л. Тарасова церква [Текст] /Лесь Таращанський //Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.195 – 197.

Історія Спасо-Преображенської церкви у Ніжині, відомої від початку XVIII ст.

791. УСТИМЕНКО В.Є. Зведи свій храм [Текст]: з історії Свято-Покровського трипрестольного храму с. Жукля на Чернігівщині /Василь Устименко. – К.: Академпрес, 2011. – 207 с.: іл. – (Нац. спілка краєзнавців України). – укр., рос.

Корюківський р-н.

792. ЯНОВСЬКИЙ О. 975 років архітектурному шедевру [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 13 жовт. – С.13.

Спасо-Преображенський собор: історія, урочисте засідання громадськості Чернігова, ювілейні марки.

ПЕРСОНАЛІ

793. КЛОЧКО О. Світло далекої зірки [Текст] /Олена Клочко //Прилуки. Фортеця. – 2011. – №6 (верес.). – С.3 – 9 : іл. – укр., рос.

Нарис про Святителя Іоасафа Белгородського (5.09.1705-10.12.1754) – видатного церковного діяча і талановитого поета, уродженця Прилук.

794. ЯНОВСЬКИЙ О. Пристрасті навколо Святого Меркурія [Текст] /Олег Яновський //Гарт. – 2011. – 3 листоп. – С.4.

Нарис про багатостраждального ігумена Меркурія Бригинецького (1870-7.11.1956) – ієромонаха Києво-Печерської лаври та настоятеля Свято-Троїцького храму с. Бригинці Бобровиц. р-ну, віднесеного Синодом УПЦ Київ. патріархату до лику святих для місцевого вшанування (20.10.2011), що викликало конфліктну ситуацію. Уродженець с. Щаснівка Бобровиц. р-ну.

795. АДРУГ В. Філарет (Гумілевський) дзвонив на всю Русь! [Текст] /Віталій Адруг //Деснянка вільна. – 2011. – 14 квіт. – С.6 – 7.

До річниці (14.04.2009) прийняття рішення Священним Синодом УПЦ щодо зарахування архієпископа Філарета

(5.11.1805-22.08.1866) до лику місцевочтимих святих Чернігів. єпархії.

796. ТАРАСЕНКО О. З історії перекладу святого письма у Чернігівській єпархії в першій половині ХІХ ст. [Текст]: віршоване Євангеліє протоієрея Матвія Данилевича /Олександр Тарасенко //Сіверян. літопис. – 2011. – №4. – С.54 – 63.

М. Данилевич (бл. 1757-між 1826 і 1838) – протоієрей Чернігів. єпархії, випускник Чернігів. колегіуму.

797. ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ 360-річчя з дня народження святителя Іоанна Максимовича, митрополита Тобольського і всього Сибіру [Текст]: постанова Верх. Ради України //Голос України. – 2011. – 22 верес. – С.3.

798. АКАФІСТ Святителю Іоанну Тобольському, чудотворцю [Текст]. Святитель народився у Ніжині: до 360-річчя від дня народження /УПЦ Київ. Патріархату; [упоряд. та авт. підгот. тексту: протоієрей Олександр Морозов, протоієрей Сергій Чутченко]. – вид. 2-ге, випр. і доп. – Ніжин, 2011. – 59 с. : іл.

799. СТУДЬОНОВА Л. Новобасанський подвижник [Текст]: (сторінками мемуарів священника Матвія Полонського) /Людмила Студьонова //Літ. Чернігів. – 2011. – №3. – С.159 – 170.

800. ГОРБУНОВА Г. Постать протодиякона Василя Потієнка в історії української автокефальної православної церкви (за документами ЦДАЗУ) [Текст] /Галина Горбунова //Сіверян. літопис. – 2011. – №5. – С.72 – 80.

В.В. Потієнко (9.04.1898-10.04.1945) – уродженець Сосниці, випускник Чернігів. духовної семінарії, в перші роки діяльності УАПЦ був головою Сосниц. парафіяльної церковної ради. У 1943 р. емігрував до Німеччини, де загинув під час нальоту англ. винищувачів.

801. МАХІНА Л. Тридцять п'ятий святий Чернігівщини – схиархімандрит Феофан [Текст] /Лариса Махіна //Деснян. правда. – 2011. – 5 листоп. – С.1.

Короп. Свято-Успенський храм: Божественна Літургія з чином канонізації настоятеля храму схиархімандрита Ф. Медведєва (отця Іувеналія) (20.10.1881-18.01.1977), уродженця с. Фастівці Бахмацького району.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСІБНИКИ

2010

802. БІБЛІОТЕКИ Чернігівщини на сторінках преси [Текст]: бібліогр. покажч. публ. за 2008 рік. вип. 12 /уклад.: А.В. Матюшенко. – Чернігів, 2010. – 108 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

803. БІБЛІОТЕКИ Чернігівщини на сторінках преси [Текст]: бібліогр. покажч. публ. за 2009 рік. вип. 13 /уклад.: А.В. Матюшенко; відп. за вип. О.А. Сльозка. – Чернігів, 2010. – 52 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

804. ЕВРОРЕГИОН «Днепр» и проблемы евроинтеграции. Сотрудничество Брянской (Россия), Гомельской (Белорусь), Черниговской (Украина) областей [Текст]: рек. библиогр. указ. /сост.: О.П. Кокунько, Н.Н. Коновалова, Н.В. Романчук. – Чернигов, 2010. – 54 с. – (Чернигов. ОУНБ им. В.Г. Короленко, Брян. обл. науч. универс. б-ка им. Ф.И. Тютчева, Гомел. обл. универс. б-ка им. В.И. Ленина).

805. ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2011 рік [Текст] /скл.: Л.В. Студьонова, І.Я. Каганова; відп. за вип. І.М. Аліференко. – Чернігів, 2010. – 30 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

806. ЛЮБОВ з першого погляду, або Секрети книжкової виставки [Текст]: метод.-бібліогр. матеріали /підгот. А. Матюшенко; відп. за вип. О. Сльозка. – Чернігів, 2010. – 22 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

807. ОЛЕКСАНДР Володимирович Шекун [Текст]: (біобібліогр. покажч.)/скл.: О.Б. Коваленко, Л.В. Ясновська; наук. ред. О.Б. Коваленко; ред. І.Я. Каганова; відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2010. – 22 с. – (Сер.: «Історики та краєзнавці Чернігівщини»; Вип. 14).

808. ОЛЕКСІЙ Григорович Брик [Текст]: біобібліогр. покажч. /скл. Н.В. Романчук; передм. С.П. Реп'яха; відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2010. – 10 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

809. СЕРГЄЄВА С. Періодичні видання Чернігова 1917-1918 років як джерело вивчення історії Української революції на Чернігівщині [Текст]: темат. покажч. публ. краєзн. характеру: (за матеріалами музейного зібрання) /Світлана Сергєєва //Скарбниця української культури. – Чернігів, 2010. – Вип. 12. – С.50 – 78.

810. СТАРОДРУКИ XVI – першої половини XVIII ст. з колекції «Polonika» бібліотеки Ніжинського державного університету імені

Миколи Гоголя [Текст]: каталог /Ніжин. культурно-просвітницька спілка громадян польського походження «Астер», Б-ка Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя, Музей рідк. кн.; [упоряд. О.С. Морозов; авт. тексту передм. М.В. Потапенко, О.С. Морозов]. – Ніжин: Гідромас, 2010. – 174 с. [16] с.: іл. – (Книжкові пам'ятки у фондовому зібранні б-ки НДУ ім. М. Гоголя).

811. ТАМАРА Павлівна Демченко [Текст]: (біобібліогр. покажч.) /скл.: Л.В. Студьонова, Л.В. Ясновська; авт. вступ. ст. і наук. ред. О.Б. Коваленко; ред. І.Я. Каганова; відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2010. – 39 с. – (Сер.: «Історики та краєзнавці Чернігівщини»; Вип. 16).

812. ЮРІЙ Степанович Виноградський [Текст]: (біобібліогр. покажч.) /скл. В.М. Пригоровський, П.В. Грищенко; наук. ред. О.Б. Коваленко; ред. І.Я. Каганова; відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2010. – 21 с. – (Сер.: «Історики та краєзнавці Чернігівщини»; Вип. 15).

2011

813. БІБЛІОГРАФІЧНІ посібники з історії України та архівні довідки 1991-2010 [Текст]: наук.-допом. покажч. /уклад.: О.А. Політова, В.П. Кисельова; відп. за вип. С.І. Смілянець. – К.: ВД «Вінніченко», 2011. – 104 с. – (ДЗ «Національна історична бібліотека України»).

Кн. є друкованим варіантом автомат. бази даних про комплекс вторинних док., виданих друком у 1991-2010 рр., в тому числі Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка, бібліотеками Козельця, Ніжина, Носівки, Прилук, Чернігів. обл. медичною бібліотекою.

814. ВАКУЛОВСЬКА Лідія Олександрівна (1926-1991 рр.) [Текст]: біобібліогр. покажч. /уклад.: Л.А. Куса; відп. за вип. Н.П. Мокросноп. – Щорс, 2011. – 52 с. – (Щорс. ЦРБ ім. 40-річчя Перемоги).

815. ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2012 рік [Текст] /скл.: Л.В. Студьонова, І.Я. Каганова; відп. за вип. І.М. Аліференко. – Чернігів, 2010. – 69 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

816. ЗНАНІ люди Щорсівщини [Текст]: біобібліогр. довід. /уклад.: І. Артеменко, Л. Куса. – 2-е вид., перероб. і доп. – Щорс, 2011. – 76 с.: іл. – (Щорс. ЦРБ ім. 40-річчя Перемоги).

817. КАЛЕНДАР знаменних і пам'ятних дат по місту Ніжину на 2012 рік [Текст] /уклад.: Л.Г. Гусєва, В.М. Кузьменко, Г.В. Назаренко та ін.; ред. Л.Г. Гусєва; відп. за вип. О.Є. Єкименко. – Ніжин, [2011]. – 37 с.: фото. – (Ніжин. ЦМБ ім. М.В. Гоголя; Ніжин. краєзн. музей ім. І. Спаського).

818. ЛІТЕРАТУРА про Чернігівську область за 2008 рік [Текст]: бібліогр. покажч. /скл.: Н.Ф. Гонза, І.Я. Каганова, В.І. Солонікова, Л.В. Студьонова; відп. за вип. П.В. Грищенко. – Чернігів, 2011. – 159 с. – (Чернігів. ОУНБ ім. В.Г. Короленка).

819. МИКОЛА Корнійович Бойко [Текст]: (біобібліогр. покажч.) /[уклад. Н.Ф. Головатенко]. – Чернігів, 2011. – 23 с. – (ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка).

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ І НАЗВ КНИГ ТА СТАТЕЙ

А

- Абашина Н.С. Євген Володимирович Максимов 272
- Адаменко М.П. Володар казкових скарбів 508
- Адаменко М.П. Закон-тайга 721
- Адаменко М.П. На зрізі часу 722
- Адруг А.К. Живопис Чернігова другої половини XVII... 544
- Адруг В. Філарет (Гумілевський) дзвонив на всю Русь! 795
- Акафіст Святителю Іоанну Тобольському... 798
- Акименко С. Перші старообрядницькі осередки на Чернігівщині 764
- Акименко С. Православна церква про старообрядців... 760
- Активний та екстремальний відпочинок 349
- Аліференко І. Книга – це найвища мудрість 489
- Аліференко І. Серед моря книжок, в океані знань 480
- Аліференко І. Чернігівське обласне відділення УБА 490
- Андрійчук Т. Родина Лебедів у національно... 180
- Аніщенко К. Про «Фантазію» 623
- Антоненко П. Останнім шляхом Кобзаря 698
- Антоненко П. Світ Володимира Дрозда 680
- Антоненко П. Софія Русова єднає Україну 38
- Антоненко П. Чернігівський тролейбус поїхав у Білорусь! 316
- Арзамасова-Калина Л.В. Весілля в обіймах смерті 723
- Аскерова Л. Реклама в Чернігові в XIX – на початку XX століття 150
- Аскерова Л.С. Театр у повсякденному житті чернігівців 609
- Астаф'єв О. Командир студентського куреня 204

Б

- Бабенко Л.Л. Православне священництво періоду... 765
- Бадалов О. Пам'яті Германа Пфайфера 584
- Бадалов О. Чернігівські шляхи Любомира Боднарука 578
- Бажан О.Г. «Національні операції» НКВС... 211
- Баран Є. «Печаль трави на відстані дощів» 689
- Баранов В. Ангел не завжди був Ангелом 200
- Батуринська старина 77
- Батуринська старовина 108
- Бельман С. Березнянский мемориал 39
- Бельман С. Культура и современность 461
- Береговий В. Відбулася четверта асамблея обласного осередку... 357
- Береговий В. Питання важливе, невідкладне 358
- Березкіна О. Дружба довжиною у двадцять років 259
- Березкіна О. Міський хоспіс прийняв перших пацієнтів 338
- Березкіна О. Нове обличчя старого міста 540
- Березкіна О. У Чернігові вперше оперували... 339
- Березкіна О. Як «небесні» лікарі стали наземними 340
- Бичков О.Ф., Гузоватий С.М. Семенівка – європейське місто 78
- Бібліографічні посібники з історії України... 813
- «Бібліоміст» у Чернігові 481
- Бібліотеки Чернігівщини на сторінках преси 802, 803
- Блакитний М. Діяльність Чернігівського епархіального... 761
- Блакитний М. З історії села Костобобрів [Семенівського р-ну] 79
- Блакитний М. Офіцери колишньої російської імператорської... 151
- Бобровник П.В. Голос пам'яті. Історія сіл Вороб'їв... 80
- Божок С. Двоє чернігівців – у п'ятірці лауреатів... 656
- Божок С. На 765 мільйонів гривень Чернігів житиме цілий рік 366
- Божок С. Про оренду землі на Чернігівщині... 329
- Божок С. Технологічному університету – 50! 426
- Божок С. Центр правової інформації відкрито у Чернігові 482

Божок С. Як, для кого і за скільки будують житло у Чернігові? 323
Бойко В.М., Пригоровський В.М. Сосниця – європейське місто 62
Бойко Н. Слово про ювіляра 53
Боровик А. Чи не настав той час? 454
Борщ М. Чернігівські бандуристи 571
Босько М. До Чернігова прибули добровольці Корпусу Миру 392
Босько М. Під Черніговом вшанували жертв сталінських репресій 393
Босько М. Першу Чернігівську хорову асамблею відкрили... 572
Будницький Б. Мои школьные учителя 20
Бук С. Ефективна медицина – здорова людина! 341
Булавний І. Михайло Білозерський... 201
Було колись в Україні 109
Бушай Н. В колегіумі відкрилась етнографічна виставка... 284

В

В поколіннях я озвуся 695
Вакуловська Лідія Олександрівна 814
Ващенко П., Жмурков В. Піти, щоб повернутися?... 182
Велика місія маленької бібліотеки 483
Веденєєв Д. Кров і попіл Корюківки 226
Висока нагорода 746
Відроджені перлини України 40
Вісник Чернігівського державного педагогічного університету 427
Вітковська І. Водний туризм на Чернігівщині 359
Вітковська І. Живи і пам'ятай! 585
Вітковська І., Чижова О. Чернігів – Меммінген 404
Власенко Н. Кращі книжкові «пригорщі» – 2009 522
Вронська Т., Лисенко О. Історія війни, написана кров'ю 227

Г

Гаврик В. Ікона Борща у церкві Катерини 599
Гаврик В. Успіх жінку не боїться 405

- Гаврик В. Фестиваль чернігівського кіно 625
- Гаврик В., Ясенчук О. Весела й смачна «Седнівська осінь» 469
- Гайдай Г.Ф. Прилуки. Місто старовинне 63
- Гайдук С. А розпочинали з підвалу та дверей у кадрі 526
- Гайдук С. Коли «Відьма» приносить задоволення 626
- Галета Л. «Квітка миру» об'єднує юні таланти України 586
- Галета Л. Чернігівські «солдати миру» збираються до Ліберії 423
- Галковська Н. Козацькими шляхами 724
- Галь Б. Міста-фортеці Лівобережної України... 110
- Гальчинський В.Л. О.Ф.Федоров – керівник народної... 258
- Ганжа Ю. Хорали на гречаних плантаціях 330
- Гаркуша В. Кавалер трьох орденів Слави 252
- Гармаш Т. Питання благоустрою Полтавської, Чернігівської... 170
- Гедьо А. Приватноправові акти XVIII-XIX ст... 96
- Гейда О. Нездійснений бібліографічний проект Дмитра Бочкова 178
- Гейда О.С. Хто був автором семитомного... 762
- Герасименко О. Прилуки готуються до ювілею 394
- Герасименко О. Зелений туризм на Чернігівщині 350
- Герасименко О. Переселенська політика на Лівобережжі... 152
- Герасименко О.В. Селянський рух на Лівобережній Україні... 153
- Герасимчук О. Міграції чернігівського селянства... 133
- Герасимчук О. Переселення Чернігівського селянства в роки... 154
- Герасимчук О. Ставлення чернігівського селянства до аграрної... 155
- «Глодський скарб» – відлюднику з Матіївки 713
- Глушук В. Діяльність військових комісаріатів в Україні... 420
- Голодомор 1932-1933 років в Україні за документами ГДА СБУ 209
- Горбунова Г. Постаць протодиякона Василя Потієнка... 800
- Горобець С. У голодному 1933-му 212
- Горобець С., Рябцев В. До історії участі українських козаків... 111
- Горох М. Торгсин 213
- Григоренко О. «ЄВРО-2012»... нитками 645

Григоренко О. Володимир Бабак... 549
Григоренко О. Олена Піддяченко: «Життя, як кубик Рубика» 553
Григоренко О. Художні майстерні Прилук 545
Гринь О. Два нововиявлені описи Новгород-Сіверського... 97
Грищенко В.Г. Жорна 725
Громовий П. Живи, «Життя Полісся»! 527
Громовий П. Капітально відремонтований шляхопровід... 326
Громовий П. Сесія друга 372
Губський О.Ф. Короп – європейське місто 64
Гуржій О.І., Реєнт О.П. Від гетьмана до гетьмана... 33

Д

Дегтярьов С.І., Тютюнник В.В. Майнові документи родини... 130
Дедович Д. Проблеми освіти Чернігівщини 20-х – початку 30-х... 428
Демиденко В.В. Остались здесь их душ частички... 11
Демченко Т. «Розстріляні ГПУ» 214
Демченко Т. Аркадій Казка 669
Демченко Т. Про село Пакуль і не тільки 55
Дем'яненко Р.Ф. Легенди, перекази Сіверського краю 726
Денисенко А. Операція «Бубновий туз», або три любові... 169
Дещенко В.М. Зламани долі 81
Дзагалов А. Православні храми на Терекі... 156
Дзюба С.В. Життя між кулями 727
Дзюба С.В. Королі і «капуста» 728
Дзюба С.В. Премія сонцепоклонника 651
Димич А. Мы поедем, мы помчимся... 327
Димич А., Студёнова Л. Корюковка – город Феникс 228
Дідовець М. Вічне перехрестя Вороних 22
Дімаров А. Один рядок, а по серцю б'є 748
Дмитренко Н. Щоб пам'ятали... 499
Дніпровське: минуле та сьогодення 82
Долженко Ю. До питання про дискретні ознаки... 273

- Долженко Ю.В. Населення чернігівського літописного... 274
- Долинець А. «Підкорювач» Барселони 579
- Долинець А. Білий лебідь на Острі, або Віват!.. 429
- Долинець А. Наш Ярослав Бих – гордість країни! 577
- Домоцький Б. Козаки та козачки в медичних халатах 342
- Домоцький Б. Коли сам собі архітектор 542
- Домоцький Б. Подвижник із Новгород-Сіверського 56
- Доповідь про стан навколишнього природного... 290, 293
- Дорохина Л.А. Хоровое исполнительство в духовных... 587
- Дорош О. Друге призначення Володимира Хоменка 367
- Дорош О. Клініка європейського зразка 343
- Дорош О. Там, де народжується друковане слово 523
- Дорош О. Флагман високих хірургічних технологій 333
- Дорош О. Ця не дуже солодка свобода слова 528
- Дорош О. Як жити будемо до 2015-го? 373
- Дорошок Н. Діяльність земського статистичного відділення... 157
- Дорошок Н. Маловідомі сторінки з історії Чернігівського земства 134
- Дорошок Н. Чернігівська земська статистика... 158
- Доценко А. Новозбудовані храми Чернігова 774
- Доценко А.В., Гаркуша А.В. Невідомі дослідження фресок 775
- Дроздова К. Людмилі Ульяницькій – 80! 717
- Дроздова К. Наш актор – найкращий! 644
- Дроздова К. Наші паралімпійці з нагородами 360
- Дроздова К. Незрячі на полі 361
- Друга світова війна в історичній пам'яті України 218
- Дудка Л. Антирелігієзація музеїв та музеєфікація... 500
- Дудко В. Хто підготував першу публікацію щоденника... 674
- Дудко В.В. Гроші. Сила і примарливість 307
- Дьомін М. Монументальна скульптура Миколи Обезюка 568

Е, Є

- Євреї Левобережної України 65, 159
Єврорегион «Днепр» и проблемы евроинтеграции 804
Екскурсії по Україні для школярів 4
Єремина В.Г. Трїєдина Русь 729
Європейська інтеграція... 1
Європейські традиції міського самоврядування в Україні 374
Євстратов В. Відносини між Чернігово-Сіверщиною та половц. 98
Євстратов В. Похід Новгород-Сіверського князя Ігоря... 99
Єлісеєва М. До думки вчених варто прислухатися 435
Єлісеєва М. Золоте свято «Домобудівника» 324
Єлісеєва М. П'ятнадцятирічний музикант 605
Єлісеєва М. 5 x 17, або Їм лише 85 627
Єлісеєва М. 40 років з музою натхнення 462
Ємельянов В., Кулик В. До історії УАПЦ на Ніжинщині 766
Ємчук О. До проблеми спадковості таланту 172
Єрмак В. Русівські читання 436
Єрмоленко О. Життя та смерть людини... 688
Єрмоленко О. І., Коцюбинська Н.М. Михайло Коцюбинський 670
Єрьоменко Н. Уже вдесьте в Прилуках відбувся... 537

Ж, З

- Жванко Л.М. Нормативно-правова база та органи соціальної... 191
Жінки Чернігівщини 2, 5
Журавель С. Світло Софії 406
Забарний О. Ван Гог з Прилук, або П'ять кроків до художника 566
Забарний О. Залюблений у красу 554
Забарний О. Калинова сповідь 730
Забарний О. Світлиця духу 776
Забарний О. Стежина пам'яті моєї 700
Забарний О. Театр у провінції чи провінція у театрі? 628
Забарний О. У чарах «блакитної троянди» 629

Забарний О. Храм дива і краси 777
Забарний О. Храм надії 784
Забарний О.В. Мотиви табірної лірики в поезіях Андрія Буренка 743
Заболотский П. Музей имени Гоголя 455
Залеська Г. Польське місто Тарнобжег приймало... 395
Залізник Л. Дмитро Якович Телегін... 275
Замковська Є. Легенда російського шансону Михайло Шелег 608
Звагельський В.Б. Маршрут сіверських полків... 112
Зевако М. Білоруси виграли «бочку» в Чернігові 535
Зіневич Л.В. Чернігівські громадівці в боротьбі за українську... 135
Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2011 рік 805
Знаменні і пам'ятні дати по Чернігівській області на 2012 рік 815
Знані люди Щорсівщини 816

І, Й

Іваницька С. Чернігівські кадети та влада в 1905-1914 роках... 160
Іллін О. Чернігів відзначив День Європи 396
Іллін О. Чернігів знайшов побратима на Балканах 375
Іноземні інвестиції в економіку області 308
Інтеграційні процеси та стимулювання економічного зростання 437
Інформація щодо виконання обласного бюджету 2010 року 309
Ісаченко М. Зрада, інтриги, кохання у... Займище 610
Ісаченко М. Перед тим, як прийняти вчителя на роботу... 607
Ісаченко М. У Щорсі б'ються і стріляють 630
Ісаченко М. Як люблять «по-медовому», поки що секрет 631
Ісаченко М., Дроздова К. «Щастя моє» по-щорсівськи 611
Його Юліана 679

К

Каверіна Н. «Ілюмінатор» отримав срібну Маску... 612
Каверіна Н. Чернігівський Молодіжний театр відзначив 25-річчя 613
Кавунник О.А. Музиканти Ніжина 573

- Кавунник О.А. Тимофій Докшицер – трубач-легенда 13
- Каганова І. «Я з тих країв, що зветься Придесенням...» 491
- Кадина Л.З. Здоровий образ життя – заповідь здорової життя 344
- Казіміров Д. Козацькі родини м. Мени за Генеральним описом... 113
- Казіміров Д. Менська сотня Чернігівського полку... 100
- Календар знаменних і пам'ятних дат по місту Ніжину на 2012 рік 817
- Калюжний Олексій Васильович 621
- Каранда Я. Не голосом, а серцем... 19
- Каранда Я. Попіл Корюківської трагедії стукає в наші серця 438
- Каранда Я. Театр як парадокс 632
- Карнабеда О. Кількість громадських формувань на Чернігівщині 397
- Карпова О. Володимир Карась: «Я маю душу...» 551
- Качмала В. Наростання загальної кризи на Лівобережній... 161
- Качмала В. Проблема біженців на Лівобережній Україні... 192
- Качмала В.І. Сільське господарство Чернігівщини... 331
- Качуровський І. П'ять вересневих днів 251
- Келембет С. Сіверські князі Наримунтовичі 129
- Клименко А. Їм підкорюється водна стихія 439
- Климчук О. Українські герої китайського неба 253
- Клочко О. «Весь світ – театр, а ми – його актори» 618
- Клочко О. Прилуки в житті і творчості Сергія Маслова 29
- Клочко О. Світло далекої зірки 793
- Клочко О. Яковченко 624
- Коваленко Л. Інститут права втратив свою самостійність 456
- Коваленко М. Минуле – з нами 229
- Коваль С.О. Надвечір'я 731
- Ковальчук М. Комуністичний режим та українське повстанство... 187
- Козлянський С. Спортивний календар 351
- Козлянський С. Яким був 2010 рік для спортсменів Чернігівщини 362
- Козюба В.К. До 60-річчя Валентини Олексіївни Петрашенко... 276
- Колесник О. Благодійність православного духовенства... 767

- Комов Н.А. Август 732
- Кондратьєв І. Радутє – Радутовщина – Радуль... 66
- Кондратьєв І. Скільки років Ріпкам? 114
- Конечна О. Озброєний янгол 701
- Конечна О. Синдром Роксолани 702
- Кононенко В.П. Інтелектуальна біографія Павла Полуботка 126
- Конотопські читання 162
- Корнієвська Д. Свідки корюківської трагедії 230
- Корюківка 1-2 березня і 9 березня 1943 року 231
- Корюківка, 1943: злочин проти людяності 219
- Костенко Л. Магічні прийоми впливу на урожай... 285
- Костенко Л. Шевський кустарний промисел на Лівобережному... 136
- Костич О. Польща зацікавлена у регіональному співробітництві 398
- Костич О. Носівські читання проходили у Городні 282
- Котельницький Н.А. Діяльність І.Петрункевича... 173
- Котляр М.Ф. Князі-ізгої та удільна роздробленість на Русі 131
- Кохан М. Від хати-читальні до сучасної бібліотеки 484
- Кошмал В. Чернігівський музикант Денис Жданов... 601
- Кривець Н.В. Мельникова Ірина Миколаївна 15
- Кривобок О. Ліберально-демократичний рух на Північному... 137
- Кривошея І. Неурядова старшина Чернігівського полку... 115
- Кривошея І. Присяги російським царям XVII-XVIII ст... 116
- Криско Г. Архів працює для Чернігова 501
- Крути. Січень 1918 року... 188
- Кудінов Д.В. До питання революційних подій у Ніжині 1905 р. 138
- Кузьменко Л. Спи спокійно, солдате... 232
- Кузьменко Н. Вища школа на Чернігівщині в кінці XVIII... 457
- Кузьміна Т. На довгі роки 588
- Кунець Н. Нова творча премія для ічнянців 652
- Купрієнко Н. Не втратити шанс 376
- Курач С. До питання історичної реконструкції колекції Галаганів 509

Курданов А. Злети і падіння губернатора з Олишівки 176
Курданов А. Хроника потерь земляков на фронтах... 234
Курданов А. Хроніка втрат у Другій світовій війні... 233
Куриленко В. Щільність заселення округи в кам'яному віці 263
Кухарчук Ю.В., Конча С.В. До 60-річчя Леоніда Львовича... 264

Л

Лавренчук Л. На Івана Купала 283
Ласевський С. Шевченкіана в житті Тарновських 699
Лауреати визначені 653, 657
Лауреати міжнародної літературної премії імені Миколи Гоголя 658
Лауреати Чернігівської обласної премії... 659
Лашук Т. «Простір» – і час 633
Левенок І. На Чернігівщині американці... 417
Левон О. Освіта в Чернігові 447
Левон О. Перший млинець – не нанівець! 556
Левон О. Чернігівці увічнили пам'ять легенди флоту 41
Лелюк М. Пісня душі 712
Лемеш Н.О. «Рапорт» як основний вид звітної документації... 163
Леміш Н.О. Канцелярія Чернігівського цивільного губернатора 139
Леп'явко С.А. Чернігів – європейське місто 67
Леус В. День високого сонця 733
Леус В. Соло для двох 703
Лещенко Л. Многії літа тобі, музею! 502
Лещенко Л. У бібліотеки – іменини 485
Линюк Л., Ласевський С. Звіт про роботу Чернігівського... 503
Листи П.М. Жолтовського зі згадками про Чернігівщину 179
Листування П.Я.Стебницького... 164
Литвин К. З історії формування етнографічної колекції... 286
Литвин К.А. До історії участі духовенства Чернігівської єпархії... 768
Литвиненко Н. Вічний біль Корюківки 235
Личковах В. Слов'янський Sacrum – скарбниця Європи: 463

Личковах В. Чернігівсько-Сіверська культурологічна регіоніка 471
Личковах В.А.Філософія етнокультури 470
Лісівничо-екологічні проблеми Східного Полісся України 294
Література про Чернігівську область за 2008 рік 818
Література та культура Полісся 68, 83
Лобанова Н. Театральні майстри 634
Ломонос І. Редактором «Мурзилки» був наш земляк 668
Лопата А.І. Хлопці з Оборів 734
Лугина Н. На Чернігівщині 20-річний ювілей незалежності... 42
Лукач В. Ніжинський агротехнічний інститут 430
Лукаш О. Ф. Таємниці прилуцьких вулиць 69
Лукін О. У нас є свої нафта і газ! 317
Любеч. Lyubech 70
Любов з першого погляду, або Секрети книжкової виставки 806

М

Магула В. 92-ге Різдво Івана Могильного 255
Магула В. Третій фольклорний... 757
Мазур Г. Радіофільм про легендарного льотчика... 660
Майшев О. Чернігівці – лауреати «Червоної Рути» 589
Малишко (Березовська) О. Трагедія дворян Комаровських 205
Малюта І. Контужений страхом 718
Малюта І. То як же це називається? 754
Маринчик С. Ічнянська «Криниця» без таємниць 661
Маринчик С. Серце поета, око художника... 682
Маринчик С.Г. У нас в Озерах 735
Мартиролог встановлених жертв Корюківської трагедії... 236
Матяш В. Творчі обрії 752
Махіна Л. Тридцять п'ятий святий Чернігівщини... 801
Медвідь І., Петрушенко М. І голозерний овес для багатой каші 440
Мезенцев В. Розкопки залишок палацу гетьмана Мазепи... 265

Мельник А. Перший рік роботи обласної ради шостого скликання 377
Микола Корнійович Бойко 819
Миколаєнко О. Кожній бюджетній гривні – ефективно... 310
Миліч К. А душею він молодий 54
Миліч К. Живе в Корюківці поет 755
Милько В. Регіональна діяльність депутатів від українських... 140
Мироненко В. Учитися не соромно 529
Мирославська Я. Лікарня, доброзичлива до дитини 334
Михайленко В.М. Ніхто й ніколи 704
Михайленко В.М. Дем'ян Многогрішний – гетьман Сіверський 128
Михайличенко І. Вони захистили нас від атомного лиха 43
Михайличенко І. Трагедія Прилуцького «Бабиного яру»... 237
Місцева політика нового Президента 6
Могилевський В. Очі Богоматері 785
Мойсієєко С. Культура – світоч життя 464
Мойсієнко С. Нація і пісня 472
Мойсієнко С. Пісня до хліба 473
Молитва небо здійснює вгору 736
Молочна продукція найвищої якості 318
Мороз Д. З мого давноминулого 690
Морозов В. Внесок дворянського роду Марковичів-Маркевичів... 181
Морозов О. Історія Ніжинської Покровської церкви 778
Морозов О. Ніжинський скарб давньоруських... 277
Морозова А. «Маяк на безбережному океані неутцтва...» 458
Москаленко А. Мікробні препарати діждалися «зоряного» часу 441
Москвін Є. Прилуки приймали учасників... 614
Мослійчук В. Дитина на північному Лівобережжі...117
Музей рідкісної книги Ніжинського державного університету 505
Музеї видатних земляків Чернігівщини 504
Мусієнко Р. Вічний невільник честі 715
Мусієнко Р. Генерали голубих озер і піщаних кар'єрів 378

Мусієнко Р. День ювілею 407
Мусієнко Р. Думати не про центнери, а життя 302
Мусієнко Р. Інвестиція: анфас і профіль 311
Мусієнко Р. Оптимізмом проти коронарних нападів 345
Мусієнко Р. Сяйво людини на тлі сяйва полярного 742
Мусієнко Р. Шпалери рівня інтервенції 319
Муха В. Старт дає Ванкувер 353
Муха В.А. Піввіку «Десни» 352

Н

Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Нідерландів... 399
Назаренко В. Дар заглядати вглиб 57
Назаренко В. Джерело життя, а не вбивця мільйонів 295
Назаренко В. Європа за вікном 379
Назаренко В. І середньовічні лицарі, і давньоруські князівни 474
Назаренко В. Інвестор має дбати про село 332
Назаренко В. Пам'ять неубієнна 238
Назаренко В. Перспективи зачарованої Десни 296
Назаренко В. Плач за альтанкою 590
Назаренко О. У Києві відкрилася виставка вітражів польського... 34
Найдюк Н. Крах «безкоштовної» медицини 346
Населевець Є. До останнього не складали зброї 193
Науменко В. Александр Александрович Русов и его... 174
Науменко В. Будемо жити! 635
Науменко В. Головною вулицею з оркестром 424
Науменко В. Духовна зброя кобзаря-лірника 603
Науменко В. З давньоруського міста на Дніпрі 646
Науменко В. Займищанський «Голівуд» 636
Науменко В. Князі, багатирі і лицарі... 475
Науменко В. Країна в надійних руках 425
Науменко В. Крок до ЮНЕСКО 510
Науменко В. Мотронівський «Едем» «перворядної звізди» 687

Науменко В. Намисто з перлин 511
Науменко В. Світ прекрасний, коли ми разом 408
Науменко В. Синергія «Дивосаду» 637
Науменко В. Ті, що пройшли через пекло 239
Науменко В. У Чернігові. І в Монте-Карло 638
Науменко В., Кошмал В. Поріднило «Поліське коло» 758
Національний архітектурно-історичний заповідник... 512
Наш письменник – лауреат конкурсу «Золотий Тризуб» 745
Наш Тичина 696
Не бував ти у наших краях! 71
Немирівська Т. Дорога до творчості 550
Непотенко І. Бюджетні обстеження як джерело вивчення... 189
Непотенко І. Офіційні та неофіційні форми відпочинку... 194
Нескорені 254
Нестеренко Л. Волості Чернігівської губернії... 141
Нестеренко Л. Діяльність волосних правлень Чернігівщини... 165
Нетудихаткін І. Дослідження портрета Василя Дуніна... 123
Ніжинська старовина 72
Новгород-Сіверський район 84
Новицька А.І. Інформаційні продукти та послуги... 492
Новодід В. Ми називаємо себе кімовцями 250
Норов О. Сіверський акорд 591
Нотаріус А. Репресовані земляки: Леонід Терехович 694

О

О роде дворян Полуботок 31
Олександр Володимирович Шекун 807
Олексій Григорович Брик 808
Олешко Я. Гострий сюжет 536
Олійник О. Автори «Сонячних кларнетів» 675
Олійник О. Вічність пам'яті 710

Онищенко Н. Анжеліна Лучицька... 622
Онищенко Н. Браво, Шумський! 583
Онищенко Н. Глибокий колодязь української душі 592
Онищенко Н. Гоголевий виш відзначив 190-річчя заснування 493
Онищенко Н. Греки в Ніжині 400
Онищенко Н. Джерела патріотизму шукали... 442
Онищенко Н. Перший «Вісник...»... 494
Онищенко Н. Присвята П'яццоллі 574
Онищенко Н. Театр у провінції чи провінція у театрі? 615
Онищенко Н. Українська яблунька в Сибіру 443
Опис землі Козелецької 85
Освіта Чернігівщини 448
Осипенко В. Нам є про що звітувати 414
Оскольський В. Альпініст економічних просторів 24
Осташко О.Я. Вибрані твори 737

II

Павленко С. Биринську республіку охороняли повинь і Десна 195
Павленко С. Герой моторошної легенди 124
Павленко С. Два регіони співробітничатимуть напрому 380
Павленко С. Зображення гетьмана І.Мазепи... 125
Павленко С. Китайські гроші в Чернігівську лабораторію 444
Павленко С. Незвичайна презентація 495
Павленко С.О. Не гвинтики й не зомбі! 530
Павлюченко І. Колір долі Миколи Андріяки 548
Павлюченко І. Про історію, культуру, архіви і майбутнє 58
Палієнко С. Матеріали Середнього Подніпров'я та Подесення... 266
Палій О. «Мої рідні стільки зробили для мене в житті...» 604
Паломницька карта Чернігівщини... 769
Памятныя места города Щорса 44
Панченко В. Іван Петрович Білоконський 177

Партизанская война на Украине 220
Партизанська слава 240
Пархоменко Л. Бізнесмени теж «плачуть» 299
Пархоменко Л. Великомученики історії 409
Пархоменко Л. З поверненням, Майстре! 619
Пархоменко Л. «І свята в душі, і сябри у святлиці...» 465
Пархоменко Л. Наше 6 червня 531
Пархоменко Л. Не руїна, а пам'ять 410
Пархоменко Л. Під сосновим небом 513
Пархоменко Л. Подарунок американського посла 418
Пархоменко Л. Тепер Національний – офіційно 431
Пархоменко Л. Чернігівські «Соколики» летять... 575
Пархоменко Л., Назаренко В., Тищенко М. Півсотня рішень 381
Пархоменко Л., Назаренко В., Тищенко М. Рік минулий і день 382
Патика Володимир Пилипович 30
Патриляк І.К., Боровик М.А. Україна в роки Другої світової... 221
Пенський А. Під вітрилами Міклухо-Маклая 86
Пенський А.Г., Лавренчук П.Я. Остер – європейське місто 87
Пенський І. Скальпелю і пензлем 569
Петренко В. Дмитро Іванов – лауреат Шевченківської премії 711
Петренко В. Розгорнула експозицію... 496
Петренко В. Для Чернігівської області Кабмін передбачив 312
Петренко В. Кожен твір Галини Назаренко... 647
Петренко В. Серед 106 творчих робіт чернігівські – одні з кращих 524
Петренко В. Чернігівському музичному училищу... 449
Петренко Д. Про життя італійця у Чернігові 486
Петренко І. Дітозгубництво в контексті позашлюбних відносин... 101
Петрова І. Повсякденне життя українських... 142
Петровська Ю.М. Діяльність земських установ Чернігівської... 143
Пилипенко О. Експортно-імпортні операції в Чернігівській губ. ...166
Пиріг П. Перепис населення українських міст XVII ст. 102
Пиріг П. Соціально-економічний розвиток Стародуба... 118

Пиріг П. Стародуб у вирі визвольної боротьби українського... 119
Під сузір'ям дружби 354
Підгорний Д. Практики належного управління Естонії 383
Підприємництво в області 300
Пізнаваймо Чернігівщину 355
Подарунок від учня 45
Подгорный Е. Оглашаю весь список 222
Подгорный Е.Г. Черниговщина как кузница... 421
Подоляк Л. Ріка без кордонів 313
Подорван А. Максаківський монастир – до історії заснування 786
Покришень А. Український народний хор 576
Полетаева Т.М. Золотые страницы краеведения 167
Полетун Н. «Деснянська правда» 70 літ тому 532
Полієнко Г.О. Благодійництво та добродійність православної 770
Поліщук Н. Такою мілкою Десна не була за останні 125 років 291
Поліщук Н. У Чернігові нарешті з'явився власний гімн 582
Поліщук Я. І ката, і героя він любив 671
Полонський М. Спогади священика 144
Померла племінниця Михайла Коцюбинського 685
Пономаревський С.В. Чернігівський фольклор у контексті 756
Попов І. Повстанський рух селян на Чернігівщині... 190
Потапенко Л. Чорняві й білолиці... 648
Потапчук Н. От так «Русичі»! 411
Потапчук Н. Поважне зібрання в Чернігові 335
Потій Н. Напрямки підготовки та підвищення кваліфікації 432
Премія імені Степана Музиченка 287
Пригоровська Л. Питання освіти в діяльності... 450
Прилуки в часі 546
Примак В. Грант за проект 497
Присмицька К. Скарби, відтворені у графіці 567
Присяга Чернігівського полку 1718 року 120

Про відзначення 360-річчя з дня народження святителя... 797
Про відзначення 860-річчя з дня народження... 88
Про вшанування пам'яті жертв Корюківської трагедії... 224
Про заходи у зв'язку з 70-ми роковинами Корюківської трагедії 225
Провозін В. Юрія Фокіна знав весь Радянський Союз... 35
Проголки по Чернигову 363
Пушкіна А. Що за «Дійові особи» в Молодіжному? 557

Р

Радянська влада та православна церква на Чернігівщині 763
Рахно К. Горщик і горщиця 288
Рахно О. Земська реформа 1864 р. і утворення... 145
Рахно О. Чернігівський губернський земський гласний... 171
Реабілітовані історією 215
Реброва Н. У палаці Розумовського живуть лелеки 514
Реєнт О.П. До проблеми скасування кріпосного права... 168
Реп'ях С. Вірність правді 716
Реп'ях С. Невтомний Микитович 714
Реп'ях С. Слово від землі 744
Реп'ях С. Стежкою життєвої і творчої правди 720
Реп'ях С. У вирі життя 709
Решодько Н.Ф. Джерела мудрості і правди 533
Рига Д. Новгород-Сіверська духовна семінарія 771
Рига Д. Новгород-Сіверська єпархія та її роль... 772
Рига Д. Чернігівський державний історико-культурний... 515
Риженко А. Новий пам'ятник у Прилуках 46
Риженко А. Прилуки – рідний край... 681
Рід козацький величавий 738
Російсько-Українское... 7
Рубан В.В. Художники і сімейство Галаганів 12
Руденко М. З коханими не розлучайтесь 705

- Руденок В. Який монастир заснував Антоній Печерський? 779
Руденок В.Я. Ильинская церковь и Антониевы пещеры 787
Руденок В.Я. Черниговский Свято-Троицкий Ильинский 788
Рудий Г. Відображення красзнавчого процесу в Україні... 59
Рудий Г. Пам'яткоохоронна справа на сторінках української... 36
Рудий Г.Я. Проблеми збереження музейної спадщини України 506

С

- Савенок В., Головатенко О. Пригоди Соколова у Китаї і В'єтнамі 384
Саверська-Лихошва В. Антифашистські повстання в роки... 223
Савченко В. Из словника війни 241
Сасенко Н. Під віковічними деревами 516
Салтан О. Уростай – «князь» менський 121
Самійленко О.С. Вірші з Ніжина 706
Самойленко Г. Автор пісні «Оренбургский пуховый платок»... 32
Самойленко Г. Газета «Черниговский листок» 677
Самойленко Г. Качанівські музи – джерело натхнення 476
Самойленко Г. Подвійний ювілей 593
Самойленко Г. Юні кобзарі зібрались в Чернігові 594
Самойленко Г.В. Леонід Глібов у колі сучасників 678
Самойленко Г.В. Літературне життя на Чернігівщині... 654, 662
Самойленко Г. В., Самойленко О.Г. Ніжин – європейське місто 73
Самойленко Г.В., Самойленко О.Г. Періодика Чернігівщини: 534
Самойленко Ю.М., Шумська Т.Ю. Основні напрямки... 487
Сапон В. Багатогранна співпраця 412
Сапон В. Були остерські сіті найкращими у світі 650
Сапон В. Важкий щорсівський пісок 672
Сапон В. Василів день 753
Сапон В. Все золото «Седнівської осені» 466
Сапон В. Заключний акорд 477
Сапон В. «Золоті» акварелі 558
Сапон В. Картини, рушники і писанки 649

Сапон В. Крізь серце 559
Сапон В. Легендарній Михайлині 47
Сапон В. Літаюча «Пасіка» 547
Сапон В. Не тільки «Музейна киця» 560
Сапон В. Першим заспівав «Ще не вмерла Україна...» 676
Сапон В. Письменників [Чернігівщини] очолив... 663
Сапон В. Під «Зеленою парасолею» 459
Сапон В. Поміж сонцем і серцем 750
Сапон В. Розвідник і пейзажист 563
Сапон В. Сад нетанучих скульптур 561
Сапон В. Сосни пам'ятають 507
Сапон В. «Справжній український патріот» 445
Сапон В. Суцце, постійне та вічне 552
Сапон В. Чому в сльозах калина 48
Сапон В.М. Дещо із щоденника 739
Сапон В., Тищенко М. Нетлінне «Слово» 478
Сбітнєв Ю. «Москва – у країни Новгород-Северского...» 692
Седнівець Л. Свято з козацькою вдачею 479
Семейкіна Н.Н. Две певичы – две судьбы 606
Семінаріум. Церква – ментальність – культура... 780
Сенченко І. Слово – немовби відкритий нерв 749
Сенчук В. Любеч – світова перлина Чернігівського краю 467
Сергєєва С. Періодичні видання Чернігова 1917 – 1918 років 809
Сердюк І. Всеукраїнська наукова конференція... 446
Середницький Я. Козацькими шляхами-91 260
Сидоренко І. Літопис с.Піски [Бобровицького р-ну]... 74
Симоненко Н. Мезинські скарби 297
Синельник І. Місто-партнер зі Святої землі 401
Синельник І. Пологовий будинок отримав медичне обладнання 347
Синельник І. Українсько-Російському інституту (в Чернігові) 460
Синельник І. Чернігів відвідав китайський спеціаліст... 385

Синельник І. Чернігів зацікавлений... 386
Ситий І. Виступ Івана Мазепи очима сучасників 127
Ситий І. Князівська булла ХІ ст. 267
Ситий І. Чернігівські стародруки у зібранні Чернігівського... 517
Ситий Ю., Мироненко Л. Декоративні кахлі з оздоблення... 268
Сіверські скрижалі 60
Сіверщина incognita 89
Скарбниця української культури 75, 90
Скобельський В. Гарячі спогади з Печі 196
Скорород В. Садибна забудова північної частини посаду... 269
Скотнікова Л. Високий замок Володимира Пащенка 16
Скрипка К. «Русь моя» 570
Слабошпицький М. Портрет з інтермеццо 686
Славутич Є. До історії козацького мундира в Гетьманщині 103
Слов'янське перехрестя 707
Смольська О. Як Рябченко ледь Городню не захопив 216
Собченко В. КП «Чернігівбудінвест» 325
Сокирко О. Малоросійська регулярна рота 1733-1739 рр... 104
Сокол С. Музичний архітектор «Десни» 581
Сокол С. Олександр Норов 639
Соломаха С. На Чернігівщині обрали обласну владу 368
Соломаха С. Підприємці об'єднались у Раду 303
Соломаха С., Ясенчук О. Безславний кінець чекіста 203
Сорокіна Л.Ф. Видатний вчений-лісівник 183
Сосновська Т. Без Тичини 673
Соціально-економічне становище Чернігівської області... 304
Співак С. Чудовий бенефіс Ірини Одинцової 643
Стали членами НСПУ 664
Старовойтенко І. Чернігівщина на сторінках щоденної... 146
Стародруки ХVІ – першої половини ХVІІІ ст. з колекції... 810
Стежеринський А. Колію прокладено у вірному напрямку 451

- Стежеринський А. Світло і тепло 320
Стежеринський А. Сесія затвердила енергетичний план 387
Степовик Д. Між небом і землею, між сьогоднішнім і майбуттям 28
Страшко Є.М., Шпитяк В.А. Ніжинська... 242
Студёнова Л., Димич А. Легендарная «тридцатьчетверка»... 49
Студьонова Л. Антон і Марія 641
Студьонова Л. Губернатор-ліберал і ліберальна преса 184
Студьонова Л. «Не захоплюйтесь каліченням людей!» 21
Студьонова Л. Новобасанський подвижник 799
Студьонова Л. Роздуми над книгою Василя Чепурного 719
Студьонова Л. Село Навози як один з форпостів битви за Дніпро 243
Студьонова Л. Смерть перетворила її життя на долю 249
Ступак Д.В. Дослідження епіграфетських стоянок... 278
Сукалін І.П. Втеча партизана 244
Сыровец А. Здесь все дороги вели к переправам 245

Т

- Табієв С. Годинниковий механізм правосуддя 419
Тамара Павлівна Демченко 811
Тарасенко О. До історії Чернігівського відділення... 773
Тарасенко О. З історії перекладу святого письма... 796
Тарасенко О. З історії Чернігівської Іллінської друкарні 781
Таращанський Л. На чатах віків 789
Таращанський Л. Ніжинська святиня 782
Таращанський Л. Тарасова церква 790
Тези звіту міського голови О.В.Соколова... 369
Терлецький В. Уродженці Чернігівщини на сторінках «Основи» 18
Тищенко М. Завершальні акорди 298
Тищенко М. О. Земля Чернігівська 3
Ткаліч В.В. Динаміка розвитку читацьких інтересів... 498
Ткач М. Лиш би не забули в Березному... 684
Ткач М. «Літературні традиції нашого краю...» 665

Ткач М. 50 номерів часопису 655
Ткач М. Названо лауреатів Чернігівської... 666
Ткач М. Поет і літописець отчого краю 751
Ткач М. Творчі скарби Данила Мороза 691
Ткач М.М. Спадок 740
Ткаченко В. Перший дзвоник без проблем? 452
Ткаченко Н. Дотик ангела 565
Товстопят В.Л., Білоусько Я.К. Великий внесок у розвиток... 26
«Трагічних тем твоїх упертість...» 747
Троцька В. З історії дослідження випалювальних споруд Х-ХІІІ... 279
Туристичний дивосвіт Чернігівщини 356
Турківський М. Жниво 741
Тютюнник Є. Слідами Сковороди, Шевченка і Пушкіна 364
Тягнирядно Н. Під Щорсом розбився бомбардувальник 616
Тягнирядно Н. Роман Віктюк – майстер епатажу... 620

У, Ф

У Чернігові відкрито польсько-український завод 321
У Чернігові «ожила» професійно-технічна освіта 433
Україна Гетьманська в образах сучасних українських художників 518
Український вимір 76, 91
Український голокост 1932-1933 210
Устименко В.Є. Зведи свій храм 791
Фальчевський О. Після ста – кожен рік ювілейний 519
Федорова Л. Стеллецький Борис Семенович – маловідомий... 185
Федусь В. Африканська екзотика очима чернігівців 422
Федусь В. Німецькі фахівці допомагатимуть очистити наші річки 292
Федусь В. Чернігівська митниця 415
Фомська С. Становлення та діяльність Чернігівської... 147
Фомська С. Чернігівська «Просвіта» за часів Української... 197
Фтомова І. «Коровель-2010»: від варягів до сьогодні 468
Фтомова І. Тютюновий прес-тур... без тютюну 322
Фурс М. Земні тривоги 708

Х, Ч

- Халімон Н.М. Ковчин мій – краплиночка на карті 92
- Ходарченко Н. Історико-архітектурний потенціал... 541
- Хоменко В. Влада і громада 388
- Хоменко В. Чернігівщина 8
- Хоменко В.М. І гроші, і робочі місця, і стимули... 389
- Хто є хто в Чернігівській обласній раді шостого скликання 390
- Чайка Х. У Ніжині встановили пам'ятник Марку Бернесу 50
- Чеван А. Настоящий Праздник 595
- Чепурний В. Гаряча осінь Свободи 261
- Червоное Казачество. 5 лет. 1918-1923 198
- Черненко О.Є. Пам'ятники писемності давньоруського... 280
- «Чернігівгаз»: боятися труднощів – це не про нас 314
- Чернігівська делегація відвідала німецьке місто-побратим 402
- Чернігівська область 9
- Чернігівський національний педагогічний університет... 434
- Чернігівські старожитності 783
- Чернігівщина... 10, 301, 305, 306
- Черновол І.В. Спадщина Федора Вовка в Інституті археології... 281
- Чернякова О. Болить актрисі Україна 642
- Чернякова О. Лицар морських глибин 25
- Чернякова О. Міст подиву й незбагненності 562
- Чернякова О. Унікальна зброя проти інфаркту 348
- Чернякова О. Цветы из сада Михаила Коцюбинского 538
- Чернякова О. Чари баритону Івана Круша 580
- Чернякова О. Щастя від її картин 564
- Чечель Л. Дім, де сходами ідуть твої нащадки... 27
- Чижова О. З чого починалися «Відомості» 525
- Чижова О. У Чернігові будуть: хорова школа, художній ліцей 391
- Чижова О. Чернігівський слід космонавта Гречка 23
- Чижова О. Чернігівські яхтсмени хочуть на Кубу 365
- Чугаєва І. Частотність згадування чернігівських князів... 105

- Чумак Т.В., Шара Л.М. Козелець – європейське місто 93
Чумарочка рябесенька 759
Чухліб Т. Козаки та Яничари 106
Чухліб Т. Народжений на берегах Десни 697
Чухно В. Заблоцькі-Десятівські – видатні уродженці... 14
Чухно В. Новгород-Сіверський предводитель дворянства... 186
Чухно В. Письменник Микола Маркович Колмаков 683
Чухно В. Садиба Судієнків в Очкиному... 132
Чухно В.Є. Михайло Осипович Судієнко – український історик... 175

Ш, Щ

- Шара Л. Медичне обслуговування населення Чернігова... 336
Шара Л. Чернігівська міська дума 148
Шевченко В.М. Земельний ринок України 149
Шепелев Ю. Победитель 16а
Шеремет О. Чернігівці поздоровили столицю гумору 403
Шило О. Архітектура Чернігова 543
Шило О. Король плюс Купцов плюс тролейбус? 315
Шило О. «Ніч» на Дитинці 640
Шило О. Ох, вернісаж... або Нью, ню... 539
Шило О. Цей білий теплохід, гудка тривожний бас 328
Шило О. Щоб ми робили без ентузіастів? 520
Шипко Л. Красзнавчі дослідження Михайла Бережкова 61
Шкварчук В. Природжений християнин 217
Шматок З. «Корюківка, 1943: злочин проти людяності»... 246
Шматок З. «Мій батько був священиком»... 247
Шматок З. Перемогли недаремно 488
Шматок З. Як Семен генералу коня поміняв 257
Шпак О. Переможців не судять? 370
Шрагівські читання 94
Щербонос В. Усі ми – єдина родина 413
Щисловський Г. Римська монета на Прилуччині 270

Щисловський Г. Язичницькі обереги VI-VII ст. знайдені... 271

Щоденник бойових дій шведської королівської армії... 107

Я

«Я думав, які теми були б цікаві...» 17

Як працювала прокуратура 416

Яновська А. Барельєф Святого Антонія з'явився у Любечі 51

Яновська А. Діалізний центр у Чернігові 337

Яновська А. «1942» у Новгороді-Сіверському 617

Яновський О. 975 років архітектурному шедевру 792

Яновський О. З днем народження, Качанівко! 521

Яновський О. Звичайне життя незвичайного хору 596

Яновський О. Любомир Боднарук – в музиці і граніті 598

Яновський О. Опора освіти 453

Яновський О. Оркестри великої надії 597

Яновський О. Пристрасті навколо Святого Меркурія 794

Яременко М. Характерні риси латинського шкільництва... 122

Ясенчук О. Від Свердловська до Батурина 555

Ясенчук О. Відбувся «Мезинський меандр» 289

Ясенчук О. 20 років тому було відновлено діяльність... 262

Ясенчук О. Загадкова душа Сіверщини 600

Ясенчук О. Корюківська трагедія 248

Ясенчук О. «Любо, братці, любо» 208

Ясенчук О. На людей Хмельницький не дивитиметься 52

Ясенчук О. Підполковник Армії УНР, сотник СС «Галичина»... 256

Ясенчук О. Пролісок чувасько-українського братерства 693

Ясенчук О. Свастика на Чернігівщині 37

Ясенчук О. Слово про «Слово...» 667

Ясенчук О. Смерть генерала 202

Ясенчук О. Чернігівщина отаманська 199

Ясенчук О. Чи є життя після виборів? 371

Ясенчук О. «Ви чували про Ромашку, про Тютюнника, Махно?» 207

Ясенчук О. Зразкова доля чекіста 206

Juvenia studia 95

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК (ПЕРСОНАЛІЇ)

- Адаменко М. 742
Акічев Ш.М. 162
Александров А.В. 787
Аліференко І.М. 805, 815
Ангел Є. 200
Андрійченко В. 6, 390
Андріяка М.І. 548
Аніщенко А. 618
Антоненко П. 480
Антоній 51
Артеменко І. 816
Аулова Л. 209
Ашихміна Д.І. 301
Бабик В.М. 549
Бажан О.В. 220
Бакіров А. 619
Баклан О. 287
Балицький Г. 220
Барвінок Г. 568, 674
Бельман С. 65, 159
Бережков М.М. 61
Березкіна О. 403
Бернес М. 19, 50
Бих Я. 577
Білевич О.Й. 249
Білозерський В. 674
Білозерський М. 201
Білокінь С.І. 108
Білоконський І.П. 177
Білоусько Я.К. 26
Блажко Ю.А. 77
Бобир О.В. 427
Боднарук Л. 578, 598
Бойко В.М. 17, 87, 374
Бойко М.К. 819
Бойко О.Д. 72
Бондаревич Л. 522, 653
Бондаренко В.М. 77
Боровик М.А. 221
Бортнянський Д. 578, 588
Бочков Д.П. 178
Буденний В. 522
Будницький Б. 20
Буренко А.І. 582
Буренко А.І. 743
Бутко С.В. 10, 219, 231, 236
Буяльський І.В. 21
Василевич Л. 297
Вдовенко Ю.С. 1
Венгров М.Ф. 668
Вендина О.И. 7
Вербицький М.А. 676
Вересай О. 571, 599
Виноградський Ю.С. 508
Віктюк Р. 620
Власенко Г.З. 744

Власенко С.И. 220
Вовк С. 600
Вовк Ф. 281
Волошин Й. 545
Волощук О. 522
Воробей Р. 522, 763
Вороний Г.Ф. 22
Вороний Ю.Г. 22
Гаврилюк Я. 188
Гаврищенко В.М. 164
Гаймзьот Г.-Ю. 337
Галагани 12, 509
Галака 203
Гапчинська Є. 564
Гаркуша А.Б. 783
Гедиміновичі 129
Гейда О. 780
Георгунтзос Г. 400
Герасименко Л. 218
Герасименко О. 522
Глібов Л. 677
Глінка М.І. 11
Глущенко М. 563
Гнідаш К.С. 250
Головатенко Н.Ф. 819
Головка Д. 71
Гонза Н.Ф. 818
Гончаров Ф. 203
Горlach Л. 60
Горобець С. 120
Горонович С.В. 290, 293
Гречко Г.М. 23
Григорович-Барський І.Г. 784
Грищенко П.В. 808, 810, 812, 818
Грінченко Б.Д. 164
Грінченко М.М. 164
Гузей И.А. 44
Гузій В.М. 85
Гузоватий С. 78
Гусєва Л.Г. 817
Давиденко А. 31
Давиденко В. 31
Давиденко И. 31
Данилевич М. 794
Данилевська Н.О. 690
Даниленко В. 209
Дахно Ю. 284
Демиденко В. 254
Демуз І.О. 164
Демченко Т.П. 17, 522, 144, 810
Дзись Г.В. 24
Дзюба С. 522, 656, 745
Дзюба Т. 666
Димич А. 49
Дідович О. 550
Дідович П.М. 710
Довгаль С.М. 204
Довженко О. 635, 679
Докшицер Т. 13
Дорожкіна І.В. 2
Дорошкевич О.В. 202
Доценко А.В. 783

Дрозд В. 680
Дроздовський П. 598
Дубина О. 107
Дунін-Борковський В.К. 123, 124
Дятлов В. 107, 427
Еткіна І.І. 95
Скименко О.Є. 817
Єрмоленко О.М. 421
Жданов Д. 579, 601
Жежкун А.М. 294
Жемчужников Л. 674
Жмурков В. 182
Жолтовський П.М. 179
Забарний О. 666
Забашта Л.В. 46, 681
Забіла В.М. 11
Забіла І.І. 127
Забіла П.П. 11
Забіли 127
Заблоцькі-Десятовські 14
Залізник Л.Л. 264
Заліський А. 448
Заньковецька М. 615, 629, 641
Збанацький Ю.О. 245
Земяк П.Я. 217
Зінькович М.М. 222
Іванов Д. 711, 746, 747
Ігор, кн. 692
Ігорь Святославич, кн. 88, 99, 112
Ілленко М. 640
Ітигілов О. 631
Каганова І.Я. 17, 805, 807, 810, 812, 815, 818
Казка А. 669
Калюжний О.В. 621
Кантур С. 545
Карась В. 551, 565
Каращук К. 645
Карпенко Ю. 593
Кеда М.К. 95
Кентий А.В. 220
Кибальчич М.І. 169
Кисельова В.П. 813
Кітицин М.О. 25, 41
Кіяшко Л.Г. 77
Книр А. 128
Коваленко В.П. 82
Коваленко О.Б. 72, 75, 82, 90, 94, 95, 108, 240, 434, 459, 807, 811, 812
Коваленко Ю.А. 566
Ковалець Я. 522, 748
Коваль Г.П. 682
Ковпак С. 220
Козар Т.В. 305
Кокунько О.П. 804
Колмаков М.М. 683
Коломієць І. 56
Колосов В.А. 7
Колошин А.І. 657
Комаровський Х.М. 205
Комаровські 205

Комов М. 712
Конечна О. 522, 657
Коновалова Н. 804
Кононенко М.П. 26
Кононенко П. 422
Конча С.В. 264
Коптєв Ю.В. 27, 46, 50
Корбач І.М. 684
Король В. 315
Кохан М. 430
Коцур В.І. 576, 602, 653
Коцура В.П. 164
Коцюбинська М.Х. 47, 685
Коцюбинська Н. 670
Коцюбинський М.М. 406, 651,
659, 671, 686
Кошель О.І. 567
Кошмал В. 538
Кравчук Ф. 470, 552
Крачило О.В. 657, 749
Кривошея І. 120
Крисько Г. 520
Круш І. 580
Кузнєцов Т. 658
Кузюра К. 448
Кузьменко В.М. 817
Кулик В. 766
Куліш П. 470, 568, 687
Кульженко С. 31
Купцов В. 315
Куракін О.Б. 170
Курас Г. 17
Курданов А.Л. 55, 82
Куса Л. 244, 814, 816
Лавренчук П.Я. 87
Лавренюк В. 209
Лазаревський О.М. 162
Лебеді 180
Лебідь Д.К. 180
Лев Л. 545
Легасова Л.В. 220
Лелюк М. 712
Леплевський І. 211
Леус В. 666, 703
Липкина И. 65, 159
Лисенко М.М. 218, 221
Лисенко О.В. 227, 240
Личковах В.А. 569
Лівшиць Я.Л. 206
Ліндфорс О.Ф. 171
Лозицкий В.С. 220
Лозниця С. 611
Лозова М.В. 787
Лозовий В.М. 219, 222
Лопата В.І. 28
Лучицька-Назарова А.Б. 622
Мазепа І. 125, 127, 265, 268, 785
Майська В.А. 634
Макаренко Т.В. 219, 231
Максимов Є.В. 272
Маленевский В.К. 455
Маринчик С. 522

Марковичі-Маркевичі 181
Мартос І.П. 11
Марущак І. 518
Марховська Є. 144
Маслов С.І. 29, 172
Магросова Ю. 642, 657
Матюшенко А. 483, 806
Махно Н.І. 207, 208
Медведєв Ф. (Іувеналій) 801
Мельник А. 412
Мельникова І.М. 15
Метла В.А. 162
Миколайко Т.А. 783
Мироненко Л. 268
Мироненко П. 545
Михайленко В.М. 704
Мицик Ю.А. 210
Міден Е. 57
Міклухо-Маклай М.М. 86
Многогрішний Д. 128
Могилянська Л. 688
Могилянський (Тась) Д. 688
Могилянський М.М. 688
Могильний І.С. 255
Мойсієнко А. 689
Мокросноп Н.П. 814
Молодчий О. 660
Моренець В. 58
Мороз Д.К. 690
Морозов А. 522
Морозов О.С. 798, 810
Морозова А. 254
Москалець К. 713
Мудрицька В. 65, 159
Музиченко С. 287
Мусієнко Р. 419
Назаренко В. 381, 382
Назаренко Г. 647
Назаренко Г.В. 817
Найденко Л. 76
Наримунтовичі, кн. 129
Наріжний Б. 714
Науменко В.П. 164
Наумов М. 220
Нахлік Є.К. 653
Нахлік О.М. 653
Небилиця М. 470
Неплюєв М.М. 182
Неретін В.І. 222
Несвідоміна Н.В. 162
Нечепан В. 603, 738
Новик Т. 787, 788
Ніс С. 282
Носко М.О. 427
Обезюк М. 568
Огієвський В.Д. 183
Одинцова І. 643
Олександр II 169
Олексієнко М. 596
Олійник О. 715
Омеляненко А. 23
Осадчий Т.І. 162

Очеретько В. 40
Павленко С. 530
Паливода О.Д. 634
Палій О. 604
Пальмов Е. 630
Панчулідзев О.О. 184
Пархоменко Л. 307, 439, 514, 530
Патика В.П. 30
Пашин Л. 45, 581, 596
Пашенко В.М. 16
Пенський А.Г. 85
Пенський І. 569
Петрашенко В.О. 276
Петренко М. 448
Петровська Ю.М. 95
Петрункевич І. 173
Пилявець Р.І. 218, 236
Піддяченко О. 553
Погребняк Т. 623
Подоляк Л. 313
Покалюк Т. 522
Полетун Н. 522
Політова О.А. 813
Половникова С.О. 657
Полуботки 31
Полуботок П.Л. 126
Пономаревський С. 76, 91
Пономаренко Г.Ф. 32
Попудренко М. 220
Портной М. 605
Посохов С.І. 72
Потапенко М.В. 810
Потапчук Н. 441
Потієнко В.В. 800
Пригоровський В.М. 54, 62, 679, 812
Приходько П. 140
Пулінець П. 750
Пушкін О.С. 21, 364
Пущенко П. 6, 390
Пфайфер Г. 584
Радченко Г. 545
Радченко О.М. 304
Рапопорт Й.А. 16а
Реброва Н.Б. 108
Ревуцький Л. 449, 597, 599
Реєнт О.П. 33
Ремболович І. 256
Реп'ях С. 675, 696, 709, 714, 720, 808
Рибаков А. 672
Рибалкін С. 675
Риженко А. 554
Ристески М. 375
Розумовський К. 103, 514
Розумовські 130
Романіка М. 675
Романчук Н.В. 804, 808
Ромашка Д. 207
Рубан М. 675
Руденко М. 675, 705, 716
Руденко П. 675

Руднєв С. 220
Русін П. 675
Русов О.О. 164, 174
Русова С.Ф. 38, 406, 436
Рябець В. 675
Рябцев В. 111
Рябченко Я. 216
Рюриковичі 131
Сагітов Т. 675
Саєнко Г.О. 252
Саєнко О. 470, 516
Салата К. 675
Самійленко О. 706, 675
Самойленко Г.В. 53, 83, 317
Самойленко О.Г. 73, 534
Самоквасов Д.Я. 276
Самокиш М.С. 72
Сандров М. 675
Сапон В. 522, 675, 751
Сахон С. 675
Саченко Г. 675
Сбітнєв Ю. 692
Селюк-Лапина Г.С. 606
Селюк-Рознатовська С.Ф. 606
Семанцо В. 40
Семендер Ю. 675
Семененко О. 675
Семенченко Н. 675
Сенцовський В. 522, 675
Сеньков С. 675
Серебряков Л. 675
Сеспель М. 693
Симоненко М. 675
Синельник І. 675
Синиченко А. 675
Синявська Т. 675
Сисоєв П.В. 222
Ситий І. 120
Сковорода Г. 364, 660
Скорина О. 675
Скоромець В. 675
Скоропадський П. 185
Скоропадські 33
Скугарєв І.М. 222
Сльозка О. 483, 806
Смілянець С.І. 813
Смолякова Л. 37
Соболь Ю. 522
Соболь Ю.О. 783
Соколов О.В. 369, 375, 384 – 386
Соломаха С.В. 10
Соломко А.М. 753
Солонікова В.І. 818
Спірін Ю. 570
Сталона-Добжанський А. 34
Стебницький П.Я. 164
Стеллецький Б.С. 185
Столипін П.А. 155
Стрілець М.І. 240
Струтинський В.М. 753
Студьонова Л. 228, 495, 522, 606, 805, 810, 815, 818

Ступак В.Ф. 10
Судієнки 132
Судієнко Є. 140
Судієнко М.О. 175
Судієнко О.М. 186
Судієнко О.С. 132
Табієв С. 419
Тандура В. 91
Тарасенко О. 144, 780
Тарновські 476, 519, 699
Телегін Д.Я. 275
Терехович Л. 694
Теффт Д. 418, 528
Титова О.М. 72
Тихоновська Є.С. 257
Тичина П.Г. 491, 673, 695, 696
Тищенко М. 381, 382
Тканко В. М. 240, 659
Ткач М. 8, 658
Ткаченко В. 60
Ткаченко Г.П. 664
Ткачук А. 582
Товстуха Є. 287
Толкачова О.О. 236
Толстой Л.М. 11
Тронько П.Т. 215
Турчин М.П. 9
Тхор Г. 253
Тютюнник В.В. 130
Тютюнник Ю. 207
Урустай, кн. 121
Федоров О.Ф. 257, 258
Федусь С.І. 1
Фіксель К.В. 222
Фокін Ю.В. 35
Фурс М. 708
Хаарс К. 386
Хижняк П.Д. 193
Хмельницький Б. 52
Хмурий В.О. 634
Холодний М. 718, 754
Хоменко А. 755
Хоменко В. 299, 302, 306, 367,
388, 389, 412
Хоменко В.М. 215, 240
Хренова-Шимкіна І. 386
Циганок О. 607
Цимбаленко І.М. 240
Чеван А. 65, 159
Чепелик В. 50
Чепурний В. 89, 522
Черняк Н.В. 648
Чехов А.П. 641
Чжао Ф. 385
Чижова О. 325, 404
Чутченко С. 798
Чухліб В. 697
Шалига В. 617
Шаповалов С. 422
Шара Л.М. 93
Шафонський О. 103
Швед В. 329

Шевченко В. 174, 522, 652
Шевченко М.В. 653
Шевченко Р. 128
Шевченко Т. 42, 364, 626, 698, 699
Шеремет В. 555
Шеремет О. 412
Шилов Ю. 37
Шкварчук В. 720
Шкурат О. 656
Шпитяк В.А 242
Шраг І. 180
Шрамченко М.М. 176
Штань О. 522
Шукаєв М. 220
Шумська Т.Ю. 487
Шумський М. 583
Щусь Ф. 208
Юрченко М. 545
Яковченко М. 614, 624
Ясенчук О. 203
Ясновська Л.В. 807, 810

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

м.Аахен (Німеччина) 222
с.Авдіївка Куликівського р-ну 608
с.Бакланова Муравейка Куликівського р-ну 109
Басанщина 207
Батурин 40, 77, 107, 110, 162, 260, 265, 268, 410, 518, 555, 769
Батуринський повіт 161
Бахмацький р-н 162

Бахмач 485, 502
с.Безуглівка Щорського району 616
с-ще Березна Менського р-ну 39, 684
Белград (Югославія) 185
с.Бирине Новгород-Сіверського р-ну 195
Білорусь 316, 378, 435, 446, 465
Бобровицький р-н 71, 285
Бобровиччина 695
Борзна 516, 769
Борзнянський повіт 156
Борзнянський р-н 260
Борзнянщина 332
с.Браниця Бобровицького р-ну 193
с.Бригинці Бобровицького р-ну 794
Броварщина 207
м.Брянськ (Росія) 531, 570
Брянська область (Росія) 707, 804
с.Бужанка Коропського р-ну 278
с.Бурівка Городнянського району 689
м.Ванкувер (Канада) 353
Варва 223, 769
с.Велика Вісь Ріпкинського р-ну 288
с.Великий Зліїв Ріпкинського р-ну 80
Великобританія 586
с.Вершинова Муравейка Куликівського р-ну 109
В'єтнам 384
с.Виблі Куликівського р-ну, 109
с.Власівка Ічнянського р-ну 200
хут.Воздвиженський Глухів. пов.Чернігів. губ. 182
Вологодська губ. 176
с.Вороб'їв Ріпкинського р-ну 80

с.Вороб'ївка Новгород-Сіверського р-ну 21
м.Габрово (Болгарія) 403
с.Гвоздиківка Щорський район 616
с.Гірки Новгород-Сіверського р-ну 107
м.Глухів 110
м.Гомель (Білорусь) 531
Гомельська область (Білорусь) 707, 804
с.Горбове Куликівського р-ну 109
с.Городище Менського району 769
Городня 177, 216, 256, 282
Городнянський р-н 285
Городнянщина 216
Греція 400
с.Гужівка Борзнянського пов. 101
с.Густиня Прилуцького р-ну 769
с.Данівка Козелецького р-ну 769
р.Десна 195,278, 291, 295, 296
с.Дігтярівка Новгород-Сіверського р-ну 769
р.Дніпро 243
с.Дніпровське (Навози) Чернігів. р-ну 82, 212, 234, 243
с.Домниця Менського р-ну 769
с.Дорогинка Ічнянського р-ну 208
с.Дроздовиця Городнянського р-ну 589
м.Дубна Московської обл. (Росія) 77
Естонія 383
с.Єліне Щорського р-ну 513
с.Жукля Корюківського р-ну 791
с.Журавка Варвинського р-ну 22
с.Загребельна Слобода Щорського р-ну 239
с.Займище Щорського р-ну 610, 630, 631, 636
с.Іржавець Ічнянського р-ну 769

Ічня 172, 682
Ічнянський р-н 521, 661
Кабардино-Балкарія (Росія) 156
Казахстан 435
Канада 201
с.Карасинівка Козелецького р-ну 749
с.Качанівка Ічнянського р-ну 40, 476, 511, 521, 549
Київ 443, 445, 496, 557, 562, 588, 621
Китай 253, 384, 444
с.Кладьківка Куликівського р-ну 252
Климівський р-н Брянської обл. (Росія) 167
с.Ковчин Куликівського р-ну 92
Козелець 93, 110, 241, 813
Козелецький р-н 285
Козелеччина 207
м.Конотоп 506
Короп 64, 110, 169, 769, 801
Коропський пов. 161
Коропський р-н 285
Корюківка 48, 224, 225, 226, 228, 230, 231, 235, 236, 238, 246, 247, 248, 319, 438, 488, 631
с.Костобобрів Семенівського р-ну 79
м.Краків (Польща) 34
м.Кролевець Чернігів. губ. 183
ст.Крути Ніжинського р-ну 196, 204, 251
Куликівка 409
Куликівський р-н 285
Курська обл. (Росія) 380
с.Кучинівка Щорського р-ну 694
с-ще Ладан Прилуцького р-ну 43, 769
Латвія 435

с.Лебедівка Козелецького р-ну 697
Ліберія 422, 423
Лівобережна Україна 65, 113, 152, 153, 161, 163, 181, 192, 279
Лівобережне Полісся 136, 285
с.Локнисте Менського р-ну 201
с-ще Любеч Ріпкинського р-ну 51, 467, 475, 555, 561, 646, 769
Львів 260, 562
Македонія 375
с.Макіївка Носівського р-ну 287
с.Максаки Менського р-ну 769, 786
с-ще Мала Дівиця Прилуцького р-ну. 16
с.Мала Кошелівка Ніжинського р-ну 26
м.Манчестер (Великобританія) 604
с.Матіївка Бахмац. р-ну 77
м.Мглин (Росія) 110
с.Мезин Коропського р-ну 263, 281, 289, 297
м.Меммінген (Німеччина) 259, 402, 404
Мена 15, 34, 113, 121, 156, 166, 255
Менський р-н 285
Миколаїв 644
с.Мислятин Ізяславського р-ну Хмельницької обл. 179
Молдова 435
с.Морівськ Козелецького р-ну. 32
с.Москалі Чернігівського р-ну 284
Москва 35, 50, 255
хут.Мотронівка Борзнянського р-ну 568, 687
Мюнхен 204, 251
с.Навози Чернігів. р-ну 217, 234, 243
с.Напрасновка Новгород-Сіверського пов. 14
с.Невкля Городнянського р-ну 552
Нижньгородська губернія 176
Нідерланди 399

Ніжин 13, 19, 24, 40, 50, 61, 72, 73, 107, 110, 138, 156, 208, 220, 227, 242, 251, 277, 374, 400, 429, 430, 442, 455, 493, 494, 499, 505, 506, 573, 615, 622, 628, 629, 678, 706, 769, 776 – 778, 784, 789, 790, 798, 810, 813

Ніжинський повіт 161

Ніжинський полк 103, 116

Німеччина 253, 586, 800

с.Нова Басань Бобровицького р-ну 28, 144, 769

Новгород (Росія) 20

Новгород-Сіверське намісництво 118

Новгород-Сіверське Полісся 264

Новгород-Сіверський 35, 56, 84, 97, 99, 101, 107, 110, 132, 174, 175, 185, 186, 227, 280, 294, 342, 499, 542, 591, 617, 667, 769

Новгород-Сіверський р-н 285

с.Нові Яриловичі Ріпкинського р-ну 769

Новозибківський пов. Чернігів. губ. 167

Носівка 204, 440, 484, 813

Носівський р-н 285

с.Оболоння Коропського р-ну 232, 278

Одеса 566, 621

с.Оленівка Борзнянського р-ну 687

с.Олешня Ріпкинського р-ну 288

с.Олишівка Чернігівського р-ну 176

с.Осіч Бахмацького р-ну 769

м.Остер Козелецького р-ну 42, 59, 87, 178, 429, 499, 650, 693, 718, 769

Остерський р-н 245

Остерщина 207

с.Очкине Новгород-Сіверського пов. (нині Сумської обл.) 132, 175

м.Павлоград Дніпропетровської обл. 223

с.Пакуль Чернігівського р-ну 55

с.Переходівка Ніжинського р-ну 288

м.Петах-Тіква (Ізраїль) 401

с.Петрушин Чернігівського р-ну 680

с.Печі Борзнянського р-ну 196
Північна Осетія 156
с.Підлипне Конотоп. пов.Чернігів. губ.(нині Сумської обл.) 253
с.Піски Бобровицького р-ну 74, 673, 769
с.Песоцьке Козелецького р-ну 81
с.Полонки Прилуцького р-ну 769
Полтавська губ. 170, 192
Польща 104, 398, 637
м.Почеп Мглинського пов. 101
Прилеп (Македонія) 375
Прилуки 27, 29, 46, 50, 58, 63, 69, 110, 156, 227, 237, 283, 322, 394, 499,
537, 545, 546, 548, 549, 551, 553, 554, 565, 566, 589, 614, 618, 624, 645,
668, 681, 743, 769, 793, 813
Прилуцький полк 116, 122
Прилуччина 270, 271
с-ще Радуль Ріпкинського р-ну 66
Радянський Союз 35
Ріпки 114
Ріпкинський р-н 378, 527
хут. Рогізки Менського р-ну 691
Росія 140, 185, 166, 168 435, 586
с.Рудка Чернігівського р-ну 267
с.Рябці Чернігівського р-ну 648
с.Сальне Ніжинського р-ну 54
м.Свердловськ (Росія) 555
с.Свидовець Бобровицького р-ну 769
Севастополь 524
с-ще Седнів Чернігівського р-ну 57, 466, 469, 499, 536, 669, 769
Семенівка 229
Семенівський район 229, 285
с.Сеньківка Городнянського р-ну 354, 408
м.Середина-Буда Новгород-Сіверського пов. (нині Сумської обл.) 683

с.Синявка Менського р-ну 664
Сіверщина 89, 248
с.Смоляж Борзнянського р-ну 567
с.Сокиринці Срібнянського р-ну 499, 509
с.Сорокошичі Козелецького р-ну 250
Сосниця 62, 110, 450, 499, 508, 533, 800
Сосницький пов. 156, 161
Стародуб 118, 119
Стародубський полк 103, 116
Суми 562
Сумська область 130
США 16а, 25, 28, 418, 528
м.Гарнобжег (Польща) 395
Тбілісі (Грузія) 691
р.Терек 156
м.Томськ (Росія) 443
с.Тополівка Сосницького пов.Чернігів. губ.(нині Семенівський р-н)
144
с.Тростянець Ічнянського р-ну 40
Туреччина 104
Україна 106, 109, 137, 149, 168, 185, 215, 218, 220, 221, 223, 225, 227,
233, 241, 266, 281, 396, 398, 407, 411 – 413, 425, 435, 443, 446, 472, 477,
498, 500, 506, 518, 547, 558, 560, 586, 590, 594, 639, 724
м.Усі (КНР) 385
с.Файівка Новгород-Сіверського р-ну 551, 565
с.Фастівці Бахмацького р-ну 801
с.Халявин Чернігівського р-ну 393
Харків 177
Херсон 22
Херсонська губ. 142
с.Хотіївка Новгород-Сіверського намісництва 101
Черкаси 562

Черкащина 759

Чернівці 265

Чернігів 16а, 20, 23 – 25, 30, 40, 41, 45, 49, 52, 59, 67, 94, 110, 150, 151, 177, 189, 194, 214, 222, 227, 249, 253, 259, 261, 273, 276, 286, 310, 311, 315, 318, 323, 324, 333-340, 343, 347, 348, 361, 363, 365, 366, 374, 385 – 387, 391 – 393, 395, 396, 399, 401, 403, 404, 418, 422, 424, 425, 433, 443, 445 – 447, 486, 501, 506, 540, 541, 543, 544, 562, 587, 609, 769, 774, 779, 792, 809, 813

Чернігівська губернія 14, 140 – 145, 152, 156, 157, 161, 168, 170, 191, 192, 198, 288

Чернігівська область 1, 4, 7, 9, 153, 210, 211, 213, 215, 222, 240, 290, 293, 298, 300, 303, 304, 306, 608, 312, 314, 329, 330, 331, 341, 349 – 351, 354 – 356, 358, 359, 362, 364, 368, 370, 371, 373, 374, 376, 380, 382, 397, 413, 414, 416, 417, 419 – 421, 428, 432,

Чернігівське князівство 131

Чернігівське намісництво 118

Чернігівський повіт 161

Чернігівський полк 103, 109, 111, 115, 116, 120, 122

Чернігівський район 233, 285

Чернігівщина 2, 5, 8 – 11, 18, 32, 36, 37, 40, 42, 59, 60, 65, 68, 70, 76, 91, 95, 102, 144, 146, 149, 165, 178, 179, 187, 190, 193, 199, 202, 209, 220, 221, 258, 260, 272, 276, 279, 282, 288, 452, 453, 457, 463, 472, 473, 490, 492, 498, 504, 534, 591, 600, 654, 663, 707, 759, 802 – 804, 809

Чернігово-Сіверщина 98, 118

с.Чорнотичі Сосницького р-ну 769

с.Шестовиця Чернігівського р-ну 233, 269, 468, 474

с.Щаснівка Бобровицького р-ну 794

Щорс 44, 227, 244, 499, 607, 611, 616, 630, 672

Щорський р-н 285, 507, 513

м.Ямпіль Глухівського пов. Чернігів. губ. 182

с.Ярославка Бобровицького р-ну 207

с.Ясна Зірка Носівського р-ну 744

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ НАЗВ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

Деснян. неделя Деснянская неделя (Чернігів)
Деснян. правда Деснянська правда (Чернігів)
Деснян. правда-вільна Деснянська правда-вільна (Чернігів)
Киев. вестн. (Киевский вестник)
Київ. старовина Київська старовина (Київ)
Літ. Україна Літературна Україна (Київ)
Літ. Чернігів Літературний Чернігів
Сіверян. літопис Сіверянський літопис (Чернігів)
Укр. істор. журн. Український історичний журнал (Київ)
Укр. літ. газ. Українська літературна газета (Київ)
Уряд. кур'єр Урядовий кур'єр (Київ)
Чернігів. відом. Чернігівські відомості

ЗМІСТ

Область у цілому.....	3
Видатні діячі і область. Видатні уродженці області.....	4
Пам'ятки історії та культури.....	8
Краєзнавство.....	10
Історія області. Археологія. Етнографія.....	11
Історія.....	11
IX – XVIII ст.....	15
XIX – XX ст.....	20
1917-1920 рр.....	28
1921-1940 рр.....	31
1941-1945 рр.....	33
1980-2000-ні рр.....	38
Археологія.....	39
Етнографія.....	42
Природа і природні ресурси області.....	43
Народне господарство.....	44
Загальні питання економіки.....	45
Промисловість.....	46
Будівництво.....	47
Транспорт.....	47
Сільське господарство.....	48
Охорона здоров'я. Медичні установи.....	48
Фізкультура і спорт. Туризм.....	50
Державна влада та управління.....	52
Суспільно-політичне життя.....	55
Охорона громадського порядку.....	58
Військова справа.....	58

Наука і освіта в області.....	59
Наука.....	60
Освіта.....	62
Вища освіта.....	63
Культурне і мистецьке життя області.....	64
Бібліотечна справа.....	66
Музеї. Музейна справа. Архіви.....	69
Друковані та електронні засоби масової інформації.....	72
Розвиток мистецтва.....	74
Архітектура.....	74
Образотворче мистецтво. Скульптура.....	75
Музичне життя.....	79
Театр. Кіномистецтво.....	84
Народно-прикладне мистецтво.....	88
Літературна Чернігівщина.....	89
Чернігівська письменницька організація.....	89
Твори літераторів Чернігівщини.....	95
Фольклор.....	100
Релігія. Діяльність церкви.....	101
Церкви. Монастирі. Собори.....	103
Бібліографічні посібники.....	107
Допоміжні покажчики.....	110
Алфавітний покажчик авторів і назв книг та статей.....	110
Іменний покажчик.....	137
Географічний покажчик.....	145
Список скорочень назв періодичних видань.....	154